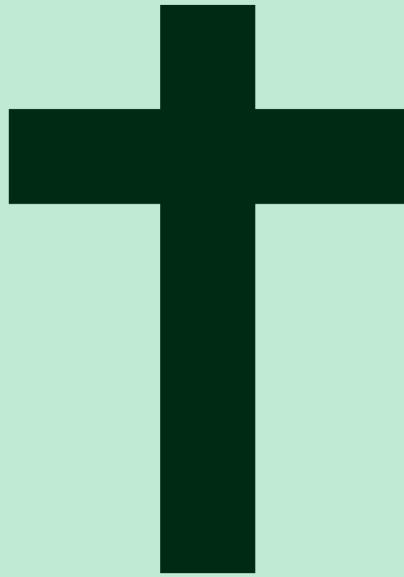

Luka

The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the
Romanian Language, as spoken in Croatia

Luka
**The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the Romanian Language, as
spoken in Croatia**

copyright © 2019 Pioneer

Language: Ludari (Romanian)

Dialect: Ludari

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-09-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 10 Jun 2022
ba2a14ee-adf9-5a2c-ac9a-b6a29a579b63

Contents

Luka	1
----------------	---

Bună vorba alu Luke

Asta Bună vorbă askris omu karje s kima Luka, karje afost doktor, učeniku karje putuja ku apostolu Pavle (vjez Kol 4,14; Flm 24; 2 Tim 4,11), a na fost židov. Asta knjigă rubjaštje d aja känd sa fukut Isusu, känd atriit, känd änvaca, känd fiča čudurj, känd amurit p kruče, känd auskrisnit dāla morc š känd apljikat p čerj. Una dāla glavna temā d asta Bunā vorbā jaštje k Isusu aispunit obečala karje Dimizov adat alu Izraelcilor ān zavjetu alu Bātār ali š Bunā vorba nuje samo d židovj već š d ālja karje nuje židovj. Ān asta Bunā vorbā Isusu ānvaca d multje temje, karje uključa š rugala, Sufljetu alu Svānt, radostu, zahvala š banji. Asta knjigă isto aratā kum Isusu likuja š oprostja alu multā lumje, karje uključuja š p ālja karje afost mult bulnavj ili karje avja ān jej sufljet alu rov, sāračj, grešnikurj, propalic š multje mujerj. Luka asta askris, vjerovatno njeđe šajžāč š činč 65 aj maj ānklo d Kristu.

Luka rubjaštje dāče skrije knjigasta

¹⁻³ Poštovani Teofile, kašā kum šti, mulc lumje adat tot dāla jej s skrije izvješće d stvarurj karje Dimizov afukut ān vrijamja anuastrā, baš kašā kum skrije ān Svāntā pismā. Askris aja če nuavā azās ālja karje avizut stvarurlja d ānčipjalā š karje rubja Bunā vorba. Š jo pažljivo amproučit aštja tuatje događajurlje. Jo agāndit k arfi binje tot s skriuv p rānd, ⁴ aša osā fi siguran k aja če jej ta ānvācat istina.

Anđelu Gabrijel rubjaštje d aja k osā s fakā Ivan karje bātjazzā

⁵ Känd caru Herod avladit p Judeja, * afost njeki pop karje s kjamā Zaharija. Jel pripadnja alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije.† Mugarja alu Zaharije afost isto dān familija alu popilor. Ja s kima Elizabeta. ⁶ Amiždoj irja pravedni la Dimizov š uvijek askulta tot aja če Domnu azapovidit ān zakonu alu Mojsije. ⁷ Ali na vut kupil daja če Elizabeta afost štjarpā, a amiždoj irja mult bātrnj.

⁸ Udatā, Zaharija š popilje ān skupina aluj služāštje ān Hram. ⁹ Običaju alu popilor afost s arunče kocka tuatā zuva kum akuljičja činje osā utrje ān Svetište alu Domnuluj ān Hram š činje osā apringā tāmāja.‡ Una zuvā akuljes p Zaharija s apringā tāmāja. ¹⁰ D vrijamjaja mult lumje s ruga ān dvorištja alu Hramuluj.

¹¹ Atunča alu Zaharija sa ukazāt anđelu alu Domnuluj. Astat p partja alu dāraptej la žrtveniku d tāmāja. ¹² Känd Zaharija avizut p anđelu, jel mult sa spirjat. ¹³ A anđelu ja zās: “Na vja frikā, Zaharija! Dimizov auzāt rugala ata: Elizabeta, mugarja ata, osā c fakā bijat. Š osā l kjem Ivan. ¹⁴ Osā c fije drag š t veselješt š mulcā osā s radujaskā känd s fičja jel. ¹⁵ Kupilu alu vostru osā fije marje la intja alu Domnuluj. Jel nusā bja nič vin nič altje bjarje ljutje. Osā fije pljin d Sufljetu alu Svāntuluj još känd fi ān burtā. ¹⁶ Jel osā okrinjaskā p multje Izraelcurj la Domnu, Dimizov alor. ¹⁷ Isti sufljet karje ja dat snagā alu Ilije osā fije ān bijatu alu tov s pripimaskā p narodu d vinjala alu Domnuluj. Osā

* **1:5** caru Herod avladit p Judeja – Također s kima Herod Marje, š avladit dāla trježāč š šaptje (37). pānla patru (4). aj majdatā d Krist. Judeja aiča rubjaštje d tot pāmāntu undje atriit Židovi. † **1:5** alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije – Afost duavāžāč š patru (24) skupinā d popje. Toc afost d sāmānca alu Aron, fratilje alu Mojsije. Abija afost pra tata alu opt (8) skupinā d popje (vjez 1 Dnev 24,10). ‡ **1:9** Popurlje atribut s apringā tāmāja kašā prinosu alu Dimizov tuatā dāminjaca š sara p posebni oltar ānontru ān Hram.

okrinjaskă inimilje alu tatilje kătri kupi š nagovorjaskă p ălja karje nu skultă p Dimizov s primjaskă mudrost alu ălja karje askultă.”

¹⁸ Zaharija azăs alu anđeluj: “Kum s štiov k s dogodjaštje aja? Š jo š mujarja amja ištjem već bătărnj.”

¹⁹ P aja anđelu ja zăs: “Jo sânt Gabrijel. Amvinjit dăla prijestolje alu Dimizov. P minje atrimjes la tinje s c aduk asta bună vorbă. ²⁰ Jakă, da akuma osă rămăj mut š nusă poc s rubještj tot pănla zuvaja pând s nu dogodja aja, daja če naj krizut ăn vorbilje alji mjalje, karje osă ispunjaskă d vrijamje alor.”

²¹ Ăn vrijamjaja narodu aštiptat p Zaharija š na razumit dăče atăta sa zabuvit ăn Svetište. ²² Kănd jel napokon aišăt, na putut nimik s lji zăkă š s lja udă. Kănd lumja avizut aja, š znakurlje karje lja dat ku mănilje, ashvatit k jel avut vizije ăn Svetište.

²³ Kănd azavršăt zuvilje alu Zaharija s lukrjază kašă popa ăn Hram, sa tors akas. ²⁴ Dăpă duavă trje zălje, mujarja aluj Elizabeta arămas grja, š činč (5) lunj na išăt dăn kasă. Ja azăs: ²⁵ “Aša Domnu sa pobrinit d minje š askinit rušunja dăpă minje la intja alu lumje daja če na putut s am kupi.”

Anđelu Gabrijel rubjaštje d aja k osă s fakă Isusu

²⁶ Kănd Elizabeta irja grja šasă (6) lunj, Dimizov atrimjes p anđelu Gabrijel ăn sat Nazaret ăn regija Galileja, ²⁷ la djevică karje zaručită dăpă om karje s kjamă Josip. Jel irja d sămăncă alu caru David, a djevica s kima Marija. ²⁸ Gabrijel avinjit š azăs alu je: “Zdravo! Domnu ku tinje. Dimizov ta kuljes!”

²⁹ P aja Marija sa uznemirit š na razumit če anđelu avrut s zăkă ku pozdravula. ³⁰ Anđelu azăs: “Na vja frikă, Marija. Tu ješt aja p karje Dimizov akuljes! ³¹ Jakă osă fi grja š osă fač fičor p karje osă l kjem Isusu. ³² Jel osă fije marje š osă s kjamje Bijatu alu Maj marje Dimizov. Domnu Dimizov osă idja autoritet s fije car kum Dimizov aobečit alu David, sămăncia aluj. ³³ Osă vladjaskă p sămăncia alu Jakovš zauvjek š cara aluj nikad nusă prestanjaskă.” ³⁴ Marija ăntrijabă p anđelu: “Ali kum? Jo još nam fost ku omu.”

³⁵ Anđelu Gabrijel ja zăs: “Sufljetu alu Svăntuluj osă s slubuadje p tinje š săla alu Maj marje Dimizov osă t ănviljaskă. Š daja kupilu karje l fiča osă fije svănt š osă s kjamje Bijatu alu Dimizov. ³⁶ Jakă, Elizabeta, rođakinja ata, aša bătărnă isto duče fičor. Aja ista mujarje, d karje arubit k nu puatje s ajbje kupi, a grja je d šasă (6) lunj. ³⁷ K alu Dimizov nimika nuje nemoguče!”

³⁸ Marija azăs alu Gabrijel: “Jakă, argata sânt alu Domnuluj. S fije kum tu zăč!” Š Gabrijel apljikat dăla ja.

Marija positjaštje p Elizabeta

³⁹ Duavă trje zălje dăpă aja, Marija majdată apljikat ăn sat ăn djalurj alu Judeje. ⁴⁰ Kănd ja ažuns, auntrat ăn kasa alu Zaharija š apozdravit p Elizabeta.

⁴¹ Kănd Elizabeta auzăt pozdravu alu Marije, kupilu ăn burtă alu Elizabetăj dăturdată mult sa miškat š Elizabeta sa napunit ku Sufljetu alu Svăntuluj.

⁴² Elizabeta d radost marje ăntarje astrigat: “Maj mult ješt blagoslovită d tuatje mujerj š blagoslovit je kupilu ăn burta ata! ⁴³ Ku čaja amzaslužăt častula s m positjaskă mama alu Domnuluj alu mjov! ⁴⁴ Jakă kănd auzăt pozdravu alu tov, kupilu ăn burtă dăturdată mult sa miškat d radost! ⁴⁵ Blagoslovită ješt daja čaj krizut k osă s ispunjskă poruka karje ca trimjes Domnu!”

Marija slavjaštje p Dimizov ăn radost

Š 1:33 sămăncia alu Jakov – Ăn grčki original skrije: “kasa alu Jakov” karje rubja d tuată sămăncia alu Jakov. Altu lumilje d Jakov afost Izrael. Atrijit usutje d aj majdată, a tuatje duavăsprjače (12) d sămăncje alu Izrael avinjit dăla jel. Lumja p narodu Izrael često kima kasa alu Jakov.

⁴⁶ Atunča Marija azās:

“Inima amja adrikā p Domnu,
⁴⁷ sufljetu alu mjov s radujaštje la Dimizov, Spasitelju alu mjov,
⁴⁸ k p minje ma kuljes,
 p ponizna argata aluj!
 Audjec, pānd akuma tuatā generacija osā zākā
 k Dimizov ma blagoslovit,
⁴⁹ daja če Dimizov karje arje tuatā sāla
 afukut marje čudā d minje!
 Svānt je lumilje aluj.
⁵⁰ Iskazaštje milostu p toc ālja ān tuatā vrijamja
 karje arje frikā d jel.
⁵¹ Ku māna capānā afukut marje čudā
 š aputirit p lumja karje ponosni š umišljeni.
⁵² Jel aizbacāt p vladari s nu vladjaskā više,
 a adrikat p lumje karje je ponizni.
⁵³ A p lumja karje irja flāmānž lja nasitit ku binje,
 a p lumja karje bogatā lja trimjes dāla jel ku mānilje gualje.
⁵⁴⁻⁵⁵ Jel ažutat alu Izrael, alu argatu aluj
 baš kum adat obečalā alu sāmānca anuastrā,
 alu Abraham š alu kupi aluj,
 k osā lji fije uvjek d milā.”

⁵⁶ Atunča Marija ku Elizabeta arāmas njeđe trje (3) lunj š sa tors akas.

Sa fukut Ivan karje bāťjazā

⁵⁷ Alu Elizabeta avinjit vrijamja s fakā š ja afukut bijat. ⁵⁸ Kānd tuatā familija alu je š komšiji auzāt d asta, kum Domnu afost aša d bun kātri ja, toc sa bukurat zajedno ku ja.

⁵⁹ Kānd kupilu anapunit opt (8) zālje, atribut s fije obrezāt,* aša k komšiji š familija avinjit s proslavjaskā aja. Avrut p kupilu s l kjamje Zaharija kum tatusov s kjamā, ⁶⁰ ali Elizabeta azās: “Nu, njego mora s s kjamje Ivan!”

⁶¹ Komšiji š familija azās: “Nimilja dāla familija ata nu s kjamā Ivan!”
⁶² Atunča, daja če Zaharija na putut s audā, lumja ku mānilje la tribat kum jel vrja kupilu s s kjamā. ⁶³ Zaharija akātat s ji dja ploče s skrije š askris: “S kjamā Ivan”, š toc sa mirat. ⁶⁴ Dimizov alu Zaharije adiškis gura š ja dizljigat ljimba š jel dāturdatā ančiput s rubjaskā š s slavjaskā p Dimizov.

⁶⁵ Kānd toc karje trija upruapje d jej avizut če Dimizov afukut alu Zaharije, lja fost frikā d Dimizov. Ān tuatje saturlje ān djalurlje alu Judeje, lumja rubja d aja če sa dogodit. ⁶⁶ Činje god auzāt d jej gāndja d aja š sa tribat: “Atunča če osā fije d bijatusta kānd ufi marje?”, k Domnu sigurno osā fakā nješto marje pisti jel.

Zaharija rubjaštje d Mesija š d Ivan karje bāťjazā

⁶⁷ Sufljetu alu Svāntuluj aispunit p Zaharija, tata alu Ivan, š jel arubit asta porukā dāla Dimizov:

⁶⁸ “Slava alu Domnuluj, Dimizov alu Izraelcilor,
 k avinjit s ažutā alu narodu aluj š s lji izbavjaskā!

* **1:59** obrezāt – Obrezjala afost znaku alu savezu alu Dimizov ku Abraham š ku sāmānca aluj (Post 17,9–14). Židovi afost obrezāc kum apokaza k irja odani alu Dimizov š k pripadnjaštje alu narodu aluj karje akuljes.

⁶⁹ Š atrimjes nauvā marje Spasitelj
 dān sāmānca alu argatu aluj David,
⁷⁰ kum jel d mult aobečit
 pisti vorba alu prorokurlje karje jel atrimjes:
⁷¹ s nji spasaskā dāla dušmani alji noštri
 š dāla mānā alu tuatā lumja karje nji mrzaštje.
⁷² Jel asta afukut s pokazaskā milā alu sāmānca anuastrā
 aša ča ispunit savezu alu svānt karje afukut ku jej,
⁷³ aša ča ispunit obečala karje adat alu Abraham, alu anuastrā sāmānca.
⁷⁴ Kašā kum aobečit, nja skos dāla dušmanj
 s putjem s ji služām frzdā frikā,
⁷⁵ s trijim kum Dimizov azās
 š s fičem čije bun ān tuatje zuvilje anuaštrje.
⁷⁶ A tu, bijatu alu mjov, osā t kjem proroku alu Maj marje Dimizov.
 Osā plječ la intja alu Domnuluj s ji pripremještj drumu.
⁷⁷ Osā ānvāc p narodu aluj s štije kum s s spasaskā
 kum s lji fije oprostīt grešala alor.
⁷⁸ Daja če je Dimizov pljin d milā š arje osjećaj d noj,
 jel trimjatje lumina dān čerj.
 Kašā suarilje karje sa drikā ān diminjacā,
⁷⁹ Dimizov osā adukā lumina alu ālja karje trijaštje ān nuaptje š arje frikā
 d muartje.
 Jel osā nji pokazaskā drumu karje aduče ān mir.”

⁸⁰ Ivan akriskut š apostanit capān ān sufljet. Trija ān lok undje nuje
 nimika.† Kānd akriskut, jel ančiput la intja alu toc s rubjaskā alu naroduluj
 alu Izrael.

2

Sa fukut Isusu ān Betlehem (Mt 1,18–25)

¹ Ān vrijamaja caru alu Rimuluj, August, azapovjedit s fakā popisu d tuatā
 lumje karje trijaštje ān cara. ² Āsta afost prvi popis d lumje karje sa dogodīt ān
 vrijamje pānd Kvirinije afost upravitelju p regija Sirija. ³ Toc apljikat ān trgu
 undje trija sāmānca aluj s s skrije ān popis.

⁴ Aša š Josip, karje afost sāmānca alu caru David, apljikat dān sat Nazaret ān
 regije Galileje ān sat Betlehem ān regije Judeje, undje d mult sa fukut David.
⁵ Jel apljikat una ku zaručnica aluj, Marija, s s skrije ān popis. Marija već afost
 grja, ⁶ š pānd afost ān Betlehem, ja vinjit vrijamja s fakā. ⁷ Ja afukut bijat, prvi
 kupil, la ānvilijat š la pus ān aljbje daja če ān sat undje irja sobje d gostjamje
 nu irja lok d jej.

Anđeli zāče alu pastirilor k Isusu sa fukut

⁸ Ān nuaptjaja p pājenj upruapje d Betlehem, njeiki pastirurj pāza vojilje
 alor. ⁹ Dāturdatā sa ukazāt anđelu alu Domnuluj š lja osvitljit slava alu
 Domnuluj š jej mult sa spirjat! ¹⁰ Anđelu lja zās: “Na vjec frikā! Jakā aduk
 vuavā Bunā vorbā karje p tuatā lumja s usričaskā! ¹¹ Astāz sa fukut vuavā
 Spasitelju ān Betlehem, ān trgu alu David. Jel je Kristu, Domnu! ¹² Aša osā

† **1:80** lok undje nuje nimika – Asta afost napušteni lok la zapadnā partje d apā Jordan. Nuje dāpartje
 dāla lok undje apa Jordan untrā ān Mrtvo more.

štijec k je istina aja če zāk: Osā gāsāc kupilu karje je ānvilijat ān plahtā kum zače ān aljbje.”

¹³ Dāturdatā alu andēluj avinjit marje vuastje d andēlurlje dān čerj karje aslavit p Dimizov:

¹⁴ “Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj,^{*}
a p pāmānt mir alu lumje karje ja ugodit.”

¹⁵ Š andēlurlje apljikat dāla jej š sa tors p čerj. Pastiri arubit unu ku alc: “Ajdac ān Betlehem s vidjem ča fost če nuavā azās Domnu!”

¹⁶ Apripit ān Betlehem š ānklo angāsāt p Marija š p Josip ku kupilu če sa fukut karje azukut ān aljbje. ¹⁷ Kānd la gāsāt, alu toc arubit aja če andēlu azās d kupil. ¹⁸ Š tuatā lumja karje apus urjajke la pastirurj sa mirat d aja če lja zās. ¹⁹ A Marija nimika na mujtat d asta ča uzāt š gāndja d aja ān inima alu je. ²⁰ Pastiri sa tors la vojilje p karje pāza š slavja š zahvalja alu Dimizov. Tot ča uzāt š avizut afost kum lja zās andēlu.

²¹ D opt (8) zālje maj ānklo kānd avinjit vrijamja s obrezaskā p kupilu,[†] ja pus lumilje Isusu karje andēlu adat majdatā njego če Marija arāmas grja.

Josip š Marija aduče p Isusu ān Hram

²² Kānd avinjit vrijamja Marija s s očistjaskā kum skrije ān zakonu alu Mojsije,[☆] Josip š Marija alat p Isusu š apljikat ān Hram ān Jeruzalem. La posvitit alu Domnuluj, ²³ kum skrije ān zakonu alu Domnuluj: “Tot bijatu karje prvi sa fukut pripadnjaštje alu Domnuluj.”[☆] ²⁴ Š aprinisāt žrtvā kum mama aputja jar s fije čistā, kum zakonu alu Mojsije ānvacā: “duavā (2) grlic ili doj (2) goluburj tānārj.”[☆]

Šimunu š Ana kunuaštje k Isusu je Kristu p karje Dimizov la trimjes

²⁵ Trija atunča unu om ān Jeruzalem, s kjamā Šimun, karje irja pravedan š askulta zakonu alu Dimizov. Sufljetu alu Svāntuluj irja p jel š aštiptat p Dimizov s izbavjaskā p Izraelcurlje kum aobečit.[‡] ²⁶ Sufljetu alu Svāntuluj ja zās k nusā muarje pānā god nu vjadje p Kristu karje Domnu atrimjes s izbavjaskā p narodu aluj. ²⁷ P zuvā kānd Josip š Marija adus kupilu Isusu s fakā obredu kum je skris ān zakonu alu Mojsije, Sufljetu alu Svāntuluj adus p Šimun s pljače ān Hram. ²⁸ Šimun alat p Isusu ān māj š aslavit p Dimizov ku vorbiljaštja:

²⁹ “Domnulje, maj ispunit obečala karje maj dat
š akuma jo, argatu alu tov, pot s mor ān mir.

³⁰ Akuma vojki alji mjej avizut spasjala,

³¹ p spasitelju karje tu atrimjes d tot narodu.

³² Jel je lumina s otkrijaskā istina ata alu tot narodu,
āla karje aduče slava alu Izrael, narodu alu tov.”

³³ Josip š Marija sa mirat la vorbje če s rubja d Isusu. ³⁴ Šimun lja blagoslovit š azās alu Marije, mama alu Isusuluj: “Jakā, Dimizov atrimjes p kupilusta k mulc Izraelcurj osā kādā š mulc osā adrikā. Dimizov la trimjes kašā znaku s

^{*} **2:14** Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Ān grčki original skrije: “Slava p visina!” [†] **2:21** Vjez fusnota ān 1,59. [☆] **2:22** Lev 12,1–4 [☆] **2:23** Iš 13,1–2 [☆] **2:24** Lev 12,6–8 [‡] **2:25** aštiptat p Dimizov s izbavjaskā p Izraelcurlje kum aobečit – Ān grčki original skrije: “aštipta utjeha alu Izrael”.

pokazaskä drumu d spasjalä, karje mulc inš osä l odbacaskä, ³⁵ š aša osä aratä rovu än inima alor. A känd l odbacaštje, maču osä probijaskä inima ata.”

³⁶ Afost än Hram š proročică Ana, fata alu Fanuel dän sāmānca alu Ašer. Ja irja mult bătrnă. Afost šaptje (7) aj än brak ³⁷ š atunča atriit kašă udovica pānla optzāč š patru (84) aj. Na išāt dän Hram, njego än post š än molitvā aslužāt alu Dimizovuluj zuva š nuaptja. ³⁸ Baš känd Šimunu azavršāt, avinjit Ana š ančiput s slavjaskä p Dimizov š s rubjaskä d Isusu alu toc karje aštiptat p Dimizov s izbavjaskä p Jeruzalem dāla dušmanji alor.

³⁹ Känd Josip š Marija afukut kum zakonu alu Domnuluj azapovjedit, sa tors akas än Nazaret än regije Galileje. ⁴⁰ Kupilu Isusu akriskut. Apostanit capān š maj mult mudar š Dimizov nastavja s l blagoslovjaskä.

Fälkovu Isusu rubjaštje ku učitelji än Hram

⁴¹ Roditelji alu Isusuluj tot anu pljika än Jeruzalem känd irja prazniku Pasha. ⁴² Känd Isusu avut duavāsprjače (12) d aj, jej apljikat kašă uvjek s slavjaskä prazniku. ⁴³ Dāpā praznik, roditelji alu Isusuluj ančiput akas, a fälkovu Isusu arāmas än Jeruzalem, ali roditelji aluj na štijut aja. ⁴⁴ Agāndit k Isusu je än grupa alor. Jej aumblat una zuvā a atunča ančiput s l katje āntrā familjije š āntrā ortač alor, ⁴⁵ ali nu la gāsāt š aša sa tors än Jeruzalem š ānklo s l katje. ⁴⁶ Dāpā trje (3) zālje la gāsāt än Hram āntrā učiteljuri kum punje urjajke š lji āntrjabā. ⁴⁷ Š toc karje apus urjajke la Isusu sa mirat kāt štije š kum binje odgovorjaštje p pitanje.

⁴⁸ Känd jej angāsāt p Isusu na štijut če s gāndjaskä. Azās mumusa: “Bijatu alu mjov, dāče afukut tu asta nuavā? Jakā, tatutov š jo mult nja sikirit š noj pistot t kātam!”

⁴⁹ Isusu azās alor: “Dāče mas kātāt? Dali voj nu štijic k jo mora s fiuv än kasa alu Tatimjov?” ⁵⁰ Ali jej nu razumja če jel avrut s lji zākā.

⁵¹ Isusu sa tors akas ku mumusa š ku tatusov än sat Nazaret š askulta p jej. A mumusa nimika na mujtat d asta če sa dogodit. ⁵² Isusu krištja š postanja još maj mult mudar š Dimizov l blagoslovja maj mult š maj mult, a lumja l poštuja maj mult š maj mult.

3

Ivan karje bātjazā pripremjaštje drumu d Isusu (Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Iv 1,19–28)

¹ Afost činčsprjače (15) d aj kum caru alu Rimuluj Tiberije ančiput s vladjaskä. Poncije Pilat afost upravitelju än regije Judeje. Herod* avladit än regije Galileje, a fratusov Filip avladit än regije Itureje š Trahonitide, a Lizanije avladit än regije Abilene.† ² Š Ana š Kaifa afost marj popurj‡ än Jeruzalem. Än vřijamjaja Dimizov rubja alu Ivan, bijatu alu Zaharija, än pustinje.§ ³ Jel apljikat än tuatje lokurj pānglā apā Jordan s rubjaskä alu lumjej k trjebje s s bātjazā s pokazaskä kum sa okřinit dāla grešalā š Dimizov lja oprostīt grešala. ⁴ Kum askris proroku Izaija, Ivan afost

* **3:1** Herod – Konuskut š kašă Antipa, afost bijatu alu Herod Marje. † **3:1** Herod, Filip š Lizanije afost “tetrarsi”. “Tetrarh” afost rimski naslov d vladar än unu lok karje vladja samo ku odobrjala alu vlastu alu rimuluj. Obična lumje njekad lji kima carurj (na primjer, vjez Mt 14,9; Mk 6,14). ‡ **3:2** Š Ana š Kaifa afost marj popurj – Ana afost marje popā 6.-15. aj maj ānklo d Krist, ali atunča vlada alu rimuluj la skinit dāla položajula. Zetu aluj, Kaifa, afost marje popā 18.-37. aj maj ānklo d Krist. Aša službeno än aja vřijamje Kaifa afost marje popā, ali lumja još uvjek akimat p Ana marje popā š jel š majdāpartje avut autoritet āntrā Židovj. § **3:2** pustinje – Vjez fusnota än 1,80.

“glasu karje strigă ẵn pustinje:

‘Pripremic drumu d Domnu

š očistic d jel stazilje!

⁵ Ispunic tuată dolina

š poravnic tot djalu š brjegu!

Ispravic drumu karje strămb

š poravnic aja čije nuje ravno!*

⁶ Tuată lumja osă vjadje spasjala alu Dimizovuluj!”☆

⁷ Ivan rubja alu mulc lumje karje vinja s s bătjază: “Voj, šarpilor! Činje va zăs k aša d ljaznje putjec s fuđic dăla kaznă karje Dimizov trimjatje? ⁸ Fićec binje karje arată k vas okrinīt dăla grešala avuastră.† Š vu ẵnšălăc akă gẵndic k ištjec sigurni samo daja če ištjec sāmẵnca alu Abraham. Ali jo vu zăk, Dimizov puatje d bulovanjištja s stvurjaskă kupi alu Abraham! ⁹ Dimizov uskoro osă luvjaskă ku sukurja ẵn tot ljemnu karje nu dă bun plod. Tot ljemnu karje nu dă bun plod osă fije tijat š arunkat ẵn fok.”

¹⁰ Antribat mulc lumje p Ivan: “Atunča če trjebje s fićem?”

¹¹ Ivan lja zăs: “Činje arje duavă (2) kẵmăšj, trjebje s dja alu ălja karje narje nićuna. A činje arje mănkarje, trjebje s podiljaskă ku ălja karje narje.”

¹² Avinjit s s bătjază čak š carinikurlje‡ š la tribat: “Učiteljulje, če trjebje s fićem?”

¹³ Ivan lja zăs: “Nu lăc maj marje porezu njego če je lumja datorj.”

¹⁴ Š la tribat vuastja: “A če trjebje noj s fićem?”

Ivan lja zăs: “Nu lăc banji dăla nimilja ku săla š p nimilja nu punjec minćunj s dobīdic banji. Njego fic zadovoljni ku plata avuastră.”

¹⁵ Kum lumja očekuja k Kristu ẵndată vinje, toc ẵn inīmă s ẵntriba dal je Ivan Kristu. ¹⁶ Daja Ivan alu toc azăs: “Jo p voj bătjez ku apa, ali vinje njeko maj marje d minje, atăta d marje k jo nu sẵnt dostojan čak s ji fiuv argatŠ. Jel p voj osă bătjază ku Sufljetu alu Svẵntuluj* š ku foku.† ¹⁷ Jel osă fije kašă omu karje odvojaštje gruvu dăla jarbă. Gruvu osă sprimjaskă ẵn ostavă, a jarba osă apringă ku foku karje nikad nu prestanjaštje s argă.” ¹⁸ Ivan rubja alu lumjej Bună vorbă d Dimizov ku multje altje opomenje.

¹⁹ Ivan la intja alu toc la ukorit p Herod, karje irja vladaru dẵn regije Galileje,‡ daja če sa ẵnsurat ku Herodijada, karje afost mujarja alu fratisov, š d multje altje rovj ča fukut Herod. ²⁰ Ali kẵnd la ukorit Ivan, Herod p tot aja adodajit još unu rov: jel adat alu vuastja aluj s puje p Ivan ẵn kisuarje.

* **3:5** Ivan azăs alu lumjej k mora s s pokajaskă d grešala alor s fije spremic d vinjala alu Domnuluj. ẵštja stihurj koristjaštje metafora. D fukut ravni drum ẵn pustinje je slika s fije spremic s prihvatjaskă p Isusu š poruka aluj. ☆ **3:6** Iz 40,3–5 † **3:8** Fićec binje karje arată k vas okrinīt dăla grešala avuastră – ẵn grčki original skrije: “Fićec plodu karje je dostojan d pokajală”. ‡ **3:12** carinikurlje – Obiĉno aja afost Źidovi karje alcă Źidovj nu lja vurut daja če jej alukrizat d vlada alu rimuluj (karje apreuzmit p Izrael). Veĉina d carinikurj ẵnšăla p alcă. Kăta maj mult banj njego če lumja dugujaštje, a viška cẵnja d jej. Š d ẵla razlog lumja mrza š lji smatnja k je izdajic alu vlastiti narodu š alu vjera alor. Š **3:16** nu sẵnt dostojan čak s ji fiuv argat – ẵn grčki original skrije: “nu sẵnt dostojan niĉ klicimitilje s ji dizljeg.” * **3:16** bătjază ku Sufljetu alu Svẵntuluj – Aiĉa Ivan koristjaštje bătizija ẵn apă kašă metafora s opisaskă kum lumja osă iskušaskă săla alu Sufljetu alu Svẵntuluj ẵn Źivotu alor. † **3:16** ku foku – Asta puatje s rubjaskă d aja kum Sufljetu alu Svẵntuluj ĉistjaštje Źivotu alu ălja karje krjadje (vjez Ap 1,5, 8; 2,1–4; 11,16). Ali ẵn ẵsta kontekst vjerovatno k foku rubjaštje d zuvă alu suduluj (vjez 3,7–9, 17). ẵn aja vrijamje Dimizov osă kaznjaskă p lumja karje na prihvatit ẵnvăcala alu Isusuluj. ‡ **3:19** Herod, karje irja vladaru dẵn regije Galileje – ẵn grčki original skrije: “Herod, tetrarh”. Vjez fusnota ẵn 3,1.

Ivan bătjază p Isusu

²¹ Majdată njego če p Ivan la pus ăn kisuarje, kănd Ivan bătizat p toc karje avinjit la jel, jel bătizat š p Isusu. Atunča kănd Isusu sa rugat, čerju sa diškis, ²² š Suflijetu alu Svântuluj sa slubuzăt p jel ăn oblik kašă golubu. Dăn čerj sa uzăt glasu: “Tu ješt Bijatu alu mjov p karje jo vrjauv! Tu ješt radostu alu mjov!”

Sămănca alu Isusuluj

²³ Kănd Isusu ančiput s rubjaskă d Dimizov la intja alu toc, avut njeđe trjezăč (30) d aj. P Isusu l kuništja k je bijatu alu Š Josip.*

Josip afost bijatu alu Eli,

²⁴ Eli afost bijatu alu Matat,

Matat afost bijatu alu Levi,

Levi afost bijatu alu Malki,

Malki afost bijatu alu Janaj,

Janaj afost bijatu alu Josip,

²⁵ Josip afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Amos,

Amos afost bijatu alu Naum,

Naum afost bijatu alu Hesli,

Hesli afost bijatu alu Nagaj,

²⁶ Nagaj afost bijatu alu Mahat,

Mahat afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Šimij,

Šimij afost bijatu alu Joseh,

Joseh afost bijatu alu Joda,

²⁷ Joda afost bijatu alu Johanan,

Johanan afost bijatu alu Resa,

Resa afost bijatu alu Zerubabel,

Zerubabel afost bijatu alu Šealtiel,

Šealtiel afost bijatu alu Neri,

²⁸ Neri afost bijatu alu Malki,

Malki afost bijatu alu Adi,

Adi afost bijatu alu Kosam,

Kosam afost bijatu alu Elmadam,

Elmadam afost bijatu alu Er,

²⁹ Er afost bijatu alu Jošua,

Jošua afost bijatu alu Eliezer,

Eliezer afost bijatu alu Jorim,

Jorim afost bijatu alu Matat,

Matat afost bijatu alu Levi,

³⁰ Levi afost bijatu alu Šimun,

Šimun afost bijatu alu Juda,

Juda afost bijatu alu Josip,

Josip afost bijatu alu Jonam,

Jonam afost bijatu alu Eljakim,

³¹ Eljakim afost bijatu alu Meleja,

§ 3:23 bijatu alu – Ăn ăsta popis “bijatu alu...” puatje š s značaskă “sămănca alu”. Ăn Biblije, lumja karje askris popisu d potomakurj obično na vurut s skrije p tuată sămănca alu njeki om, njego s arată loza dăla una vaŕnă osobă pănla altă vaŕnă osobă. * 3:23 Daja če Marija arămas grja pisti Suflijetu alu Svântuluj, Josip afost alu Isusuluj kašă očuhu (vjez 1,26–37; Mt 1,18–22).

Meleja afost bijatu alu Mena,
 Mena afost bijatu alu Matata,
 Matata afost bijatu alu Natan,
 Natan afost bijatu alu David,
³² David afost bijatu alu Jišaj,
 Jišaj afost bijatu alu Obed,
 Obed afost bijatu alu Boaz,
 Boaz afost bijatu alu Sala,
 Sala[†] afost bijatu alu Nahšon,
³³ Nahšon afost bijatu alu Aminadab,
 Aminadab afost bijatu alu Admin,
 Admin afost bijatu alu Arni,
 Arni[‡] afost bijatu alu Hesron,
 Hesron afost bijatu alu Peres,
 Peres afost bijatu alu Juda,
³⁴ Juda afost bijatu alu Jakov,
 Jakov afost bijatu alu Izak,
 Izak afost bijatu alu Abraham,
 Abraham afost bijatu alu Terah,
 Terah afost bijatu alu Nahor,
³⁵ Nahor afost bijatu alu Serug,
 Serug afost bijatu alu Reu,
 Reu afost bijatu alu Peleg,
 Peleg afost bijatu alu Eber,
 Eber afost bijatu alu Sala,
³⁶ Sala afost bijatu alu Kenan,
 Kenan afost bijatu alu Arpakšad,
 Arpakšad afost bijatu alu Šem,
 Šem afost bijatu alu Noa,
 Noa afost bijatu alu Lamek,
³⁷ Lamek afost bijatu alu Metušalah,
 Metušalah afost bijatu alu Henok,
 Henok afost bijatu alu Jered,
 Jered afost bijatu alu Mahalalel,
 Mahalalel afost bijatu alu Kenan,
³⁸ Kenan afost bijatu alu Enoš,
 Enoš afost bijatu alu Šet,
 Šet afost bijatu alu Adam,
 Adam afost bijatu alu Dimizov.Š

4

Nikuratu iskušajtje p Isusu (Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ Isusu, pljin ku Sufljetu alu Svāntuluj, apljikat dāla apa Jordan š Sufljetu la
 dus ān lok undje nuje nimika ² š d patruzāč (40) d zālje š la iskušāt nikuratu. D
 zāljljalja na mānkāt nimik, š kānd atrikut patruzāč (40) d zālje, afost flāmānd.

[†] **3:32** Sala, Sala – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Salmon, Salmon”. [‡] **3:33** Admin, Admin ... Arni,
 Arni – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Aram, Aram”. **Š 3:38** bijatu alu Dimizov – Aja značajtje k je
 Adam stvorit p slika alu Dimizov (vjez Post 1,26–27; 5,1–3). Slično, tuatā lumja arje sāmāncā ān Dimizov
 (vjez Ap 17,28–29).

³ A nikuratu ja zäs: “Akä ješt Bijatu alu Dimizovuluj, zi alu buluvanusta s postanjaskä mälaj.”

⁴ Isusu ja odgovorit: “Skris je än Sväntä pismä: ‘Nu trijaštje omu samo d mälaj.’”✠

⁵ Š nikuratu la dus p Isusu p marje djäl š ja pokazät däturdatä tuatä cara alu pämantuluj ⁶ š nikuratu začë: “Cije osä zdauv asta tuatä vlast š slava aluj. Mije je dat š jo dav alu činje vrjauv. ⁷ Akä t poklonještj la minje, tot je alu tov.”

⁸ Isusu ja odgovorit: “Skris je än Sväntä pismä: ‘Klanjaštje la Domnu, Dimizov alu tov, š aluj jedino služastje!’”✠

⁹ Nikuratu la dus än trg Jeruzalem š la pus p špic p Hram š začë aluj: “Akä ješt Bijatu alu Dimizovuluj, arunkitje da iča än zos! ¹⁰ Daja če skris je än Sväntä pismä:

‘Jel osä zapovidjaskä alu anđeli aluj d tinje s t päzaskä’,

¹¹ š: ‘p mäj s t adukä undje ku pičoru
s nu t tu luvješt d buluvan.’”✠

¹² Isusu ja zäs: “Skris je än Sväntä pismä:
‘Nu iskušä p Domnu, Dimizov alu tov!’”✠

¹³ Känd iscrpit tuatä kušnjä, nikuratu sa udaljät dälä jel pänlä nuavä prilikä s l iskušaskä.

*Isusu äncäpje s služaskä alu Dimizov
(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)*

¹⁴ Isusu, pljin d snagä alu Suflijetuluj, sa tors än regija Galileja š vorba d jel sa proširit än tuatje lokurj än Galileja. ¹⁵ Isusu änväca än lokurj undje židovi s strändä š s ruga (karje s kjamä sinagoga) š toc l hvalja.

*Lumja än Nazaret odbacaštje p Isusu
(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)*

¹⁶ Š atunča Isusu avinjit än Nazaret, än sat undje akriskut. Š kašä uvjek sämbätä unträ än sinagogä š sa drikä s čitjaskä d Sväntä pismä pänglä toc. ¹⁷ Alu Isusuluj antins knjiga alu prorokuluj Izaija. Jel adiškis knjiga š angäsät lok undje stä skris:

¹⁸ Suflijetu alu Domnuluj je p minje.

Madat snagä š autoritet

s rubjesk Bunä vorbä alu säračilor.

Matrimjes s rubjesk alu lumjej karje zarobic

s puatje s pljače slobodni,

s tork vidu alu vorbilor,

s oslobodjesk p lumja dälä älja karje lji mučastje,

¹⁹ š s rubjesk k ästa än än karje Domnu aratä aluj binilje.✠

²⁰ Atunča Isusu ankis knjiga, untuarče alu pomoćnikuluj š šadje s rubjaskä. Tuatä lumja än sinagogä sujäta än jel š jedva štipta s zäkä nješto. ²¹ Š ančiput ku aštja vorbje s lji zäk: “Astäz sa ispunit aštja vorbje d Sväntä pismä karje akuma amčitit.”

²² Š känd Isusu azavršät ku vorba, toc karje irja än sinagogä rubja d jel š s mira d binilje alu Dimizovuluj d karje jel rubja. Jej rubja: “Dali nuje ästa bijatu alu Josip?”

²³ A Isusu lji začë: “Sigurno osä mi začec asta poslovicä: ‘Doktorulje, likujaštje sängur p tinje!’ š: ‘Fäj š aiča än trg undje ajkriskut aja čam auzät če sa

✠ 4:4 ZakPon 8,3 ✠ 4:8 ZakPon 6,13 ✠ 4:11 Ps 91,11–12 ✠ 4:12 ZakPon 6,16 ✠ 4:19 Iz 61,1–2

dogodit ăn trg Kafarnaum.’ ” ²⁴ Š nastavit: “Asta poslovică je istinita: ‘Nimilja nu prihvatjašte p proroku ăn lok undje jel akriskut’.

²⁵ Kum š štijec afost multje udovic ăn Izrael kănd proroku Ilija afost viuv. Atunča p trje (3) aj š šasă (6) lunj na fost pluaje š apostanit marje fuamje p tot pământu. ²⁶ Ali Dimizov na trimjes p Ilija alu ničuna udovică ăn Izrael. Njego jel la trimjes s ažutje alu udovicăj karje na fost Židovkă ăn trg Sarfata majuprapje d trg Sidon. ✱ ²⁷ Š isto aša kănd afost proroku Elizej viuv, ăn Izrael afost multje lumje karje avja gubă, zarazna buală p pjalje. † Ali ničunu dăla jej nu sa likujit osim Naaman d Širija.” ✱

²⁸ Kănd auzăt, toc ăn sinagogă sa nikăžăt. ²⁹ Jej sa skulat, la putirit d trg š la dus p rub d litică p karje sagrađit alor trgu s l runče ăn zos. ³⁰ Ali jel atrikut ăntră jej š apljikat p drumu aluj.

*Isusu putirjašte dăn om p sufljetu alu rov
(Mk 1,21–28)*

³¹ Isusu sa slubăzăt zos ăn Kafarnaum, karje je još unu trg ăn regija Galileja, undje ănvacă sămbătă ăn sinagogă. ³² Š lumja karje punja urjajke afost zadivic ku vāncală aluj daja če rubja kašă ăla karje arje vlast.

³³ Afost ăn sinagoga omu ku sufljetu alu rov. Jel astrigat ăn tot glasu: ³⁴ “Hej, če aj tu ku noj, Isusulje dăn Nazaret? Ajvinjit s uništještj p noj p sufljeti alji rovj? Štiuv jo činje ješt tu: tu ješt Svăntu karje Dimizov atrimjes!”

³⁵ Isusu ja zapovjedit: “Tač š ješ dăn jel!” P aja sufljetu alu rov p omu la dubărăt pānglă toc š aišăt d jel š nu ja naudit nimika.

³⁶ Lumja afost zadivic š ančiput s rubjaskă unji ku alc: “D karje aštja vorbje! Ku autoritetu š ku snaga zapovjedjašte alu sufljeti alji rovj, š jej jašă!” ³⁷ Š toc ăn regijaja auzăt če Isusu afukut.

*Isusu likujašte p multă lumja
(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)*

³⁸ Isusu aišăt d sinagogă š apljikat ăn kašă alu Šimun. A suakra alu Šimunuluj amučito marje fok š jej la rugat s ja žutje. ³⁹ Isusu astat pānglă ja, zapovjedit alu fokuluj s u lasje š foku alăsato. Š odma sa skulat š lja dus s mālăncje.

⁴⁰ Kănd akăzut nuaptja, ‡ toc karje arje bolesnikurj lja dus la Isusu. A Isusu p tot ăla apus mănile s lji likujašte d tuatje bualje. ⁴¹ Isusu putirja sufljeti alji rovj dăn multje lumje, š sufljeti alji rovj striga kănd iša: “Tu ješt Bijatu alu Dimizovuluj!” Atunča jel alor zapovjedit s nu rubjaskă daja če jej aštijut k je jel Kristu p ăla karje Dimizov atrimjes.

*Isusu pljakă ăn altje trgurj
(Mk 1,35–39)*

✱ **4:26** 1 Car 17,8–16 ✱ **4:26** Atunča Ilija apljikat ăn altu pământ alu komšiulor. P pământula atrijit una uduvică š bijatu alu je, š skoro arămas frzdă mănkarje d pluaje karje apostanit fuamja. Međutim, jej sa pobrinit d Ilija š Dimizov sa pobrinit d jej aša če găvanu alor ku pjelmu š alor volba d zitin nikad nu sa spraznit. Tuată vrijamja atrajit fuamja, jej avut mănkarje. Ilija ănklo arămas maj mult aj. † **4:27** gubă, zarazna buală p pjalje – Asta frază prevodjašte grčka vorbă karje s koristja d označală njeke različite vrstje d bualje p pjalje. Tradicionalno s podrazumjašte k s odnosašte p guba. Om karje avut una d aštja bualje p pjalje smatratit je ritualno rov. Omu atribja cănut odvojit d alci lumje kum alu alcilor na prenesja buală š kum nu vinja ăn kontakt ku altu om š afiça p omula ritualno rov (vjez Lev 13,45–46).
✱ **4:27** 2 Car 5,1–14 ‡ **4:40** Kănd akăzut nuaptja – ăn grčki original skrije: “kănd kadje suarilje”. D Židovj alta zuvă ančiput kănd suarilje kadje. Daja če na kutizat s lukrjază s l lukrjază sămbătă, štipta pând sămbăta nu završašte, a atunča ančiput s adukă p lumja bulnavă la Isusu.

⁴² Känd asvanit zuva, Isusu aišat d trgula š apljikat ăn pustinje. Š multă lumje l kată. Känd la găsăt, jej l ruagă s rămăje ku jej. ⁴³ A jel lji začē: “Trjebje s măduk š ăn alturj trgurj s rubjesk Bună vorbă d cara alu Dimizov. Daja Dimizov matrimjes.” ⁴⁴ Š Isusu rubja Bună vorbă ăn sinagogje ăn pămănt alu Židovilor.Š

5

Isusu kjamă p Šimun, p Jakov š p Ivan s l sljedjaskă
(Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

¹ Una zuvă, känd Isusu astat pănglă apă Galileja,* multă lumje s strănda pănglă jel s audje vorba alu Dimizov. ² Majdată d asta, njeke ribarji već aišat dăn čamacurj š ančiput s čistjaskă mrežilje. A Isusu avizut alor doj (2) čamacurj p obală ³ š auntrat ăn unu čamac, karje irja alu Šimun. Š Isusu la rugat s puatje učără s l pinđje dăla obală. Atunča šadje, š ănvăca p narodu d čamac.

⁴ Känd aprestit s rubjaskă, začē alu Šimun: “Pinđje čamacu maj dăpartje undje maj adănkă apa, š arunkăc mrežilje d pukat.” ⁵ Šimunu začē alu Isusuluj: “Gospodarulje, tuată nuaptja njam potrudīt š nimika nam pukat. Ali kum tu aša zač, osă arunk mreža.” ⁶ Känd Šimun š ortači aluj afukut aja, jej apukat mult pjaštje, atăta d mrežilje ančiput s s rupă. ⁷ Ribarji afukut ku măna alu ortači alor ăn altu čamac s vije s ažită. Jej avinjit š atăta napunit p amiždoj čamacurj d pjaštje k jej ančiput s potunjaskă.

⁸ Känd Šimun Petar aja avizut, akăzut la intja alu Isusuluj š začē: “Fuđ dăla minje, Domnulje, daja če nu sânt om bun!” ⁹ Š jel š toc karje afost ku jel ăn čamac sa mirat kăt mult pjaštje apukat. ¹⁰ Š isto aša sa mirat Jakov š Ivan, fičorji alu Zebedej, ortači alu Šimun.

Isusu atunča začē alu Šimun: “Navja frikă. Dakuma osă puč p lumja†.”

¹¹ Känd jej askos čamacurj p obală, jej alăsat tot š apljikat dăpă Isusu.

Isusu likujaštje p omu karje arje buală p pjalje
(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² Una zuvă Isusu avinjit ăn unu trg undje afost unu om pljin d bualje p pjalje. Känd jel avizut p Isusu, akăzut la intja alu Isusuluj ku fălči kătri pămănt š sa rugat d jel: “Domnulje, akă vrjaj, poc s m likuješt.”

¹³ Isusu tindje măna, la dotaknit š začē: “Vrjauv. Fi likujit!” Š guba odma sa povlačit. ¹⁴ Isusu ja naredit: “Nu začă alu nimilja, nu još, njego fuđ odma š pokazaštje alu popăj kum aputja s t pregledjaskă. Prinisaštje žrtvă d čistjala ata, kum Mojsije azapovidit kum aputja toc s vjadă k ješt likujit.”✠

¹⁵ Atunča glasu d Isusu tot maj mult sa proširit š mulc narod avinja s l audje š s likujaskă d buala alor. ¹⁶ A maj mult vorj jel s povlačă ăn pustinje š s ruagă.

Isusu likujaštje p omu karje nu puatje s umblje
(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ Känd una zuvă Isusu ănvăca p narodu, ănklo šidja š farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije karje avinjit dăn tot satu ăn regija Galileja š regija Judeja š d trg Jeruzalem. A săla alu Domnuluj irja ku Isusu s likujaskă p lumja.

¹⁸ Avinjit njeka lumje karje aduče p nosilje p om karje nu puatje s umblje,

Š 4:44 ăn pămănt alu Židovilor – Ăn grčki original skrije: “ăn Judeja.” Međutim, š akă Luka asta vorbă koristjaštje d označălă regija alu rimulor Judeja, njekad (kašă kum je aiča š ăn 23,5) jel koristjaštje d označălă d tuată domovina alu Židovilor. * 5:1 pănglă apă Galileja – Ăn grčki original: “pănglă apă Genezaret”. Isto če š apa Galileja. † 5:10 Dakuma osă puč p lumja značaštje k Petar rubjaštje alu lumjej d Dimizov š lji duče la Dimizov. ✠ 5:14 Lev 14,1–32

pa pokuša s l adukă š s položaskă păglu Isusu. ¹⁹ Păntruv narod jej na putut s l adukă ăn kasă undje Isusu ănvăca. La dus p stipinic p krov š afukut rupă š p nosilă, la slubuzăt † ăn mižlok d sobă pravo la intja alu Isusuluj.

²⁰ D aja Isusu ashvatit k krjadje ăn jel, azăs: “Ortakulje, sa oprostit grešala ata.”

²¹ P asta učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji agăndit: “Činje ăsta karje găndjaštje k rubjaštje kašă Dimizov? Činje, osim Dimizov, puatje s oprostjaskă grešala?”

²² Ali Isusu aštijut će găndjaštje š lji zăče: “Dăče aša găndic? ²³ Dali nuje majušurje s zăkă: ‘Sa oprostit grešala ata’, njego s zăkă: ‘Skual š umblă’? ²⁴ Ali, s štijic k jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p pămănt s oprostjesk grešala.” Atunča zăče alu omuluj karje nu puatje s umblje: “Cije zăk: ‘Skual, ja nosilă š fuđ akasă!’ ”

²⁵ Š omu akuma sa skulat la vojki alor, alat aja p čaja azukut š apljikat akas, slavja p Dimizov p drum. ²⁶ Š toc afost skroz zadivic š ančiput s slavjaskă p Dimizov. Afost pljin d frikă š rubja: “Astăz noj amvizut nješto će nuje d krizut!”

*Isusu kjamă p porezniku
(Mt 9,9–13; Mk 2,14–17)*

²⁷ Isusu dăpă aja aišăt š avizut p cariniku LeviŠ kum šadje la carină, š ja zăs: “Vină dăpă minje.” ²⁸ Š Levi sa skulat, alăsat tot, š apljikat dăpă jel.

²⁹ Atunča Levi apriredit d Isusu marje veselije ăn kasa aluj. A ku jej amănkăt mulc lumje š ăntră jej irja mulc carinikurj. ³⁰ Atunča njeki farizeji, š njeki učiteljurj d zakonu alu Mojsije karje irja d grupa alor š prigovorja alu učenikurlje alu Isusuluj ku vorbilje: “Dăče mănkăc š bjec ku carinikurlje š ku lumja karje grešaštje?”

³¹ A Isusu lja zăs: “Alu lumjej zdravăă nu trjebje doktorjamja, već alu lumjej karje bulnavă trjebje doktorjamja. ³² Nam vinjit s kjem p lumja karje găndjaštje k je pravedna, njego amvinjit s kjem p lumja karje grešaštje s okrinjaskă la Dimizov.”

*Isusu ănvacă k nov drumu aluj maj bun njego drumu alu bătrăn
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)*

³³ Njeka lumje ja zăs: “Učenikurlje alu Ivan maj mult vorj postjaštje š s ruagă, aša š učenikurlje alu farizeji, ali alji tje stalno mălănkă š bja.”

³⁴ Lja antribat Isusu: “Dali kutizăc svatovi alu mladoženjej s natiric s postjaskă pănd mladoženja ku jej? * ³⁵ Ali osă vinje vrijamja kănd osă lji ja p mladoženja† š atunča s postjaskă.”

³⁶ Atunča Isusu nastavit aša će lja spus asta vorbă: “Numilja nu rupje pjatika dăla cuală nuavă s puată s krpjaskă p cuală bătrăă. Akă aja fače, osă rupă cuala nuavă, a pjatika dăla nuavă cuală nu pristajaštje alu cuală bătrăă. ³⁷ Š numilja nu tuarnă vinu alu nov† ăn bătrăă tăšnj d pjalje.Š Akă aja

† **5:19** La dus p stipinic p krov š afukut rupă š p nosilă, la slubuzăt – ăn grčki original skrije: “Sa urkat p krov š slubăzăt p omu karje nu puatje s umblje...pisti pločic d glină (crjep)”. ăn zuviljalja ăn pămăntula, fiča krovu d năroj š d paje karje s punja p krăč š p građe. Njekad koristja pločic d glină (crjep). Krovj irja ravni, a kăši avja stepinic ili basamač p karje lumja s urka p krov. Š **5:27** Levi isto s kima Matej. Vidjec (Matej 9,9). * **5:34** Postu je znaku d tugă. Svatovi nikad nu postjaštje pănd s slavjaštje. † **5:35** Isusu p jel usporidjaštje ku mladoženja, a p učenikurlje aluj ku svatovi. † **5:37** vinu alu nov ili “sok d strugurj.” Asta s odnosaštje p vin karje još na kopt. Š **5:37** tăšnj – Asta afost saku karje afost fukut d pjalje alu žvutinjje.

fače, vinu alu nov osă rupă tăšnjilje* š osă varsă, a tăšnjilje osă propanjaskă. ³⁸ Njego, vinu alu nov trjebje s s tuarnje ăn nuavje tăšnj. ³⁹ Š numilja činje bja bătărn vin nu vrja vinu dăla nov daja če zăče: ‘Bătărn je maj bun.’ ”†

6

*Isusu zăče k arje autoritet p sămbăta, svăntă zuvă alu židovilor
(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)*

¹ Una sămbătă Isusu triča pisti pijană d gruv. Učenikurlje aluj rupja gruv, š la trljit ku mănile š la mănkat. ² A njeki farizeji azăs: “Dăče prekršăc zakonu alu Mojsije ku aja če rupjec gruvu ăn sămbătă?”*

³ Isusu lja odgovorit: “Dali voj nas čitit ăn Svăntă pismă ča fukut David, argatu alu Dimizov, kănd aflămăzăt jel š ălja karje afost ku jel? ⁴ Dali na auntrat ăn šator undje Dimizov s poštujaštje, jel amănkat dă mălaju karje posvitit š adat alu ălja karje afost ku jel? Dali nu zăče zakonu alu nostru k mălajusta nu kutjază s mălăncje nimilja činje nuje popă?”†† ⁵ Atunča Isusu lja zăs asta: “Jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p sămbătă!”

*Isusu likujaštje p omu ăn sămbătă
(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)*

⁶ Alta sămbătă Isusu auntrat ăn sinagogă s ănvacă. Afost ănklo om karje na putut s koristjaskă măna dirjaptă.Š ⁷ Učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji avrut s l optužaskă p Isusu k aprekršăt unu zakon alor. Daja pomatrja p Isusu s vjadă dal vrja ăn sămbătă s likujaskă.* ⁸ A Isusu aštijut găndjala alor pa zăče alu om karje arje mănă karje nu puatje s koristjaskă: “Skual š stăj aiča la intja alu toc!” Jel sa skulat š astat ănklo. ⁹ Atunča Isusu zăče: “S vu ănrjeb: Dopustjaštje zakonu alu Mojsije s s fakă ăn sămbătă binje, ili rov? S spasaskă životu, ili s l uništjaskă?” ¹⁰ Sa ujtat p toc ăn sinagogă š atunča zăče alu omuluj: “Ătiđje măna!” Jel afukut aša š măna sa likujit. ¹¹ Atunča farizeji š učitelji d zakon alu Mojsije sa nikăžăt, š ănciput s dogovorjaskă če s fakă păntruv Isusu.

*Isusu kuljađje p duavăsprjače (12) d apostolurj
(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)*

¹² Ăn zuviljalja Isusu apljikat p djat s ruađje š provodit nuaptja ku ruguala la Dimizov. ¹³ Kănd avinjit alta zuva, akimat la jel p učenikurlje š ăntră jej akuljes duavăsprjače (12) d lumje, karje lja odredit d apostolurj.

* **5:37** vinu alu nov osă rupă tăšnjilje – Kănd vinu alu nov akopt jel slubadje plinu karje proširjaštje tašna. Daja če tašna abătrnă piznjaštje daja če nu maj puatje s s raširjaskă kašă tašna anuavă. † **5:39** Asta metaforă s razlikujaštje dăla tradicija alu vođilor karje kašă vinu alu bătărnă š nov načinu d život karje je Isusu ănvăca karje je kašă vinu alu nov. Poanta alu asta ilustracija je k lumja karje zanjimja samo tradicija alor na vut voje s puje urjajke karje je Isusu ănvăca, š akă aja če jel ănvăca ispunja tot čije alor (židovsko) Svăntă pismă zapovidjaštje. * **6:2** Zakonu alu Mojsije zăče nu kutjez s lukrjez ăn sămbătă (vjez “sămbăta” ăn rječnik). Farizeji irja strogi ăn načinu karje jej tumača zakonu alu Mojsije š jej smatrja k ăla činje rupje gruvu jel lukrjază (Iš 34,21). † **6:4** Vjez ăn 1 Sam 21,1–7. †† **6:4** Mălaju karje je posvetit afost duavăsprjače (12) d mălajurj karje s nalazja ăn lok svănt ăn Šator. Popilje ănklo punje ăn tuată duminika d žrtvă alu Dimizov. Ăn tuată zuvă sămbătă lji prominja duavăsprjače (12) mălajurj karje akopt ăn zuvasta. Samo popilje aputut s mălăncje mălajur alji bătrnje (Lev 24,5–9). Š **6:6** karje na putut s koristjaskă măna dirjaptă – Aiča š ăn 8. stih, ăn grčki skrije: “măna afost uskată”. Măna alu omuluj afost ošetită aša k na putut s utingă. Vjerovatno afost savijită skroz ăn pulm, aša s izgledjaskă mikă š naborită. * **6:7** Mulc učitelj dăla zakon alu Mojsije azăs akă alu njeko tind njeka pomoću, aja je lukru. Daja če tumača zakonu strogo rov, azăs k nuje uredu s ătinđe pomoću ăn sămbătă. Anvăcat k alu omuluj puatje s tingă pomoću ăn sămbătă samo ăn marje ozbiljna situacije kašă kum je porodu š kănd životu alu omuluj arfi ăn opasnost.

¹⁴ Afost Šimun, karje Isusu la kimat Petar,
 Andrija, fratilje alu Petar,
 Jakov,
 Ivan,
 Filip,
 Bartolomej,
¹⁵ Matej,
 Toma,
 Jakov, kupilu alu Alfej,
 Šimun karje avut nadimaku Domoljub,
¹⁶ Juda, kupilu alu Jakov,
 š Juda Iškariot, karje maj anklo izdajit p Isusu.

*Isusu anvacă š likujaštje
 (Mt 4,23–25; 5,1–12)*

¹⁷ Isusu sa dat an zos dăpă djal ku apostoli š astat p ravnica. Anklo aštiptat mulc alturj učenikurj aluj š mulc narod d trg Jeruzalem š d tot pământu alu Židovilor,[†] š d regija pānglă apă undje irja trgovj Tir š Sidon p sjever. ¹⁸ Avinjit toc s puje urjajke la Isusu š s lji likujaskă tuată buala. S likuja š alja karje lja mučit sufljeti alji rovj. ¹⁹ Tuată lumje la akătat s l dotaknjaskă daja činje l dotaknja snaga ajiša dăn jel š lji likuja.

²⁰ Atunča Isusu sa ujtat p učenikurj š zăče:

“Nurukošj ištjec voj karje ištjec sărač
 k voj ištjec uključic an cara alu Dimizov!

²¹ Nurukošj ištjec voj karje ištjec flămânž
 k voj osă fic narinic!

Nurukošj ištjec voj karje akuma plândec
 k voj osă vu radujic!

²² Nurukošj ištjec voj kând lumja vu mrzaštje
 š kând p voj isključaštje š vu vridjaštje š vu zăče k ištjec rovj
 daja če ištjec učenikurlje alji mjej, alu Bijatu alu Omuluj!

²³ Raduicăvă voj an zuvaja š săric d radost
 k istina je nagrada avuastră marje je p čerj,
 k jej karje vu maltetirjaštje sāmānca je alu alja karje d mult maltetirja p
 prorokurlje!”

²⁴ “Ali grjev vuavă, lumja karje bugată,
 k već asprimit utjšala avuastră!

²⁵ Grjev vuavă karje ištjec narinic,
 k osă fic flămânž!

Grjev vuavă karje akuma vu radujic,
 k osă tugujic š s plândec!

²⁶ Grjev vuavă kând p voj tuată lumja uhvaljaštje,
 k jej karje uhvalja p voj sāmānca je alu alja karje uhvalja d mult d
 prorokurlje alji mičinoš.”

*Isusu anvacă s vrjem p dușmanji alji noștri
 (Mt 5,39–42)*

[†] **6:17** pământu alu Židovilor – An grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosaskă p rimska regija an južna Palestina, ali an âsta stih s odnosaštje općenito p tot pământu an karje atrijit Židovi.

²⁷ “A jo vu zāk, vuavā karje punjec urjajke: Vrjec p dušmanji alji voštri. Binje fičec alu lumjej karje vu mrzaštje. ²⁸ Kātāc dāla Dimizov s fakā binje alu ālja karje vu blastāmā. Rugācāvā d ālja karje p voj maltetirjaštje. ²⁹ Alu āla karje t luvjaštje p una falkā tindje š altā, š alu āla karje c ja ancuku dopustjaštje s c ja š kāmāša. ³⁰ Ali dāj alu tot āla karje dāla tinje katā, a dāla āla karje dāla tinje furā nu kātā s āntuarkā. ³¹ Fičec alu lumjej isto če vrjec jej vuavā s fakā.

³² Akā vrjec samo p ālja karje p voj vrja, nu zaslužāc nagradā. Š lumja karje rovj vrja p ālja karje vrja p jej. ³³ Isto aša akā fičec binje samo alu ālja karje fače vuavā binje, nu zaslužāc nagradā. Š lumja karje rovj fače isto aja. ³⁴ Akā pozajmic samo alu ālja karje puatje s vu āntuarkā āndrāt, nu zaslužāc nagradā. Š lumja karje rovj pozajmjaštje alu lumjej karje rovj s s āntuarkā āndrāt. ³⁵ Njego, vrjec isto p dušmani alji voštri. Fičec binje alor š pozajmic alu ālja karje nu puatje s vu āntuarkā āndrāt. Akā aja fičec, osā primic marje nagradā š osā fic kašā Maj marje Dimizov karje bun kātri lumje karje nu zahvaljaštje š karje je rovj. ³⁶ Fic bunj kātri tuatā lumje kum Tata alu vostru ān čerj jaštje bun kātri tuatā lumje.”

Isusu ānvacā s nu sudjaskā

(Mt 7,1–5)

³⁷ “Nu sudic š nusā fic sudic. Nu optužāc š nusā fic optužāc. Oprostitc š osā vu fije oprostit. ³⁸ Dāc š Dimizov osā vu dja. Jel osā vu tuarnā marje količinā ān pualā, ka omu bun karje punjaštje gāvanu aluj d gruv aša če nabijaštje š potresaštje gruvu pānd god nu s napunjaštje, š nastavjaštje s dodajaskā još maj mult pānd gruvu nu s prelijaštje. K kum miric alu alcilor, aša Dimizov osā mirjaskā š vuavā.”

³⁹ Isusu azās alor š još una vorbā: “Dali puatje vorbu s adukā p vorbu? Nu puatje, k amiždoj osā kadā ān rupā. ⁴⁰ Učenuku nuje maj marje d učitelju aluj. Ali tot učenuku p karje učitelju la ānvacat tot če štije, osā fije kašā učitelju aluj. ⁴¹ Dāče tujc la aškja ān vojk alu altuluj, a nu vjez ljemnu ān vojk alu tov? ⁴² Dāče zāc alu altuluj: ‘Omulje, s c skot aškja dān vojku alu tov’, a sāngur ān vojk nu vjez ljemnu? Ku duavā licje! Skuatje majdatā ljemnu dān vojku alu tov pa atunča osā vjez kum s skoc aškja dān vojku alu altuluj.”

Isusu ānvacā d bunje š d ruavje vorbje

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ “Ljemnu alu bun nu puatje s rudjaskā plodu karje nuje bun, nič ljemnu karje nuje bun nu puatje s rudjaskā plodu alu bun. ⁴⁴ Tot ljemnu s kunaštje p plod. Dān mārčinj nu sa dunā smokva nit strugurlje. ⁴⁵ Isto aša bun omu rubjaštje bunje vorbje k je inima aluj bunā, a omu rov rubjaštje ruavje vorbje k je inima aluj ruavā. Aja če omu rubjaštje aratā d karje jel inima arje.”

Omu karje je mudar fače aja če Isusu zāče

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “Če mikimāc, ‘Domnu, Domnu!’, a nu fičec aja če zāk? ⁴⁷ Āla karje vinje la minje š auzāt vorbilje alji mjalje š fače aja če zāk ⁴⁸ je kašā omu karje fače kasa š surpa adānkā rupā š postavīt temelju p buluvan. A kānd avinja poplava, š kānd apa navalit p kasā, nu puatje s miškā daja če binje fākutā. ⁴⁹ Ali āla karje auzāt vorbilje alji mjalje š nu fače aja če zāk je kašā omu karje fače kasa p pāmānt frzdā temelj. Kānd apa navalit p kasā majdatā sa duburāt š irja skroz uništitā.”

7

Isusu likujaštje p argatu alu kapetanuluj alu rimuluj

¹ Dăpă aja če tot azăs alu naroduluj, Isusu apljikat ăn trg Kafarnaum. ² Ănklo afost njeki kapetan alu rimuluj karje avut argat karje avut d jel milă. Āla argat afost bulnav p muartje. ³ Kănd kapetanu auzăt d Isusu, atrimjes la jel vođe alu lumjaja karje irja Židovurj ăn trgula s l ruađe s vije š s likujaskă p argatu aluj. ⁴ Kănd jej avinjit la Isusu, mult la rugat: “Zaslužăt s ji fač aja ⁵ daja če vrja p narodu alu nostru, frzdă jel noj nam putja s sagrađim sinagoga anuastră.”

⁶ Isusu apljikat ku jej. Š kănd avinjit la upruapje la kasă, atrimjes kapetanu p ortači la Isusu. Jej azăs: “Kapetanu azăs asta: Domnulje, nu tu mučja. K nu sânt vrjedan s uncăr ăn kasa amja. ⁷ Nu sânt vrjedan s viuv pănla tinje. Njego samo zi dundje god ješt s s likujaskă argatu alu mjov. ⁸ Asta štiov k š jo mora s askult p kapetanu alu mjov. Am š jo vuastje dusu minje. Š zăk alu unu: ‘Fuđ!’ š jel pljakă. Š alu altuluj zăk: ‘Vină aiča!’ š jel vinje. Š alu argatu alu mjov zăk: ‘Făj aja!’ š jel fače.”

⁹ Kănd auzăt aja, sa mirat Isusu š sa okrnit la mulc lumje karje apljikat dăpă jel š zăče: “Istina je, ăn Izrael na găsăt p unu Židov karje krjadje kašă ăsta karje nuje Židov karje aša krjadje.” ¹⁰ Kănd sa tors akas ălja p karje kapetanu atrimjes, angăsăt p argatu likujit.

Isusu uskrisnjaštje p bijatu alu udovicăj

¹¹ Dăpă aja Isusu apljikat ăn trg karje s kima Nain. La sljedit učenikurlje aluj š mulc lumje. ¹² Kănd avinjit la upruapje la uša alu trguluj, baš atunča njeka lumje aduče p mort fălkov dăn trg pănla grupă s l ăngruapă. Fălkovu karje amurit afost jedinac la mamă, karje afost udovică, š mulc lumje dăn trg irja ku ja. ¹³ Kănd Domnu Isusu avizuto ja fost žau d ja š ja zăs alu je: “Nu plănda!” ¹⁴ Avinjit š adotaknit nosiljilje, a lumja karje la dučja astat. Isusu azăs: “Fălkovulje, c zăk, skual!” ¹⁵ Š fălkovu sa drikat š arubit, a Isusu azăs alu mumusăj: “Jakăc kupilu alu tov”.

¹⁶ Toc sa mirat la săla alu Dimizovuluj. L slavja š zăča: “Marje proroku trijaštje ăntră noj! Dimizov avinjit s ažută alu narodu aluj!” ¹⁷ Š toc ăntră Židovj* š ăn altje lokurj auzăt aja če Isusu afukut.

Ivan karje Băťjază trimjatje p učenikurlje aluj s ăntrjabă jaštje Isusu Mesija (Mt 11,2–11)

¹⁸ Učenikurlje alu Ivan arubit alu Ivan d tot aja če Isusu afukut. Ivan akimat p doj (2) učenikurj aluj ¹⁹ š lja trimjes la Domnu Isusu s l ăntrjabje: “Ješt tu ăla karje Dimizov aobečit k osă vije† ili dal trjebje s štiptăm p altu s vije?”

²⁰ Kănd jej avinjit la Isusu, azăs lumjaja: “Ivan karje băťjază atrimjes p noj la tinje s t ăntribăm: ‘Ješt tu ăla karje Dimizov aobečit k osă vije ili dal trjebje s štiptăm p altu s vije?’ ”

²¹ Pănd jej afost ănklo, Isusu alikujit p mulc d buală, d patjală š d sufljeti alji rov. Š alikujit p multă lumje karje vorbj s puatje s vjadă. ²² Atunča aodgovorit alor: “Fuđic š javic alu Ivan ča vizut š auzăt: vorbi vjadje, lumja karje nu puatje s umblă akuma umblă, lumja karje avut buală p pjalje,‡ akuma je

* **7:17** toc ăntră Židovj – Ăn grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosask p trgu alu rimuluj ăn južna Palestina, ali ăn ăsta stih s odnosăštje p općenito p tot pământu ăn karje atrijit Židovi.

† **7:19** karje Dimizov aobečit k osă vije – Ăn grčki original skrije: “ăla karje trjebje s vije.” Aša s rubja d Mesija. ‡ **7:22** buală p pjalje – Vjez fusnota ăn 4,27.

likujic, surdi audje, morcă s skuală, š alu săračilor s rubjaštje Bună vorbă d Dimizov. ²³ Blagoslovit āla karje nu kadje ān vjeră dān minje.”

²⁴ Kānd apljikat učenikurlje alu Ivan, Isusu ančiput s rubjaskā alu multā lumje d Ivan. Jel azās: “Aspljikat ān lok undje nuje nimika. D karje om aspljikat ānklo s vidjec? Dal aspljikat s vidjec p njeko karje kašā trstika karje vāntu uljigāna? Nu! Nas pljikat aja s vidjec. ²⁵ Ili aspljikat s vidjec p omu karje māndru ānbrākat? Nu! K lumja karje aduče māndrje cualje š trijaštje ān bugacije s nalazaštje ān palače alu caruluj. ²⁶ Aspljikat s vidjec p proroku? Da! Jel je maj marje prorok. ²⁷ Ivan je āla d karje je skris ān Svāntā pismā:

‘Jakā, trimjet p omu karje duče vorba amja
s pljače la intja ata s pripremjaskā drum d tinje.’[☆]

²⁸ Punjec binje urjajke: d tuatā lumje karje ikad atrijit nimilja nuje maj marje d Ivan. A ipak, ān cara alu Dimizov, āla karje je maj mik je maj marje d jel.”Š

*Isusu ukurjaštje p vođilje alu Židovilor daja ča odbit p Ivan š p jel
(Mt 11,12–19)*

²⁹ Tuatā lumja karje apus urjajke la Isusu, čak š carinikurlje, već askultat poruka alu Ivan š p jej jel lja bātizat. Atunča, kānd jej auzāt če Isusu azās, sa složāt k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskā.*

³⁰ Naprotiv, farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije aodbit planu alu Dimizov d jej daja ča odbit s lji bātzajā Ivan.

³¹ Isusu azās: “A ku činje s lji usporidjesk p lumja ān asta vrijamje?[†] P činje samānā? ³² Jej je kašā kupi karje šadje la tržnicā š unu p alt s strigā:

‘Noj amkāntat vuavā vjasāl kāntič
š voj na žukat!
Noj amkāntat vuavā tužne kāntič
a voj na plāns!’[‡]

³³ K, avinjit Ivan karje bātzajā na mānkat mālaj nič vin na but,Š a začec: ‘Ān jel je sufljetu alu rov!’ ³⁴ Jo, Bijatu alu Omuluj, avinjit karje amānkat šambut, a začec: ‘Jakā, omu karje vrja mult s mālānče š s bja mult vin, ortaku alu carinikuluj š ku grešnikurlje!’ ³⁵ Toc karje prihvataštje mudrost alu Dimizov razumjaštje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan.”*

[☆] 7:27 Mal 3,1 Š 7:28 maj marje d jel – Isusu nu začē k je Ivan nuje marje prorok. Zāčē k je lumja karje adoživit blagoslovurj alu carāj alu Dimizovuluj, kašā āštja lumje (vjez stihurlje 18-23), zaista blagoslovic. Uživjaštje ān stvarurj karje Ivan još na doživit. Lumja alu pāmāntusta smatrjaštje p njeka lumje k je nevažni. Ali ān cara alu Dimizov, Dimizov lji smatrjaštje k je važni. * 7:29 sa složāt k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskā – Ān grčki original skrije: “opravdja p Dimizov”. D āsta kontekst, aja značaštje k sa slažāt k je drumu alu Dimizov, karje Ivan š Isusu rubja, bun. † 7:31 lumja ān asta vrijamje – Ān grčki original skrije: “lumja d āsta naraštaj”. Aja Isusu maj mult kima p ālja karje aluj s protivja, posebno p vođilje alu Židovilor. ‡ 7:32 Isusu usporidjaštje p vođilje alu židovilor ku kupi karje je nikāžāc p ortači alor k nu fače aja če vrja. Kašā aša kupi, vođilje alu židovilor uznemiric dān Ivan š Isusu k nu s ponašaštje kum alor s svidāštje ili prihvataštje. Š 7:33 na mānkat mālaj nič vin na but – Ivan trija grjev. Trija ān lok undje nuje nimika, mānka skakavacurj š med š s ānbrka ān cualje neudobne (vjez Mt 3,4; Mk 1,6). * 7:35 Toc karje prihvataštje mudrost alu Dimizov razumjaštje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan – Ān grčki original skrije: “Š mudrost opravdjaštje p tuatje kupi alu je”. Ān āsta kontekst, aja značaštje k je lumja mudra kānd prihvataštje drumu karje rubja Ivan š Isusu.

*Isusu ānvacā k āla alu činje mult s oprostjaštje, mult š surutā
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Iv 12,1–8)*

³⁶ Unu farizej akimat p Isusu s mālānče ku jel. Jel auntrat ān kasā alu farizej š alat loku la astal s mālānče.† ³⁷ Afost njeka mujarje, kunuskutā ān trgula p grešala alu je. Ja adoznajit k Isusu mālānkā la farizej ān kasā. Š jakā, mujarja adus skumpā ulje karje miruasā ān māndru bukal. ³⁸ Š astat la pičuarje dāpā Isusu. Ančiput s plāngā š lakrmilje kādja p pičuarje. Ku pārū lja frikat, š lja surutat š lji uns ku skumpā ulje karje miruasā.

³⁹ Kānd avizut farizej karje akimat p Isusu, agāndit: “Kānd āsta om zaista arfi prorok, aštija činje je mujarasta karje l dotaknjaštje, k ja je marje grešnicā.”

⁴⁰ P aja Isusu ja zās: “Šimune, am s c zāk nješto.”

A jel azās: “Učiteljulje, zi!”

⁴¹ A Isusu azās: “Doj (2) omurj duguja alu unu om banj. Unu om ja dugujit činč sutje (500) kovanic d arđint,‡ a altu om činzāč (50). ⁴² A kum jej na vut dundje s āntuarkā, alu amiždoj aoprostit datorija. Atunča karje d jej doj (2) maj mult osā l vrja?”

⁴³ Šimun azās: “Gāndjesk alu āla karje maj mult oprostit datorija.”

Azās Isusu: “Binje azās.” ⁴⁴ Atunča Isusu sa okrinit la mujarje š zāče alu Šimun: “Vjez p asta mujarje? Jo auntrat ān kasā ata, ali tu nu maj dat apā s spāl pičuarilje, a ja aplāns š lakrmilje alu je akāzut p pičuarje a ja lja asplat š ku pārū mi lja frikat. ⁴⁵ Nu maj dučukit ku poljubacu, a ja, d kānd jo amuntrat na prestanit s m surutje pičuarilje. ⁴⁶ Tu nu maj uns kapu ku ulja, a ja ku skumpā ulje karje miruasā auns pičuarilje.Š ⁴⁷ Dāče gāndješt k ja apokazāt atāta d marje ljubav? C zāk istinā: aja je daja če grešala alu je, š akā lja fost multā, afost oprostit. Āla karje gāndjaštje k trjebje aluj ucārā s s oprostjaskā, āla vrja ucārā.” ⁴⁸ Atunča alu mujarje azās: “Zaista, grešala ata cam oprostit.”

⁴⁹ Ālja karje afost ānklo ančiput āntri jej s rubjaskā: “Činje je āsta š grešala s oprostjaskā?”

⁵⁰ A jel zāče alu mujarje: “Daja čaj krizut, tu ta spasāt! S c dja Dimizov mir pānd plječi!”

8

Mujerilje karje sljedjaštje p Isusu

¹ Majdatā d aja Isusu pljika p trgovj š p saturj s rubjaskā Bunā vorbā d cara alu Dimizov. Afost ku Isusu duavāsprače (12) apostolurj ² š njeke mujerj karje Isusu lja likujit dāla sufljeti alji rovj š dāla bualā. Ālja mujerj afost Marija karje afost d trg Magdala, dān karje Isusu aputirit šaptje (7) sufljeti alji rovj, ³ Ivana, karje afost mujarja alu Kuza karje irja upravitelju ān palače alu Herod,* Suzana š multje altje mujerj. Jalje ku banji alor ažutat alu Isusuluj š alu apostolilor.

*Isusu rubjaštje vorbā d om karje sijaštje sāmānca
(Mt 13,1–17; Mk 4,1–12)*

† **7:36** alat loku la astal s mālānče – Afost običaju la posebna gozbā kašā asta mānkarje k omurj mālānkā pānd zače udobno pānglā astal. ‡ **7:41** kovanic d arđint – Ān grčki original skrije: “denari”. Denar afost kovanica d arđint alu rimulor. Vridja kašā una dnevnicā d obični radnik. § **7:46** Gostjamja ān kasā obično s nudja apa kum aputja s spalā pičuarilje, k većina lumje ili pljika dāskulcj ili duča sandalje š ān kasā vinja ku pičuarilje pljinje d prašanā. Gostjamja isto s dočekujaštje ku poljubacu ān falkā, a alu lumje posebne s unđa kapu ku mirosu alu dulče ku ulja d maslinā. * **8:3** Herod – Vjez 3,1 ku fusnota ānklo.

⁴ Känd pänglă Isusu sa străns mulc lumje dăn tot trgu, atunča Isusu lji rubja asta vorbă: ⁵ “Una zuvă aišăt omu s posijaskă sāmānca ān polje. Känd aposijit, njeka sāmānca akāzut p drum š lumja umbla p aja š puji lja amānkat. ⁶ Njeka sāmānca akāzut p pāmānt undje jaštje buluvan š tek ča kriskut sa uskat daja če narje apă. ⁷ Njeka sāmānca akāzut āntră mārčinj š mārčinjilje akriskut una ku jej š ja sa ugušăt. ⁸ A njeka sāmānca akāzut p bun pāmānt š krjaštje š rudjaštje d usută (100) d vorj.” Isusu azăs aja, š astrigat: “Toc činje arje urjekj s audă, trjebje s puje urjajke š s razumjaskă!”

Isusu ānvacă kum alta lumje s ponašaštje känd audje vorba alu Dimizov
(Mt 13,10–23; Mk 4,10–25)

⁹ Učenikurlje alu Isusuluj la antribat če značaštje asta vorbă. ¹⁰ Isusu azăs: “Dopustit vuavă s razumic tajnilje d cara alu Dimizov. Ali koristjesk aša vorbje känd jo ānvacă p alcă s ispunjaskă Svānta pismă:

‘S ujtă
a nu prepoznajaštje,
š s audă,
a nu razumjaštje’.

¹¹ Jakă če značaštje asta vorbă: sāmānca je vorba alu Dimizov. ¹² A sāmānca karje akāzut p drum prestavjaštje p ālja karje audje, ali vinje nikuratu š adus vorba alu Dimizov d inima alor aša s nu krjadje š nu s spasaskă. ¹³ A sāmānca karje akāzut p buluvan prestavjaštje p ālja karje audje, ku radost primjaštje vorba alu Dimizov, ali narje korjen. Ālja njeka vrijamje krjadje, a känd vinje iskušjala prestanjaštje s krjadje. ¹⁴ A sāmānca karje akāzut ān mārčinj prestavjaštje p āštja karje punje urjajke la vorba alu Dimizov, ali kum vrijamja trjače, p jej lji ugušaštje brigilje, bugucija š tuatje užitkulje alu životuluj, daja jej nu duče plodu kopt. ¹⁵ A sāmānca karje akāzut p bun pāmānt prestavjaštje p lumja karje ku bună š ku poštena inimă păzaštje vorba alu Dimizov karje audje, jej pljakă maj dāpartje känd je grjev, daja jej aduče bun plod.”

¹⁶ “Nimilja nu prindje lampa s viljaskă ku posuda ili s uaskundje dusu pat, njego s upuje p postolje aša toc ālja karje untră s puată s vjadă binje. ¹⁷ K tot čije āviljit osă fije dāzvāljit š tot čije skuns osă s štije š osă vije p lumină. ¹⁸ Daja punjec binje urjajke k āla karje păzaštje vorba amja osă razumjaskă mult, a p ālja karje nu păzaštje vorba amja osă s ja š aja če gāndjaštje k razumjaštje.”

Jej karje fače voja alu Dimizov je članurlje alu familija alu Isusuluj
(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Atunča muma š fracă alu Isusuluj avinjit s l vjadă, ali na putut s vije la jel k afost mulc lumje. ²⁰ Ajavit alu Isusuluj: “Mumuta š fracă alji tej stă afar š vrja s t vjadă.”

²¹ Känd Isusu auzăt aja, azăs alu lumjej: “Ālja karje punje urjajke š askultă vorba alu Dimizov mije je ka muma š ka frac.”

Isusu smirjaštje oluja la apă Galileja
(Mt 8,23–27; Mk 4,36–41)

²² Ān una zuvă azăs Isusu alu učenikurlje aluj: “Tričem p alta partje la apă.” Jej auntrat ān čamac š aotplovit. ²³ Pānd plovja, Isusu ančiput s kulčje. Š ančiput s suflje marje vānt. Vāntu ančiput s fakă marj valurj karje ančiput s napunjaskă čamacu d apă š jej sa găsăt ān rov.

²⁴ Jej avinjit la Isusu š la skulat š ja zās: “Gospodarulje, Gospodarulje, tonim!”

A Isusu sa skulat, azapovidit alu vāntuluj š alu valulor alji marj s stja š jej sa smirit š afost tišina. ²⁵ Atunča Isusu azās alu učenikurlje aluj: “Dāče nas krizut ān minje?”

A učenikurlje sa spirjat š sa mirat. Azās unji alu alc: “Činje āsta s zapovidjaskā čak š alu vāntuluj š alu apāj, š punje urjajke la jel?”

Isusu putirjaštje mulc sufljeti alji rovj dān om

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ Avinjit ān regija Gerasa,[†] karje je p alta partje d apā d regija Galileja.

²⁷ Čim Isusu aišāt d čamac p obalā, avinjit la intja alu Isusuluj njeki om dān trg karje avut sufljeti alji rovj ān jel. Već d mult kum nu sa brkat nič atrijit ān kasā njego irja la mārmanc. ^{28–29} Multā vrijamje sufljeti alji rovj l cānja š akā lumja la ljugat p lanacurj š okove š l pāza, jel rupja lanacu š sufljeti alji rovj l natirja s pljače ān lok undje nuje nimika. Kānd omula avizut p Isusu, acāpat. Isusu azapovidit alu sufljeti alji rovj s jašā d omula. Akāzut la intja alu Isusuluj š astrigat: “Če vrjaj dāla minje, Isusulje, Bijatu alu Maj marje Dimizov? Mārog d tinje, nu m mučja!”

³⁰ Isusu la tribat: “Kum t kjem?” Jel zāče: “Mulc[‡]”, k afost ān jel mulc sufljeti alji rovj. ³¹ Š sufljeti alji rovj ančiput mult s s ruađje d Isusu s nu naridjaskā s pljače ān jamā frzdā kraj undje osā fije kaznic.

³² A ānklo p djal mult porč s ranja. Sufljeti alji rovj sa rugat d Isusu s dopustjaskā s untrā ān porč š Isusu adopustit. ³³ Atunča sufljeti alji rovj aišāt d om š auntrat ān porč. Toc porči adat fuga ān zos dāpā djal ān apā š sa nikat.

³⁴ Kānd lumja karje pāza p porči avizut ča fost, afuđit š arazglasāt p trg š p saturj. ³⁵ A lumja avinjit s vjadje ča fost. Kānd jej ažuns, avizut p Isusu ku omu dān karje aišāt sufljeti alji rovj. Avizut p omu karje šadje š punja urjajke la Isusu, ānbrkat š bun ān kap. Š lumja sa spirjat. ³⁶ Jej karje avizut ča fost, arubit alu lumjaja kum Isusu likujit p omu ān karje afost sufljeti alji rovj. ³⁷ Tuatā lumja d regija Gerasa lja pukat marje frikā, š arugat p Isusu s pljače dāla jej. Isusu auntrat ān čamac s pljače pisti apā āndrāt.

³⁸ Majdatā njego če Isusu š učenikurlje aluj aotplovit ān čamac, omu d karje sufljeti alji rovj aišāt sa rugat mult d Isusu s puatā s rāmāje ku jel. Ali Isusu ja zās: ³⁹ “Āntuarčitje akas š zi alu toc če Dimizov afukut d tinje.” Atunča jel apljikat š razglasāt p tot trgu če ja fukut Isusu.

Isusu likujaštje p mujarja š adrikā p fata d morc

(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)

⁴⁰ Multā lumje aštipta p Isusu s s āntuarkā dāpā alta partje d apā. Kānd Isusu ažuns, toc ku radostu la štiptat. ⁴¹ D dāturdatā avinjit omu karje sa kima Jair, karje irja vođa alu lumje karje s sastaja ān sinagogā. Akāzut la intja alu Isusuluj š mult sa rugat s vije ān kasa aluj. ⁴² Jel avut jedinica fatā karje avut duavāsprjače (12) d aj karje irja p muartje.

Pānd Isusu pljika la Jair, mulc lumja l pindja dāpā pistot. ⁴³ Āntrā lumje irja mujerj karje duavāsprjače (12) d aj krvarja, š potrošāt tot ča vut p doktorjamje, ali nimilja na putut s ju likujaskā. ⁴⁴ Avinjit d drāt š apus māna p rubu alu cuala alu Isusuluj š odma aprestanit s krvarjaskā.

[†] 8:26 regija Gerasa – Lumja karje atrijit ān trgula Gerasa š ān okolicā na fost Židovj. [‡] 8:30 Mulc – Ān grčki original skrije: “Legija”. Legija afost rimska vorba d vuastje karje s odnosa p skupinā dān 6.000 vuastje. Aiča s koristjaštje d označalā d marje skupinā sufljeti alji rovj.

⁴⁵ Antribat Isusu: “Činje apus mǎna p minje?”

Š pǎnd toc azǎs: “Nu jo”, Petar azǎs: “Gospodarulje, multǎ lumje t pindje š t strǎnde!”

⁴⁶ A Isusu azǎs: “Njeko namjerno apus mǎna p minje. Amositit k sǎla aišǎt d minje.” ⁴⁷ Kǎnd mujaraja saznajit k nu puatje s askundǎ k ja apus mǎna p Isusu, atrimurat d frikǎ š akǎzut la intja alu Isusuluj š la intja alu tot narodu š lja zǎs dǎče apus mǎna p Isusu š kum odma sa likujit. ⁴⁸ A Isusu alu je azǎs: “Fata amja, tu ta likujit daja ča krizut. S c dja Dimizov mir pǎnd plječ!”

⁴⁹ Kǎnd Isusu još arubit alu mujaraja, avinjit njeko d kasǎ alu Jairš ku poruka: “Camurit fata. Nu maj muča učitelju više.”

⁵⁰ Auzǎt Isusu š azǎs alu Jair: “Na vja frikǎ! Samo krjadje š ja osǎ fije binje!”

⁵¹ Kǎnd Isusu avinjit ǎn kasǎ alu Jair, Isusu adopustit samo alu Petar, alu Ivan, š alu Jakov, š alu tatǎj š alu mamǎj alu fataja s utrije ku jel. ⁵² Š toc karje već irja ǎn kasǎ plǎndja š tuguja dǎpǎ ja. Isusu lja zǎs: “Nu plǎndec! Nuje muartǎ, njego s kulkǎ!”

⁵³ Atunča toc ančiput s s ljađe d jel daja ča štijut k je muartǎ. ⁵⁴ Isusu alato d mǎnǎ š astrigat: “Kupilulje, skual!” ⁵⁵ Š sufljetu sa torsi š odma sa skulat. Isusu azǎs s ji dja s mǎlǎnče. ⁵⁶ Roditelji alu je irja začudic, a Isusu ja naredit s nu zǎkǎ alu nimilja ča sa dogodit.

9

*Isusu trimjatje p apostoli s rubjaskǎ Bunǎ vorbǎ š s likujaskǎ p bulnavi
(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)*

¹ Isusu akimat la jel p duavǎsprjače (12) apostolurj š lja dat sǎla š autoritet s putirjaskǎ p sufljeti alji rovj š s puatǎ s likujaskǎ p bulnavi. ² Lja trimjes s rubjaskǎ Bunǎ vorbǎ d cara alu Dimizov š s likujaskǎ p bulnavi. ³ Isusu lja zǎs: “Nimika nu lǎc ku voj p drum: nič bǎcu, nič tašna, nič mǎlaju, nič banji, nič altje kǎmǎšj! ⁴ ǎn tuatǎ kasa ǎn karje untrǎc s prenočic ǎnklo, rǎminjec ǎn ja pǎnd god nu pljikǎc ǎn altu trg. ⁵ Undje p voj nu vu primjaštje, pǎnd išǎc d trgula istrisǎc prašǎna dǎpǎ pičuarje s lji upozoric p kazna alu Dimizov.”*

⁶ Učenikurlje apljikat š umbla p saturj. Rubja Bunǎ vorbǎ d Dimizov š likuja p lumja pistot.

*Herod je zbunjit d Isusu
(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)*

⁷ Herod, karje irja vladaru d regija Galileja,† auzǎt tot ča sa dogodit š afost zbunjen daja ča njeka lumje rubja: “Isusu je Ivan karje bǎtjazǎ. Sa skulat dǎla morc.” ⁸ Altu rubja: “Isusu je Ilija karje trjebje s vije.”‡ Aldǎ trje (3) azǎs: “Isusu je unu d prorokurj karje majdatǎ atrijit. Sa torsi dǎla morc.”

⁹ A Herod azǎs: “Jo amzǎs s taje kapu alu Ivan karje bǎtjazǎ š nu puatje s fije k jel je mort. Činje atunča omusta d karje atǎta aud?” Aša akǎtat prilikǎ s vjadǎ p Isusu.

*Isusu rǎnjaštje maj mult d činč mij (5.000) d lumje
(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Iv 6,1–13)*

§ 8:49 Jair – ǎn grčki original skrije: “vođa alu sinagogǎj”. * 9:5 s lji upozoric p kazna alu Dimizov – ǎn grčki original skrije: “d svjedočala pǎntruv jej.” Aja afost znaku k apostoli lasǎ p lumjaja la sudbina alor. Alu lumjaja apritit rovu s lji odbacaskǎ Dimizov daja ča odbacǎt p glasnikurlje alu Dimizovuluj. Apostol Pavao fače ista stvar (vidjec Ap 18,6). † 9:7 karje irja vladaru d regija Galileja – ǎn grčki original skrije: “tetrarha”. Vjez fusnota d Herodu ǎn 3,1. ‡ 9:8 Ilija karje trjebje s vije – Ilija afost unu dǎla maj marje prorok d zavjetu alu Bǎtǎrn, karje Židovi očekuja s s ǎntuarkǎ (vjez Mal 3,23–24).

¹⁰ Känd apostoli sa tors ändrät undje irja Isusu, jej arubit aluj tot ča fukut. Atunča Isusu lja dus ku jel š apljikat s fije sāngur upruapje d trg karje sa kimat Betsaida. ¹¹ Mulc lumje asaznajit aja š apljikat dāpā Isusu. Isusu lja primit š rubja Bunā vorbā d cara alu Dimizov š likuja p toc karje trjebje s likujaskā. ¹² Pānd akāzut nuaptja, avinjit duavāsprjače (12) apostolurj la Isusu š ja zās: “Las p lumja s pljače p saturj š p okolicā s gāsaskā mānkarje š undje s s kulče daja če ištjem aiča undje nuje nimika.”

¹³ A Isusu zāče: “Voj lji nahranic.”

A jej zāče: “Avjem samo činč (5) mālajur š doj (2) pještj. Dali s pljikām š s kumprām mānkarje d tot narodu?” ¹⁴ A lja fost njeđe činč mij (5.000) d vujniči.

Isusu p aja azās alu učenikurj aluj: “Zāčec alu lumjej s šagā ān grupje njeđe činžāč (50).” ¹⁵ Š učenikurlje afukut aša š lumja ašāžut. ¹⁶ Isusu alat činč (5) mālajurj š doj (2) pještj, sa ujtat ān čerj, š azahvaljit alu Dimizov d mānkarje š arupt mālaju š adat mālaju š pjaštje la učenikurj s podiljaskā alu lumjej. ¹⁷ Toc avut s mālānče kāt god aputut. Š još duavāsprjače (12) d korpje sa nakupit d ostatkurj d mālaj š d pještj.

Petar priznajaštje k je Isusu Mesija

(Mt 16,13–23; Mk 8,27–33)

¹⁸ Maj ānklo, Isusu apljikat dāpartje dāla lumje s s ruađe š učenikurlje aluj apljikat ku jel. Känd Isusu apreštanit s s ruađe lja tribat: “Če rubjaštje lumja činje sānt jo?”

¹⁹ Jej aodgovorit: “Mulc inš zāče k ješt Ivan karje bātjazā, alcā zāče k ješt Ilija, Š š alcā njeki zāče jar k ješt unu d prorokurj karje majdatā atrijit š sa tors dāla morc.”

²⁰ A atunča Isusu azās alu učenikurlje aluj: “A voj, če zāčec činje sānt jo?”

Petar zāče: “Tu ješt Kristu, spasitelju karje Dimizov atrimjes!”

²¹ A Isusu lja zapovjedit s nu zākā alu nimilja. ²² Azās: “Jo, Bijatu alu Omuluj, mora mult s patjesk. Vočilje alu židovilor, glavni popurlje, š učitelji d zakonu alu Mojsije mora s m odbacaskā. Mora s m umuarā š aldā trje (3) zālje jo mora s fiuv adrikat dāla morc.”

Isusu zāče k ālja karje vrja s l sljedjaskā mora s fije spreman s patjaskā

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ Atunča Isusu azās alu lumjej: “Akā njeko vrja s fije učeniku alu mjov mora s s odriknjaskā sāngur d jel, š tuatā zuva s ja kruča aluj š s sljedjaskā p minje.*

²⁴ K činje god vrja životu aluj s spasaskā, osā l pjargā; a činje god izgubjaštje životu aluj d minje, osā l spasaskā. ²⁵ Če koristjaštje alu omuluj akā dobidjaštje tot pāmāntu, ali pjardje sāngur p jel? ²⁶ Činje god arje rušunje d minje š d vorbilje alji mjalje, jo, Bijatu alu Omuluj, isto aša š d jel osā am rušunje känd jo vinja ku slava amja š ku slava alu Tatimjov š ku slava alu anđelilor alu svānt. ²⁷ Punjec urjajke k istina je: njeki dāla voj karje aiča stāc nusā muarā pānd nu vjadje cara alu Dimizov.”

Petar, Ivan š Jakov vjadje slava alu Isusuluj

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ Otrpilike opt (8) zālje dāpā aja če lja zās aja, adus Isusu ku jel p Petar, p Ivan š p Jakov š apljikat p djal s s ruađe. ²⁹ Š pānd Isusu s ruga, lica aluj sa

Š 9:19 Ilija – Vjez fusnota ān 9,8. * 9:23 Ān cara alu Rimuluj toc aštijut k kruča afost kazna p muartje. Kriminalcu karje je osudit obično aduče ravna gredā pānla lok undje osā fije razapnjit. Känd akoristit asta slikā, Isusu avrut s zākā akā jej vrja s fije učenikurlje aluj, mora s lasā če jej vrja š s fije spremni s askultje p Isusu, čak š s fije spremni s muarā pāntruv jel.

promjenit, a cualjilje ja sjajit čisto albă. ³⁰ Dăturdată, doj (2) omurj sa pojavit š arubit ku Isusu. Ālja afost Mojsije š proroku Ilija. ³¹ Sa pojavit ān marje sjaj š arubit ku Isusu d iŝjala aluj d pāmāntusta,† karje Isusu uskoro osă fakă ān Jeruzalem s ispunjaskă voja alu Dimizov.

³² Pānd Isusu s ruga, Petar š jej karje afost ku jel lja pukat somnu. Kānd sa skulat, avizut marje lumină karje vinje dāla Isusu š doj (2) omurj karje astat pānglă jel. ³³ Pānd Mojsije š Ilija sa sprimit s pljače dāla Isusu, Petar azās alu Isusuluj, ali nič jel na štijut če rubjaštje: “Gospodarulje, binje je če iŝtjem aiča ku voj. Fičem trje (3) kolibje: una cije, una alu Mojsije, š una alu Ilije.” ³⁴ Pānd Petar aja arubit, sa pojavit oblaku, lja prekrijit š alor irja frikă.

³⁵ Dimizov lja rubit dān oblak: “Āsta je Bijatu alu mjov karje jo lam kuljes s fije caru! P jel skultac!” ³⁶ Š kānd jej auzāt glasu, avizut samo p Isusu. Jej atikut ān zuviljalja š alu nimilja na rubit d aja če jej avizut.

Isusu putirjaštje p sufljet alu rov dān kupil
(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

³⁷ Kānd alta zuvă sa dat ān zos dăpă djāl, multje lumje karje irja ačija avinjit la Isusu. ³⁸ Dăturdată, njeke om āntră multje lumje astrigat š sa rugat mult d jel: “Učiteljulje, ujtītje la bijatu alu mjov, k jel je jedini kupil alu mjov. ³⁹ Jakă, sufljet alu rov mult vorj l pukă š dăturdată jel ānčapje s căpje. La runkă ān grčurj š ji pljika pjena p gură. Š nu l lasă pānă god skroz nu l iscrpijaštje. ⁴⁰ Ma rugat d učenikurlje alji tjalje s l putirjaskă, ali na putut.”

⁴¹ Atunča Isusu azās: “Lumjo karje trijic ān vřijamjasta, voj nu kridjec š iŝtjec strikac! Jo amfost ku voj atăta d mult š jar nu kridjec. M trjeb kăt mora s trpjesk p voj? Duj aiča p bijatu alu tov!” ⁴² Š pānd bijatu avinjit la Isusu, sufljetu alu rov la duburăt š jel ančiput s s grčaskă. A Isusu alu sufljetuluj alu rov azapovjedit s jašă š alikujit p bijatu š la dat la tatusov. ⁴³ Toc karje irja ačija sa mirat d moć alu Dimizov.

Isusu jar rubjaštje d muartja aluj
(Mt 17,22–23; Mk 9,30–32)

Pānd toc sa mirat la asta š la tot če Isusu fače, jel azās alu učenikurlje aluj: ⁴⁴ “Punjec binje urjajke če vu zāk: Još ucără lumja osă predajaskă p minje, p Bijatu alu Omuluj, ān vlastu la duŝmanji alji mje.” ⁴⁵ Ali jej na štijut če jel avrut s zākă. Aja značală afost skuns dāla jej. Jej na putut s razumjaskă š lja fost frikă s l āntrjabje d aja.

Ponizni je maj marje ān cara alu Dimizov
(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ Učenikurlje ančiput s raspravljackă činje dāla jej maj marje. ⁴⁷ Aŝtijut d čaja raspravljaštje Isusu daja alat p kupilu, š la pus pānglă jel. ⁴⁸ Š Isusu lja zās: “Činje ku drag primjaštje p kupilusta pāntruv minje, primjaštje š p minje. A činje p minje primjaštje, primjaštje š p Dimizov karje ma trimjes. Istina je: činje je maj mik āntră voj toc, āla je maj marje!”

Činje nuje pāntruv voj, āla je ku voj
(Mk 9,38–40)

† **9:31** d iŝjala aluj d pāmāntusta – Ān grčki original skrije: “d iŝjala aluj”. Asta frază vjerovatno ukazaštje p muartja alu Isusuluj š uskrisnjala kašă marje djela d spasjală karje uskoro osă fije ostvarită. Arfi aja slično kašă iŝjala d zavjetu alu Bătărŋ, kānd Dimizov aoslobodit p lumja aluj karje afost argac ān Egipt.

⁴⁹ Ivan p asta azăs alu Isusuluj: “Gospodarulje, noj avizut p njeko karje ăn lumilje alu tov zapovidjaštje alu sufljeti alji rovj s jašă d lumje. Noj amzăs aluj s nu fakă aja daja če nuje učeniku alu tov kašă če ištjem noj.”

⁵⁰ Isusu azăs: “Nu branic! Akă njeko nu lukrjază pântruv voj, jel atunča lukrjază ku voj!”

Samarijanci nu prihvataštje p Isusu pând jel putujaštje ăn Jeruzalem

⁵¹ Kând s približa vriamja s ja Dimizov p Isusu ăn čerj, Isusu aodlučit k avinjit vriamja s pljače ăn Jeruzalem, ⁵² š atunča atrimjes p glasnici la intja aluj. Glasnici apljikat š auntrat ăn sat ăn regija Samarija s ji pripremjackă če ji trjebje. ⁵³ A ănklo lumja na vurut s l primjackă daja če pljika ăn Jeruzalem.†

⁵⁴ Kând učenikurlje Jakov š Ivan auzăt k lumja ăn Samarija na primit p Isusu, jej azăs: “Domnulje, vrjaj s zapovidim s lja pringă foku dăn čerj?”§ ⁵⁵ A Isusu sa okrinut s lja ukorit p Jakov š p Ivan s nu fakă aja. ⁵⁶ Atunča Isusu š učenikurlje aluj apljikat ăn altu sat.

Nusă fije ušurje alu älja karje sljedjaštje p Isusu

(Mt 8,19–22)

⁵⁷ Pând jej još pljika p drum, njeko azăs alu Isusuluj: “Pljek dăpă tinje undje god tu plječ.”

⁵⁸ Isusu ja zăs: “Lisica arje jamă š puji arje kujb, a jo, Bijatu alu Omuluj, nam lok alu mjov d kulkat.”

⁵⁹ Atunča Isusu azăs alu altuluj: “Vină dăpă minje!”

A jel azăs: “Domnulje, lasămă majdată s pljek s ăngrup p tatimjov.”*

⁶⁰ Isusu ja zăs: “Las p morcă s grupje p alor morcă,† a tu fuđ š rubjaštje alu alcilor Bună vorbă d cara alu Dimizov.”

⁶¹ Š još njeko zăče: “Domnulje, viuv dăpă tinje, ali dopustjaštjem majdată s m oprostijesk ku ukućanji mjej.”

⁶² Isusu ja zăs: “Akă ănčepj s orještj ravno, a t ujc dăpă tinje, tu nu poc s služăštj ăn cara alu Dimizov.”

10

Isusu trimjatje p šaptjezăč š doj (72) učenikurj

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

¹ Domnu Isusu dăpă aja akuljes ăntră jej šaptjezăč š doj (72) alcă učenikurj* š atrimjes kătă doj (2) s pljače la intja aluj ăn tot trgu š ăn tot loku undje Isusu atribut s pljače. ² Kând sa sprimit s pljače lja zăs: “Berba je marje, ali radnič jaštje uncără.† Berba pripadnjaštje alu Domnuluj, daja rugăcăvă la jel s trimjată još maj mult radnič ăn berbă. ³ Ănčipjec akuma, ali păzăcăvă

† **9:53** Židovi š Samarijanci s mrza š nu sa slaža pânglă aja undje trjebje s štujaskă p Dimizov (vjezIv 4,20). Samarijanci nu podrža p Židovi karje putuja ăn Jeruzalem s puată s s klanjackă alu Dimizov ăn hramula. § **9:54** Ăn zavjetu alu Bătăr, njeki car rov d trg Samarije atrimjes vuastja s apukă p proroku Ilija. Ali p vorba alu Ilije, foku sa slubuzăt d čerj š lja uništiti (2 Car 1,10–12). Jakov š Ivan vjerovatno agândit k je kašă proroku alu marje Ilija š agândit k Dimizov vrja s fakă isto ăn asta situacije.

* **9:59** Nije jasno je li čovjekov otac umro pa će ga pokopati odmah ili čovjek želi ostati duže vremena dok njegov otac ne umre, pa da ga onda pokopa. Glavna poanta je ta da čovjek želi činiti nešto drugo prije nego što slijedi Isusa. † **9:60** Las p morcă s grupje p alor morcă – Isusu nu gândjaštje doslovno k morci ăngrupă p morcă. Aja je metafora d älja karje nu sljedjaštje p Isusu š ku sufljetu je morc. Poanta je ăn aja k učenikurlje nu kutjază s dopustjackă alu nimilja s lji zadržaskă dala pratjala alu Isusuluj.

* **10:1** šaptjezăč š doj (72) – Ăn njeki grčki rukopisurj skrije k afost šaptjezăč (70) učenikurj, aiča š ăn 17. stih. † **10:2** Berba je marje, ali radnič jaštje uncără – Isusu vrja s zăkă k jaštje multă lumje karje sprimic s untră ăn cara alu Dimizov, ali nuje dosta učenikurj s ănvacă š s ažutje alu lumje.

k trimjet p voj kašā p vojilje āntrā lumje karje kašā lupurj. ⁴ Nu dučec ku voj nič banj, nič tašna, nič altje sandalje. Nu stāc p drum ku lumja s nu pridjec vrijamja.

⁵ Ān tuatā kasa ān karje untrāc s prenočic ānklo, majdatā zāčec: ‘S dja Dimizov miru alu toc ān asta kasā!’ ⁶ Akā ān aja kasā jaštje omu karje vrja miru ku Dimizov, jel osā ajbje miru ku karje voj la blagoslovit. Akā ānklo nuje om karje vrja miru ku Dimizov, jel nusā primjaskā āla miru ku karje voj la blagoslovit. ⁷ Nu vu preselic d kasā ān kasā! Boravic ān aja kasā pānd fic ān trgula š nu fic rušānošj s mānkāc š s bjec aja če vu dā, k kum zāčem: Radniku azaslužāt plata aluj.

⁸ Ali ān tot trgu ān karje untrāc š ānklo vu primjaštje fic zadovoljni ku aja če god vu dā s mānkāc. ⁹ Likujic ānklo p lumja karje bulnavj š zāčec alor: ‘Asta aratā k cara alu Dimizov avinjīt la voj!’ ¹⁰ Ali ān tot trgu ān karje untrāc š ānklo nu vu primjaštje, išac la ulicilje aluj š zāčec: ¹¹ ‘Čak frikām š prašāna d trgu alu vostru karje sa ljipit p pičuarje alu anuaštje s vu upozorim p kazna alu Dimizov! Ali štijec k avinjīt cara alu Dimizov!’ ¹² Vu zāk: Kānd vinja vrijamja d sud osā fije majušurje alu lumjej ruavā dān trg Sodoma† njego alu lumjej dān trgula!”

¹³ Isusu azās: “Grjev vuavā, lumjo ān trg Korozaīn! Grjev vuavā, lumjo ān trg Betsaida! Akā njeko afukut čdurj āntrā lumje poganā ān trg Tir š ān trg SidonŠ karje jo afukut āntrā voj, jej već d kānd s okrinja dāla rov. Adučja cualje hrapave š šidja ān činušā s pokazaskā žalostu.* ¹⁴ Daja osā fije majušurje ān zuvā d sud alu lumje ān Tir š ān Sidon njego vuavā ān Korozaīn š Betsaida! ¹⁵ A voj, lumjo ān trg Kafarnaum, voj sigurno nusā vu drikāc pānla čerj samo daja če jo amfost āntrā voj! Nu! Voj osā vu slubudjec ānklo undje loku d kaznit.†”‡

¹⁶ Atunča azās alu šaptjezāč š doj (72) učenikurj: “Kānd njeko punje urjajke la voj, aja je kašā kum punje urjajke la minje. Š kānd odbacaštje p voj aja je kašā kum odbacaštje p minje. A kānd njeko odbacaštje p minje aja je kašā kum odbacaštje p Dimizov karje ma trimjes.”

Šaptjezāč š doj (72) učenikurj s āntuarče š Isusu s zahvaljaštje alu Dimizov (Mt 11,25–27; 13,16–17)

¹⁷ Kānd sa tors šaptjezāč š doj (72) d učenikurj la Isusu, ku drag azās: “Domnulje, čak š sufljeti alji rovj askultā kānd lji zapovidim ān lumje alu tov.”

¹⁸ A Isusu lja zās: “Štiuv, k amvizut p Sotona kum akāzut d čerj ka sklipjala.Š ¹⁹ Vidjec, jo amdat vuavā tuatā sāla š autoritetu p Sotona, dušmanu alu

† **10:12** Sodoma – Sodoma afost trg karje Dimizov auništit k lumja aluj afost atāta d rovj (vidjec Post 18,16–19,28). § **10:13** trg Tir š ān trg Sidon afost doj (2) važne trgurj ān Fenicija undje trija poganji. Sa smjestit la obalā Sredozemne apā sjevernozapadno dāla Galileja akuma ān južnom Libanonu. *

10:13 Adučja cualje hrapave š šidja ān činušā s pokazaskā žalostu – Cualje hrapave irja grubje, negru matrijalu karje afost fukut d pār alu krapāj ili devāj. Lumja adučja aja cualje hrapave š šidja ān činušā s puatā s pokazaskā žalostu š očaj. Maj mult fiča aja kānd s ruga d oprost š kātā s lja ažutā Dimizov. † **10:15** ānklo undje loku d kaznit – Ān grčki original skrije: “Had”. Vjez rječniku.

‡ **10:15** Isusu aprovodit multā vrijeme ān trgu Kafarnaum š afukut mult čdurj. Daja multā lumje ān trgula agāndit k aja značaštje k je Dimizov zadovoljit ku jej. Međutim, nikad nu sa pokajit d grešala alor š akā avut privilegije š prednost če atāta vorj auzāt d Isusu. Umjesto s primjaskā maj marje častu, Dimizov osā kaznjaskā p ālja karje nu s pokajaštje. § **10:18** Isusu aiča rubjaštje kašā proroku karje vjadje uništjala alu Sotonej. Ān vlastita služba aluj, a akuma š ān služba alu učenikurje aluj, jel vjadje binje znaku k cara alu Dimizov vinje ku snaga š aduče porazu alu Sotonej (vjez 11,20; Iv 12,31; Rim 16,20; Otk 12,7–10; 20,1–3, 10).

Dimizov, s gazäc šärpj š škorpionurj.* Nimika vuavä nu puatje s naudjaskä. ²⁰ Ali nu vu radujic samo daja če p voj sufljeti alji rovj askultä, njego maj mult radujicävä daja če Dimizov askris lumilje alji voštri p popis än čerj.”†

²¹ Atunča Sufljetu alu Sväntuluj aispunit p Isusu ku radostu š Isusu azäs alu Dimizov: “T slavjesk, Tato, tu karje vladješ ku čerju š ku pämäntu, čaj skuns istina d cara ata däla lumje karje gändjaštje k je mudri š mintošj š če pokazäštj aja alu lumje karje kaša kupi karje vrjaj s änvacä. Da, Tato, cije s svidaštje s fač aja aša.”

²² Atunča Isusu azäs: “Tata alu mjov ma dat tot če jel arje. Samo Tata binje kunuaštje činje sänt jo, Bijatu aluj, š samo jo, Bijatu aluj, š älja alu činje jo odlučjesk s l otkrijesk, binje kunuaštje činje je Tata.”

²³ Maj änklo, känd afost sängur ku učenikurlje aluj, š ja azäs: “Nurukošj älja karje vjadje aja če vidjec voj. ²⁴ K istina je, mulc prorokurj š carurj avrut s vjadä aja če voj vidjec, ali na vizut; avrut s audä aja če voj audjec, ali na uzät.”

Isusu rubjaštje vorbä d om karje trijaštje än Samarije karje irja pljin d milä (Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Udatä känd Isusu änväca, njeki učitelj alu zakonu alu Mojsije sa skulat š antribat p Isusu s l iskušaskä: “Učiteljulje, če trjebje s fak s primjesk vječni život ku Dimizov?”

²⁶ A Isusu ja zäs: “Če skrije än zakonu alu Mojsije? Če tu razumješjtj če zäče?”

²⁷ Omu azäs: “Zakonu zäče: ‘Vrja p Domnu, Dimizov alu tov, ku tuatä inima ata š ku tot sufljetu alu tov š ku tuatä snaga ata š ku tuatje mincilje alji tjalje’* š ‘vrja p bližnji alu tov kum vrjaj sängur p tinje.’”*

²⁸ Isusu ja zäs: “Binje ajzäs. Fäj aša š osä primješjt vječni život.”

²⁹ Ali omu avrut s s spalje,† š äša jel äntrijabä p Isusu: “D činje rubjaštje känd zakonu zäče ‘bližnji alu mjov’?”

³⁰ Isusu aodgovorit ku asta vorbä: “Njeki om putuja dän Jeruzalem än trg Jerihon š la napadnit färäčoši š alat tot döpä jel, la butut š apljikat. Š p omula aläsat s zakä skoro mort.

³¹ Trjače p drumula slučajno popa alu židovilor. Känd avizut p omu karje skoro mort, la zaobiđit š apljikat maj dāpartje. ³² Isto äša pänglä lokula avinjit atunča š levitu, pomočniku än Hram. Känd la vizut, š jel la zaobiđit š apljikat maj dāpartje.

³³ Atunča njeki omu d regija Samarijaš trjače p drumula. Känd avizut p omula, ja fost žau d jel. ³⁴ Avinjit la upruapje d jel, ja spälat räžnilje ku ulje š ku vinu* š ja änvilijat ku trijanca. La drikat atunča p magarac aluj š la dus än

* **10:19** šärpj š škorpionurj – Isusu vjerovatno usporidjaštje šärpji š škorpionurlje ku sufljeti alji rovj kaša älja d karje učenikurlje rubjaštje än 17. stih. Sufljeti alji rovj je kaša šärpji š škorpionurlje k je opasni š fače štetä alu lumjej. † **10:20** Dimizov askris lumilje alji voštri p popis än čerj – Doj trje odlomakurj än Biblije rubjaštje d knjiga än čerj än karje je skris lumilje alu tot narodu alu Dimizov (Ps 69,28; Fil 4,3; Žid 12,23; Otk 3,5; 13,8; 17,8; 20,12, 15; 21,27). Aja knjigä njekad s kjamä knjiga d život. P načinula Dimizov potičaštje narodu aluj äša če lja zäs s razumjaskä k jej pripadnjaštje aluj, a jel nikad nu lji mujtä.

☆ **10:27** ZakPon 6,5 ☆ **10:27** Lev 19,18 ‡ **10:29** avrut s s spalje – Än grčki original skrije: “avrut s s opravdjaskä”. Än kontekstula, asta izjavä najvjerovatnije značaštje k ästa učitelju d zakonu alu Mojsije avrut jar s iskušaskä p Isusu, s pokazaskä kum Isusu zapravo na razumit kum pravilno s tumačaštje zakonu. Alta mogućnost je k avrut s pokazaskä k askultä zakonu alu Dimizov, š akä nu sa ponašät binje kättri tuatä lumje. Än äla slučaj aja puatje s s prevodjaskä kaša “Avrut s opravdjaskä ponašala aluj”. § **10:33** Židovi š Samarijanci afost marj dušmanj (vjez “Samarijanci” än rječnik). Židovi mrza p Samarijanci š prepostavlja k jej je lumja ruavä karje azaslužät s lji kaznjaskä Dimizov. *

* **10:34** ku ulje š ku vinu – Jej s koristja kaša ljaku än äla pämänt. Ulja alu maslinej s koristja d smirjalä d bolurj š zaštita d pjalje uskatä (vjez Iz 1,6). Vinu s koristja kaša dezinficijens.

gostijonă ș anklo anastavit s s pobrinjaskă d jel. ³⁵ Mănje zuvă jel adat duavă (2) kovanic d arđint† alu gazdăj alu gostijonăj, ș ja zăs: ‘Brinjaștitje d jel ș akă maj mult putroșăștj, c plătjesk kând m ânturča.’ ”

³⁶ A Isusu antribat p učitelju d zakon alu Mojsije: “Če gândješt? Karje d aștja trje (3) alu omuluj sa pokazât k je bližnji alu omula karje la napadnit fărăčoși?”

³⁷ Azăs učitelju d zakon alu Mojsije: “Ăla karje ja pokazât milă.”

Isusu ja azăs: “Binje ajzăs. Fuđ ș fěj kum ș jel afukut.”

Isusu vinje ân posjetă la Marta ș la Marija

³⁸ Pând Isusu ș učenikurlje aluj nastavja s putujaskă kătri Jeruzalem, auntrat ân unu sat. Ačija afost njeka mujarje karje s kima Marta. La primit ân kasa alu je. ³⁹ Avut soră karje s kima Marija. Pând Domnu Isusu ânvăca, Marija šidja ș punja urjajke. ⁴⁰ A Marta afost mult zabrinută k mora s pripremjackă tuată mănkarja, pa ja avinjit s s žaljackă: “Domnulje, nu c brigă če sorimja ma lăsat sângură s lukrjez tot lukru? Zi alu je s m ažutje!”

⁴¹ Ali Domnu Isusu ja zăs: “Draga Marta! Nu trjebje s t brinještj ș t uznemirještj d aja če gândješt k trjebje. ⁴² A una stvar karje trjebje s puj urjajke la vorba amja. Marija aja ashvatit, ș aja nusă fije lat dăla ja.”

11

Isusu ânvacă d molitvă (Mt 6,9–13; 7,7–11)

¹ Udată Isusu sa rugat la njeki lok. Kând azavrșât ku rugala, avinjit la jel unu d učenikurj ș azăs: “Domnulje, ânvacă p noj s nji rugăm kum Ivan karje bătjază anvăcat p učenikurlje aluj.”

² Isusu lja zăs: “Kând rugăc, zăcec: ‘Tato ân čerj, s s štujaskă lumilje alu tov asvănt. Aduj cara ata p tot pământu. ³ Adă nuavă mănkarje karje trjebje tuată zuva ⁴ ș oprostjaștje anuaștră greșala, k ș noj oprostim alu âlja karje grešaștje pântruv noj. Nu da s kidjem ân kușnje.’ ”

⁵ Atunča Isusu azăs alu učenikurlje aluj: “Akă plječ ân ponoć la ortaku alu tov š ji zăc: ‘Adăm trje (3) mălajurj, ⁶ k ma vinjit ortaku ân gostjamje, a nam s idauv nimik d mănkat!’, če osă zăkă ortaku? ⁷ Dali nusă zăkă: ‘Nu m uznemirja! Ușa je već ân kisă, a kupi je ân pat k nu pot akuma s m skol s c dau!’ ⁸ Ali vu zăk: čak ș akă omula nu s skuală daja če ješt ortak aluj, ș nu c dă nimika, osă skuală daja če mult l rođ frzdă rușanje. Š osă zdja atăta kăt cije trjebje.

⁹ Š daja vu zăk: Nu odustanic! Rugăc p Dimizov ș osă dobidic! Kătăc ș osă găsăc! Bitjec la ușa ș osă s vu dășkidje! ¹⁰ Činje god ruagă p Dimizov, primjaștje. Činje god kată, găsaștje. Činje god batje, ușa s ji dășkidje.

¹¹ Voj karje ištjec tatje, če afiča voj kând bijatu alu vostru kată pjaștje? Dal voj ja da šarpje? Nu! ¹² Ili akă bijatu alu vostru kată vov dăla voj, dal voj ja da škorpion? Nu! ¹³ Akă voj, karje ištjec rovj, štijec s dăc alu kupi alu voștri bunje darurj, atunča kăt maj mult alu vostru Tata ân čerj osă darujaskă p Sufljetu alu Svântuluj alu âlja karje l ruagă?”

Isusu putirjaștje p sufljetu alu rov ku săla alu Dimizovuluj, a nu ku săla alu Sotonăj (Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

† **10:35** kovanic d arđint – Ân grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji alu rimulor d arđint. Vridja kașă dnevnică d obični radnik.

¹⁴ Isusu una zuvă aputirit p sufljetu alu rov karje nu ja dat alu omuluj s rubjaskă. Kănd sufljetu alu rov aişăt, omu arubit ş mulc lumje sa mirat. ¹⁵ Ali neki dăla jej azăs: “Jel putirjaştje sufljeti alji rovj daja če ji žută Beelzebul,* karje je vladaru alu toc sufljeti alji rovj.” ¹⁶ A alci avrut s la puče ăn zamkă ş akătat s idja neki znak kaşă dokazu k Dimizov la trimjes.

¹⁷ A Isusu aştijut če găndjaştje, pa lja zăs: “Akă lumja ăn ista cară s burjaştje ăntră jej, osă propanjaskă cara alor. Akă familija ăn ista kasă s burjaştje ăntră jej, osă s raspadnjaskă familija alor. ¹⁸ Voj začec k jo ku săla alu Beelzebul putirjesk p sufljeti alji rovj. Aja atunča značaştje k ş ălja karje je ăn cara alu Sotonăj s burjaştje ăntră jej. Kum atunča cara aluj s rămăje? ¹⁹ A čije ku učenikurlje alji voştri karje putirjaştje p sufljeti alji rovj? Akă, kaşă kum začec, jo putirjesk p sufljeti alji rovj ku săla alu Beelzebul, atunča mora aja s fakă ş učenikurlje alji voştri ku săla alu Beelzebul. Sigurno nusă slažaştje. Učenikurlje alji voştri osă zăkă k Beelzebul nu s burjaştje săngur păntruv jel. ²⁰ Ali daja če jo p sufljeti alji rovj putirjesk ku săla alu Dimizov, atunča aja arată k la voj avinjit cara alu Dimizov. ²¹ Kănd capăn omu karje arje bună oružije păzaştje palača aluj, tot če arje je sigurno. ²² Ali kănd l napadnjaştje maj capăn d jel, l savladjaştje ş ija tuată oružija ăn karje sa uzdit duşmanu aluj. Alat tot če omula avut ş apodiljit ku lumja aluj.†

²³ ăla karje nuje ăn partja amja, jel je păntruv minje; ăla karje ku minje nu strănde vojilje, jel lji putirjaştje.”

*Isusu rubjaştje vorbă d om alu karje ja fost maj rov njego maj dată
(Mt 12,43–45)*

²⁴ Atunča Isusu azăs asta vorbă: “Kănd sufljetu alu rov jaşă d om, lutjaştje p pustinje ş kată lok s odmorijaskă. Kănd nu l găsaştje, azăs săngur aluj: ‘M tork ăn om ăn karje maj dată atrijit dăn karje aişăt.’ ²⁵ Kănd sa tors, găsaştje k je omula kaşă kasa karje je čistită ş uredna, ali guală. ²⁶ Atunča sa dus s adukă p alcă şaptje (7) sufljeti alji rovj još maj rov d jel, ş toc untră ăn om ş ăn jel trijaştje. Ş na kraju postanjaştje alu omuluj maj rov njego če irja maj dată njego ça pljikat sufljetu alu rov.”

Nurukoşj ălja karje punje urjajke la Dimizov

²⁷ Pănd Isusu rubja d aştja stvarurj, njeka mujarje d multă lumje astrigat: “Kum je binje alu mujarje karje ta dus ş ca dat s suđ p tjeptu alu je!”

²⁸ Isusu azăs: “Joş je maj binje alor karje audje vorba alu Dimizov ş askultă.”

Isusu je maj marje d caru Salomon ş d proroku Jona, ali lumja nu vrja s krjadă

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Maj mult ş maj mult lumje vinja la Isusu. Atunča Isusu lja zăs: “Lumja ăn asta vřijamje† je rovj. Vřja s fak znak kaşă dokazu k Dimizov ma trimjes, ali nusă dobidjaştje ničunu znak osim znaku karje Dimizov adat d mult alu lumjej ăn vřijamja alu prorokuluj JonejŞ kănd Dimizov la spasăt dăla muartje. ³⁰ Baş kaşă kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumjej karje atrijit ăn trg

* **11:15** Beelzebul afost lumilje d dimizov pogan karje lumja pogană l ştuja d mult. ăn vřijamja alu Isusuluj, Źidovi l koristja ka altu lumilje d Sotonă. † **11:22** Asta rubjaştje d Isusu karje pobidjaştje p Sotona ş p aluj sufljeti alji rovj kaşă kum Isusu maj capăn om karje ja aja če pripadnjaştje alu om capăn. ‡ **11:29** Lumja ăn asta vřijamje – Vřez fusnota ăn 7,31. Ş **11:29** znaku...alu prorokuluj Jonej – P Jona angicăt marje pjaştje, atunča Dimizov la skos d burta alu marje pjaştje (vřez Jon 2,1, 11). Isusu d dogadařula rubja kaşă k je slika karje prestavljaştje muartja aluj ş uskrisnjala (vřez Mt 12,39–40).

Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osă dogudjaskă ku minje, Bijatu alu Omuluj, osă fije znaku alu lumje ăn asta vrijamje.*

³¹ La zuvă kănd Dimizov osă sudjaskă alu pămăntuluj, carica karje d mult avladit p pămănt alu Jugu† osă skuală š osă svjedočaskă pănturv lumje ăn asta vrijamje daja če ja avinjit d dăpartje s audă p caru Salomon karje avut mult mudrost, a jakă, ku voj je aiča njeko maj marje d Salomon. ³² La zuvă kănd Dimizov osă sudjaskă alu pămăntuluj, lumja karje atriĵit ăn trg Niniva osă skuală š osă svjedočaskă pănturv lumja ăn asta vrijamje daja če jej sa okrinut dăla rov alor kănd Jona alor arubit, a jakă, ku voj je aiča njeko maj marje d Jona!”

*Ănvăcala alu Isusuluj je kašă lumina karje dă alu lumjej s vjadă
(Mt 6,22–23)*

³³ Isusu azăs: “Nimilja nu prindje lampa s uaskundă ili s upuje dusu košară, već daja s upuje p loku alu je aša kum toc karje utră s puată s vjadă binje.†
³⁴ Vojku alu tov je ka lampa d tĵelă. Akă vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akă vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika.Š ³⁵ Daja păzaštje s nu găndještj k poc binje s vjez, već zapravo nu poc nimika s vjez. ³⁶ Daja, akă poc binje s vjez š akă nuje nimika d tinje skuns, tot poc s vjez. Osă fije kašă če ješt ăn sobă ku lampa karje c dă s vjez.”

*Isusu opominjaštje p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije
(Mt 23,1–36)*

³⁷ Kănd Isusu azavršăt vorba aluj, njeki farizej la kimat la jel akas s mălănče. Isusu auntrat š alat loku la astal. ³⁸ Isusu na spălat mănilje majdată njego če s mălănče. Farizeju sa mirat daja če jej ănvacă k omu trjebje aša s fakă s fije čist la intja alu Dimizov.* ³⁹ Aša Domnu Isusu ja zăs: “Voj farizeji ištjec kašă lumja karje spală paru š găvanu samo da far, ali nu čistjaštje prĵjavština dăn nontru, k spalăc mănilje, ali inimilje alji avuaštje zaista plĵinje d pohlepă š d rov. ⁴⁰ Voj lumje karje na vjec fir ăn kap! Dimizov karje astvorit p omu da far je isto aša la stvorit dăn nontru. ⁴¹ Nu fic lakumj, već dăc dăla inimă alu lumje karje narje. Akă ištjec aša, osă fic čist la intja alu Dimizov dăn nontru š da far.

⁴² Grjev vuavă, farizeji! Voj dăc alu Dimizov zjače (10) posto čak š d začinurj š d biljke alji voštje, ali nu vu ponašac pravedno nit vrjec p Dimizov. Asta atribut s fiĵec, ali s nu zanemarujic altje stvarurj karje Dimizov azapovjedit.

⁴³ Grjev vuavă, farizeji! Vrjec s šidjec p počasne lokurj ăn sinagogje š vrjec k p voj lumja pozdravjaštje ku marje poštuĵală p ulic. ⁴⁴ Grjev vuavă! Voj ištjec kašă pămăntu karje narje spomenik karje nu arată k ănzos s nalazaštje

* **11:30** kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumjej karje atriĵit ăn trg Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osă dogudjaskă ku minje, Bijatu alu Omuluj, osă fije znaku alu lumje ăn asta vrijamje – Ăn grĵki original skrije: “kum Jona afost znaku alu lumje ăn Ninivĵa, aša Bijatu alu Omuluj osă fije alu ăsta naraštaju”. † **11:31** carica karje d mult avladit p pămănt alu Jugu – Asta afost carica alu Seba (vjez 1 Car 10,1–10) karje na fost židovkă.

‡ **11:33** Lampa š lumina je slikje karje prestavljaštje p Isusu š ănvăcala aluj. Dimizov aotkriĵit alu lumje životu alu Isusuluj š poruka aluj. Aja če Isusu afukut š ănvăca na fost skuns dăla lumje. Atriĵit š ănvăca ănklo undje putja lumja s l vjadă š s la udă. Nu lĵi tribja s lĵi dja još unu znak kašă dokazu k la trimjes Dimizov. § **11:34** Akă vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akă vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika – Ăn grĵki original skrije: “Daja akă vojku cĵje zdravănu tuată tĵela osă fije objasăt ku lumina p voĵk, ali akă vojku nuje zdravănu tuată tĵela osă fije ăn tamă.”

* **11:38** Isusu na spălat mănilje majdată njego če s mălănče. Farizeju sa mirat daja če jej ănvacă k omu trjebje aša s fakă s fije čist la intja alu Dimizov – Ăn grĵki original skrije: “A farizeju sa mirat kănd avizut k Isusu nu sa spălat maj dată d mănkarje.” Asta spălat na fost d higijena s s rišaskă d prĵjavština š d klicje, već aja afost vĵerski ritual karje farizeji ănvăca kum s čistja svečano.

mărmăntje.[†] Pa lumja umblă p aştja mărmăntje, ali nu ştije, ş atunča je nečisti la intja alu Dimizov.”

⁴⁵ Atunča unu učitelj alu zakonu alu Mojsije ja zăs: “Učiteljulje, kum aşa rubjeşt ş p noj ku aja nji uvridjeştj!”

⁴⁶ Isusu ja zăs: “Grjev ş vuavă, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj punjec teretu p lumje karje je grjev ş jej nu puatje s la dukă, a nič đajştju nu vrjec s l pomaknic s jažutac s adukă ala teret. ⁴⁷ Grjev vuavă! Voj adrikăc spomenikurlje alu prorokulor, a voj iştjec isti kaşă sāmānca avuastră karje d mult lja umurăt. ⁴⁸ Aşa k umjesto s lji osudic, voj aja potvrdic ş slažac ku sāmānca avuastră. Jej lja umurăt, a voj lji drikăc spomenikurlje![‡] ⁴⁹ Voj iştjec kaşă pra tatilje alji voştri. Dimizov ān mudrostu aluj majdată aştijut k osă fičec istje stvarurj. Jel azăs: ‘Osă trimjet la jej p prorokurlje ş p apostoli, a jej p njeke d jej osă muarje, a p alcă osă putirjaskă.’ ⁵⁰ Daja Dimizov ku prava aluj osă smatrjaskă k je dăvină lumja ān asta vrijamje d tuată muartje alu prorokurluj karje lumja lja umurăt d kănd je pāmāntu. ⁵¹ Dimizov osă lji osudjaskă d muartje alu tot proroku, dăla Abel pānla Zaharija, p karje la umurăt ān Hram āntră svetište ş žrtvenik. Ş Istina je, Dimizov osă lji kaznjaskă p lumja ān asta vrijamje! ⁵² Grjev vuavă, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj iştjec kaşă omu karje askuns ključu alu uşaj d cara alu Dimizov.* Sāngurj nu untrăc ān cara alu Dimizov ş nu dăc nič alu ālja karje kată s untrje.”

⁵³ Kănd Isusu apljikat dăn kaşă alu farizej, učitelji d zakonu alu Mojsije ş farizeji ančiput ku nikižala s navaljaskă p jel ş azahtjevit s odgovorjaskă p multă vorbje. ⁵⁴ Jej pokuşa s la puče ān zamkă ān nješto će aputja s zăkă s l puată s l optužaskă.

12

Isusu začē alu učenikurlje aluj k mora ku tuată inima s vrja p Dimizov ş samo d jel s ajbje frikă

(Mt 10,26–33; 10,19–20; 12,31–32; Mk 3,28–29)

¹ Maj mult ş maj mult lumje anastavit s vije la Isusu. Lja fost atăta k gaza unij pisti alc. Maj dată njego će osă rubjaskă alu lumjej, Isusu arubit alu učenikurlje aluj: “Păzăcāvă d farizeji. Ku duavje trje fălč jaştje ş utjecaju alor s proširjaştje āntră lumje kaşă germa karje s proširjaştje ān mālaj. Păzăcāvă s nu fic kaşă jej ku trje fălč. ² Vinje vrijamja kănd tot čije skuns osă fije otkrivit ş tot čije tajna osă sa audă pānglă toc.* ³ Da, ān zuvaja će god njeko azăs ān tamă

[†] **11:44** mărmăntje – Kătri zakonu alu Dimizov, akă omu dotaknjaştje mărmăntilje, aja l fače ritualno nečisti la intja alu Dimizov (vjez Br 19,16). D razlogula Židovi majbinje obiljižaştje mărmăncilje kum lumja na putja slučajno s stja p jej. Farizeji je kaşă aştja mărmăntilje karje nuje obiljižăt. Sa usredotočit da far, ritualno čistoče, ali azanemarujit s trijaskă pravedno, pa ān vojki alu Dimizov irja nečisti. Lumja karje pratja ānvăcala alor ş fiča aja će je zăča, postanja nečisti la intja alu Dimizov ş nu ştija aja. [‡] **11:48** Učitelji alu zakonu alu Mojsije afukut aştja grupje k avrut lumja s găndjaskă k jej častjaştje p prorokurlje. Ali učitelji alu zakonu alu Mojsije nu sa pokorit alu aja će prorokurlje ānvăca, će dokazăt k nuje maj bunj dăla pra tatilje alor karje aumurăt p prorokurlje. **§ 11:51** Ān povijesti alu židovilor majdată d vrijamja alu Isusuluj, Abel afost prvi karje umurăt dăla argacă alu Dimizov (Post 4,8), a Zaharija, popa amarje, afost zadnji umurăt (2 Dnev 24,20). * **11:52** Voj iştjec kaşă omu karje askuns ključu alu uşaj d cara alu Dimizov – Ān grčki original skrije: “Voj aoduzmit ključu d znanje”. Isusu rubjaştje d istina alu Dimizov kaşă k je ān kaşă ān karje učitelji alu zakon alu Mojsije odbijaştje s utră, ş nič dopustjaştje alu alcilor s ajbje ključu s utră. Asta značaştje k učitelji nu poznajaştje zaista p Dimizov, ş sprječaştje p alcă s l upoznajaskă. * **12:2** Dimizov osă otkrijaskă istina d lumje karje je ku duavă trje fălč kaşă farizeji. Farizeji apokuşăt s askundă stvarne motive alor, ali Dimizov una zuvă osă fakă s ştije toc d čija jej zapravo găndjaştje.

osă saudă la lumină š tot če njeko ašaptit ăn sobă kisă osă razglasaštje p krov† s audă toc!

⁴ Ortači ajmje, punjec binje urjajke. Na vjec frikă d lumje. Jej puatje s umară samo tjela, ali dăpă aja vuavă nu puatje nimika maj rov s fakă! ⁵ Njego osă vu pokazaskă d činje trjebje sa vjec frikă: avjec frikă d Dimizov karje p voj puatje s vu muarje, š atunča p voj s arunče ăn pakao. Da, d jel avjec frikă!

⁶ Voj štijic k činč (5) vrabacurj s vindje samo d doj (2) novčičurj. Ali Dimizov nu mujtă p ničunu d jej. ⁷ Voj štijec k aluj vridic maj mult njego multje vrabacurj. Dimizov štijec čak š kăt avjec pār p kap. Daja na vjec frikă!

⁸ Istina je, tot ăla karje aiča p pământ la intja alu lumje priznajaštje k mije pripadnjaštje, š d jel jo, Bijatu alu Omuluj, la intja alu anđelilor alu Dimizov osă priznajesk k jel pripadnjaštje mije. ⁹ Tot ăla karje aiča p pământ la intja alu lumje s odriknještje k mije pripadnjaštje, osă m odriknjesk la intja alu anđelilor alu Dimizov k jel pripadnjaštje mije. ¹⁰ Ipak tot ăla karje rubjaštje păntruv minje, Bijatu alu Omuluj, puatje s oprostjaskă. A alu ăla karje uvridjaštje p Sufletu alu Svântuluj† nusă oprostjaštje.

¹¹ Kănd jej aduče p voj la sud ăn sinagogă, la intja alu vladaruluj š la vlast, nu vu sikiric če s začec vuavă ăn obrană ¹² daja če p voj Sufletu alu Svântuluj ăn ăla tren osă ănvacă če s začec.”

Isusu ănvacă k nu trjebje s t uzdještj ăn bugacije

¹³ Unu om dăn atăta lumje azăs alu Isusuluj: “Učiteljulje, zi alu fratimjov s podiljaskă ku minje imanja karje adobidit če tatimjov nja lăsat.”

¹⁴ Isusu ja zăs: “Omulje, činje p minje ma pus s sudjesk š s podiljesk ăntră voj?” ¹⁵ Atunča azăs alu toc: “Păzăcăvă š nu dopustic alu bilo d karje lakumije s utră ăn inima avuastră, k život nu s sastajaštje ăn aja če posjeduještj.”

¹⁶ Atunča Isusu arubit asta vorbă: “Alu unu bogataš binje arodit pământu. ¹⁷ Bogatašu agăndit: ‘Nu štiuv če s fak daja če nam nič u lok atăta d marje s sprimjesk tot če ma rodit.’ ¹⁸ Atunča azăs: ‘Štiuv! Dubor p skladištilje abătrnje š osă fak maj marje š ănklo osă puj š gruvu š tuată imovina amja.’ ¹⁹ Atunča osă zăk săngur mije: ‘Jakă, am ăn skladištje zalihe d još multje aj. Akuma m odmurjesk, mălănk, bjav š m veseljesk!’

²⁰ Ali Dimizov ja zăs: ‘Omulje tu karje naj mincă! Još d sară osă c jav sufletu alu tov. Atunča alu činje s pripadnjaskă tot aja čaj străns d tinje?’

²¹ Omu karje narje mincă je ăla karje strănde bugacija p pământ, a nuje bugat ăn vojki alu Dimizov.”

Nu brinicăvă (Mt 6,25–34)

²² Atunča Isusu azăs alu učenicurlje aluj: “Daja vu zăk: Nu brinicăvă š na vjec frikă kum s preživic, če s mănkăc, nič kum s ănviljic tjela avuastră, če s ănbrkăc!

²³ K životu maj važniji d mănkarje, š tjela d cualje.

²⁴ Ujtacăvă la gavranurj! Nit sijaštje, nit adună, nit arje skladištje nit kolibă. A Dimizov ipak s pobrinjaštje d jej. A voj vridic maj mult alu Dimizov d pujurj! ²⁵ Puatje njeko d voj aša če s brinjaštje s produžaskă životu čak š unu sat? ²⁶ Daja če nu putjec s fičec nič aša mikă stvar, dăče vu brinic d bilo čaja?

²⁷ Ujtacăvă la frorj ăn polje kum krjaštje! Nu s mučaštje aša s fakă cualje. A ipak nič caru Salomon karje afost maj bugat š maj capăn caru ăn Izrael na fost

† **12:3** p krov – Kăši ăn Izrael avut ravne krovurj, pa lumja aputja s urče š stja p krov. Lumja aputut s stja p ravne krovurj š s obavjaskă važne poruke alu alcilor ăn zajednică karje sa străns ăn zos ăn ulică.

† **12:10** ăla karje uvridjaštje p Sufletu alu Svântuluj – Aja rubjaštje d om karje odbijaštje s krjadje ăn istină d Dimizov š d Isusu karje Sufletu alu Svântuluj ji otkrijaštje.

ănbrkat aša mândru kašă unu d fruarjasta. ²⁸ Atunča akă Dimizov aša ănbrakă frorji karje krjaštje ăn polje karje jaštje astăz, a već minje s arunkă ăn fok, dali s nu vrja još maj mult s pobrinjaskă d voj? Voj lumjo karje aša d pucăn kridjec!

²⁹ Nu kătăc ăe osă mănkăc š ăe osă bjec š nu vu uznemiric d aja. ³⁰ K Tata alu vostru ăn ăerj štije k tot asta vuavă trjebje. Nu fic kašă lumja alu pămăntusta karje samo aja kată. ³¹ Njego prvo kătăc cara alu Dimizov š Dimizov osă vu dja aja ăe vuavă trjebje.

³² Navja frikă, amikă stada, š k Tata alu vostru ăn ăerj vrja s vu dja bugucija alu cara aluj. ³³ Vinjdjec aja ăe avjec š banj dăc alu lumje karje narje nimik! Akă aja fiăec, osă avjec pravo bugucije p ăerj karje nikad nusă fije purdut. Aja je kašă k avjec saku ku banji karje nikad nusă ajbje rupă ăn ja. P ăerj nuje lupovj karje vuavă afura stvarurlje š nuje găgi karje amănka cualjilje avuaštje. ³⁴ Inima avuastră uvijek osă fije ănklo undje je bugucija avuastră.”

Isusu ănvacă p učeníkurlje k trjebje s fije spremic d vinjala aluj la kraju alu pămăntuluj

(Mt 24,45–51)

³⁵ Isusu azăs: “Uvijek fic spremic, kašă argatu karje ănbrkat ăn radne cualje aluj š alu ăinje je lumina prinsă tuată nuaptja. ³⁶ Da, fic kašă argatu karje štjaptă p gospodaru aluj karje apljikat ăn svatovj š kănd gospodaru ažundje akasă š batje la ušă, odma diškidje ušă. ³⁷ Blago alu ălja argac karje je spremic š aštjaptă ăntručala alu gospodaruluj k jel osă lji nagradjaskă. Istina je zăk vuavă, gospodaru osă ănbračje cualjilje alu argatuluj, osă lji zăče s šagă la astal š săngur osă lji poslužaskă. ³⁸ Blago alu ălja argac karje je spremic š aštjaptă ăntručala alu gospodaruluj, ăak š akă jel vinje ăn ponoć ili maj ănklo.

³⁹ ăn asta putjec s fic sigurni: Akă gazda alu kasăj štija kănd vinje lupovu, na dopustja alu lopovuluj s provaljaskă ăn kasa aluj. ⁴⁰ Fic š voj stalno pripremic daja ăe jo, Bijatu alu Omuluj, osă viuv kănd voj numă očekujic.”

⁴¹ Petar antribat: “Domnulje, arubit tu asta vorbă nuavă alu učeníkolor ili alu toc?”

⁴² Domnu Isusu ja zăs: “P ăinje găndic k gospodaru osă puje s upravljaskă ku altje argac ăn kasa aluj š s lji nahranjaskă ăn bună vrijamje? Aja je argatu p karje gospodaru smatrjaštje k je vjeran š mudar, dali nuje? ⁴³ Blago alu argatula p karje gospodaru, kănd s ănturča akas, s găsaskă k vjerno š mudro upravljit ku altje argac, k gospodaru osă nagradjaskă p jel! ⁴⁴ Da, istina je k postavljastje p argatu s upravljaskă ku tuată imanja aluj. ⁴⁵ Ali ăe osă fije akă argatula găndjaštje: ‘Gospodaru sa zadržăt p drum š nusă ăntuarčje d mult’, š ančiput s bată p argacă š p argatilje, mult mălănkă š bja š s ămbată? ⁴⁶ Atunča gospodaru alu argatula osă vije ăn zuvă ăn karje jel nu l očekuja š ăn vrijamje karje jel nu štije. Gospodaru osă l taje p komadurj š osă l trimjatje ănklo undje mora s pljače toc karje nu krjadje.

⁴⁷ Argatula karje aštijut ăa ăirut gospodaru, ali nu sa pripremit d vinjala aluj š na fukut aja ăe gospodaru azăs, osă fije luvit ku multje udaracurj. ⁴⁸ A argatula, karje na štijut aja ăe gospodaru avrut, a afukut nješto d ăaja azaslužăt bătaje osă fije luvit ku pucăn udaracurj. Dăla tot ăla alu ăinje Dimizov mult adat, Dimizov dăla jel osă kată mult. Dăla tot ăla alu ăinje Dimizov mult apovjerit, Dimizov dăla jel osă ăarje mult.”

Isusu ănvacă k familija osă fije podjeljită dăn jel

(Mt 10,34–36)

Š **12:32** amikă stada – Stado je grupa d voj ili d krapje d karje pastiru s brinjaštje. Kašă ăe pastiru s brinjaštje d vojilje aluj, Dimizov s brinjaštje d ălja karje s uzdjastje ăn jel.

⁴⁹ Atunča Isusu azās: “Avinjit s aduk sudu alu Dimizov p pāmānt, kašā foku.* Mult vřjauv s fije već aprinsā. ⁵⁰ Mora s trjek vřijamja d marje patjalā š nimika nu m spričaštje pānd god nu završa asta vřijamje d patjalā! ⁵¹ Voj gāndic k amvinjit s aduk miru p pāmānt? Nipošto! Njego, istina je amvinjit s aduk podjelā āntrā lumje. ⁵² Pānd akuma, akā ān una kasā jaštje činč (5) lumje, osā podiljaskā unu pāntruv altu. Doj (2) osā fije ku minje, a trje (3) osā fije pāntruv minje. ⁵³ Članurlje alu familjije osā podiljaskā unji pāntruv alc. Tata osā fije pāntruv bijat š bijatu osā fije pāntruv tatā, mama pāntruv fatā š fata pāntruv mamā, suakra pāntruv norā š nora pāntruv suakrā.”

Isusu ānvacā p narodu k trjebje s kunaskā znakurlje alu vřijamje
(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ Atunča Isusu arubit alu mulc lumje: “Kānd opazāc k d zapad dāla more s nakupjaštje njegri oblakurj, odma začec: ‘Osā fije nevrijeme’, š jaštje. ⁵⁵ A kānd suflā vāntu dāla jug voj začec: ‘Osā fije zāpuk!’ š jaštje zāpuk. ⁵⁶ Lumjo ku duavā licje! Putjec s ujtac pānglā voj če s dogodjaštje p pāmānt š p čerj š s protumačic znakurlje karje ānklo s vjadje. Dāče atunča nu putjec s protumačic dogadajurlje karje promatric aštja zuvje kānd sānt jo ku voj?†

⁵⁷ Š dāče nu putjec s prepoznajic čije binje d fukut? ⁵⁸ Pānd ku omu karje pāntruv tinje plječ la sud, pokušaštje, majdatā njego če s fije kasno, s t dogovorješt ku jel. Akā aja nu fač, jel osā vu prisiljaskā s stāc la intja alu sudaculuj, sudacu osā t sudjaskā š t predajaštje la izvršitelj, a jel osā ta runče ān kisuarje. ⁵⁹ Istina je: nusā ješ d ānklo pānd god nu isplatja tuatā datorija ata, pānla zadnja kovanica.”‡

13

Isusu ānvacā k toc mora s okrinjaskā dāla grešalā

¹ Ān vřijamjaja avinjit la Isusu njeki om karje ja rubit k rimski upravitelju Pilat anaredit p njeka lumje d regija Galileja s lji muarā pānd duča žrtvā ān Hram ān Jeruzalem. ² A Isusu lja zās: “Dal gāndic k lumja d regija Galileja aša afost umurāc daja ča fost grešni maj mult d toc alcā lumje ān regija Galileja? ³ Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic! ⁴ Š če gāndic d aštja optsprjače (18) p karje sa duburāt kula ān Siloam ān Jeruzalem š lja murāt? Dal gāndic k afost grešni maj mult d toc alcā lumja ān Jeruzalem? ⁵ Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic!”

Isusu rubjaštje vorbā d ljemnu frzdā plod

⁶ Atunča Isusu lji rubjaštje asta vorbā: “Njeki om avut smokvā karje asadit ān vinograd aluj. Vinja ān tot anu s vjadje dal arodit, ali na gāsāt p ja ničuna smokvā. ⁷ Azās atunča alu omu karje s pobrinjaštje d vinograd: ‘Jakā već trje (3) aj viuv s vjed dal jaštje plod p smokvasta, ali nu l gāsāsk. Tajoj. Dāče s iscrpjaskā pāmāntu?”

* **12:49** foku – Foku ān Biblije obično je metafora d sud ili d čistjalā (vjez Lk 3,9, 16–17; 9,54; 17,29). Ān amiždoj slučajurj rubjaštje d odvajalā d aja čije rov dāla binje. Muartja alu Isusuluj p kruče apobjedit sāla alu Sotonāj ruavā š aositurit konačni sudu alu toc dušmani alu Dimizov. Čak š akuma aja če Isusu afukut uzrukujaštje odvajalā āntrā ālja karje p Isusu sljedjaštje š p ālja karje je dušmanji aluj. † **12:56** Afost dosta mintošj s prepoznajaskā znakurlje k vinje pluaje ili kald. Ali aodbit s prepoznajaskā k čuda š znakurlje alu Isusuluj aratā k je Isusu āla karje Dimizov atrimjes s spasaskā pāmāntu. ‡ **12:59** Isusu azās asta vorbā vjerovatno kašā usporedbā s upozorjaskā p lumja k trjebje s s pomirjaskā ku Dimizov maj datā njego če vinje vřijamja s lji sudjaskā jel.

⁸ A omula azās: ‘Gospodarulje, las još u an. Osă surp ș osă puj pängl ja gnoju.
⁹ Akă aja fiča la anu, možda osă rudjaskă smokva. Akă nu, atunča osă utaj d tinje.’ ”

Isusu likujaštje p mujarje ăn sămbătă, svăntă zuvă alu židovilor

¹⁰ Isusu una sămbătă ănvăca ăn sinagogă. ¹¹ Jakă, afost ănklo una mujarje ăn karje afost optsprjače (18) aj sufljetu alu rov karje ufiča bulnavă. Afost grbavă ș nikako na putut s s ispravljaskă. ¹² Kănd Isusu avizut p ja, akimato la jel ș ja zăs: “Mujarje, oslobodită ješt d bualasta!” ¹³ Atunča apus mănile aluj p ja. Mujarja dăturdată sa ispravit ș ančiput s slavjaskă p Dimizov.

¹⁴ Omu karje vudjaštje sinagoga sa nikăžăt. Agăndit k Isusu prekršaštje zakonu alu Mojsije daja če likuja ăn sămbătă. Š azăs alu naroduluj: “Šasă (6) zălje ăn duminikă zakonu alu nostru dopustjaštje s lukrizăm. ăn zuviljalja vinjic s likujic, a nu sămbătă!”*

¹⁵ Domnu Isusu ja zăs: “Voj lumjo karje avjec duavă licje! Š voj lukrizăc sămbătă. Toc voj dizljigăc ăn sămbătă p volu ili p magaracu ș l skutjec dăn štală la apă s bja, dal nu? ¹⁶ Asta mujarje karje je sămăanca alu Abraham karje Sotona acănăto ljigată optsprjače (18) d aj. Dal stvarno găndic k na atribut s fije dizljigată ăn sămbătă dăla asta buală ku karje irja ljigată?” ¹⁷ P vorbilje alu Isusuluj, sa posramit toc dușmani aluj, a toc alcă sa radujit d čudurj karje afukut Isusu.

Cara alu Dimizov kašă sămăanca mikă karje krjaštje ș germa karje s širjaštje (Mt 13,31–33; Mk 4,30–32)

¹⁸ Isusu azăs: “Kum izglidjaštje cara alu Dimizov? Ku čaja s ju usporidjesk?
¹⁹ Cara alu Dimizov je kašă sămăanca mikă alu gorušice† karje omu asadit ăn baštjava aluj. Aja krjaštje marje kašă ljemnu ș puji vinje s gnizdjaštje ăn krăči aluj.”

²⁰ Jar antribat: “Ku čaja s ju usporidjesk cara alu Dimizov? ²¹ Aja je kašă germa karje mujarja alato ș amišăto ăn marje količină‡ d pjelm pând tot zolu nu sa drikă.”

Isusu ănvacă k je grjev s untrje ăn cara alu Dimizov (Mt 7,13–14, 22–23; 8,11–12)

²² Isusu putuja ăn Jeruzalem. Pând triča p trgurj ș p saturj ș p drum ănvăca,
²³ njeko la antribat: “Domnulje, dal Dimizov samo osă spasaskă pucăn lumje dăla sud?”

Isusu azăs: ²⁴ “Cara alu Dimizov je kašă kasa karje arje ušă strămtă. Trudicăvă s untrăc p ja. Istina je, mult lumje vrja s untrje, ali nusă puată.
²⁵ Kănd toc ažuns ș gospodaru sa skulat ș ankis ušă, nusă kutizăc s untrăc. Atunča osă stăc afar ș osă bătjec la ušă. Osă zăcec: ‘Domnulje, diškidje nuavă!’ A jel osă zăkā: ‘Nu štiov činje ištjec ș dundje vinjic.’

²⁶ Atunča osă rubic: ‘Noj ku tinje amănkāt ș abut, ș tu nji ănvăcaj p trgurje alji noštri!’

²⁷ A jel vuavă osă zăkā: ‘Nu štiov činje ištjec ș dundje vinjic. Fuđic dăla minje, toc voj lumjo karje fičec rov!’

²⁸ ănklo osă plăndec ș osă škrcijic d dinc ăn tugă kănd vidjec p Abraham, p Izak ș p Jakov ș p toc prorokurlje la gozbă ăn cara alu Dimizov, k voj sângurj

* **13:14** Vjez fusnota ăn 6,7. † **13:19** sămăanca mikă alu gorušice – Kănd Židovi avrut s opisaskă nješto jako mik, obično koristja asta poslovică karje rubjaštje k je aja kašă sămăanca alu gorušica. Obično krjaštje ăn marje grm pisti unu metar, ili njekad čak ș pisti trje (3) mitjarje. ‡ **13:21** marje količină – ăn grčki original skrije: “trje (3) mjerje” (otprilike duavăzăč ș činč [25] kilje).

afost putiric. ²⁹ Š osă vije lumja d tuatje părc alu pămăntuluj, čak š ălja karje nuje Židovj, š osă mălănče la gozbă ăn cara alu Dimizov. ³⁰ Jakă njeiki karje akuma s smatrjaštje k je maj mič osă fije atunča maj marje, a njeiki karje akuma s smatrjaštje k je maj marje osă fije atunča maj mič.”

*Isusu plănde p Jeruzalem
(Mt 23,37–39)*

³¹ Ăn vrijamaja, kănd Isusu azavršăt ku vorba, avinjit la jel njeiki farizeji š azăs alu Isusuluj: “Fuđ da iča daja če HerodŠ vrja s t muarje!”

³² A Isusu lja zăs: “Fuđic š začec alu aja lukavăj lisicăj: ‘Jakă, jo osă putirjesk p sufljeti alji rovj š likujaskă astăz š mănje š aldă trje (3) zălje osă dovršăsk lukru alu mjov.’ ³³ Da, astăz, mănje š dăpă mănje mora s nastavjesk p drum. Dali nuje aja ăn Jeruzalem undje umuară p tot proroku? Kum aputja s mor bilo undje altu?”

³⁴ O Jeruzaleme, o Jeruzaleme, tu karje umorj p prorokurlje š umorj ku buluvanji p ălja karje Dimizov atrimjes la tinje! Kăt vorj avrut s străng p lumja ata kum kloca sakupljaštje p puji š punje dusu ja, ali tu nu ma dat!

³⁵ Dimizov osă napustjaskă p tinje.* Istina je, nu maj m vjez više tot pănd nu vinje vrijamja pănd god nu začec: ‘Blagoslovit ăla p karje Domnu atrimjes!’”☆

14

Isusu likujaštje ăn sămbătă, svăntă zuvă alu židovilor

¹ Ăn una sămbătă Isusu avinjit ăn kasa la unu vođe alu farizejutor s mălănče. Toc karje afost ăn kasă s ujta s vjadă če Isusu osă fakă. ² Jakă, la intja alu Isusuluj irja njeiki om karje avut apă ăn jel. ³ Isusu antribat p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije: “Dopustjaštje zakonu s s likujaskă ăn sămbătă ili nu?”*

⁴ Jej atikut. Š Isusu apus mănă p omu karje bulnav, la likujit š ja zăs: “Poc s plječ.” ⁵ A alor azăs: “Akă bijatu alu vostru ili volu kadje ăn puc ăn sămbătă, dal nusă l skutjec? Sigurno odma osă l skutjec, š akă je sămbătă!” ⁶ Jej na vut p aja če s zăkă.

Isusu ănvacă k trjebje s s ponizaštje š s dja alu ălja karje nu puatje s ăntuarkă

⁷ Pănd Isusu afost ačija, avizut k gostjamja d jej avrut s kuljađe maj bunj lokurj la domačîn. Daja Isusu lja spus asta vorbă: ⁸ “Kănd njeko t kjamă la nută, nu la maj bun lok la gozbă. Če akă je kimat njeko maj važniji d tinje?”

⁹ ăla karje ta kimat p tinje š p jel osă vije s c zăkă: ‘Skual š las loku alu omusta!’ Atunča mora s t skolj š s plječ la zadnji lok š osă fi sramotit.

¹⁰ Kănd t njeko kjamă nu la maj bun lok la gozbă, njego ja zadnji lok. Atunča kănd ăla karje ta kimat t vidja, osă vije s c zăkă cije: ‘Ortakulje, vină š šăz la maj bun lok.’ Aša osă primještj čast la tuată lumja karje je la gozbă. ¹¹ Činje p jel săngur adrikă, osă fije ponizăt, a ăla karje săngur p jel ponizaštje osă fije adrikat.”

¹² Atunča Isusu azăs alu farizeju p karje la kimat: “Kănd kjem p gostjamja la ručak ili la vičeră, nu kima samo p ortači alji tej, p fracă, p familija nič komšiji alji bugac, k š jej p tinje osă kjamă š aša c ăntuarče zajamu. ¹³ Njego kănd fač gozbă kjamă š p lumja karje je sărač, invalidj, p ălja karje nu puatje s umblje š p lumja vuarbă ¹⁴ karje nu puatje s t kjamje la gozbă s c ăntuarkă zajamu.

Š **13:31** Herod – Vjez fusnota ăn 3,1. * **13:35** p tinje – Ăn grčki original skrije: “kasa avuastră”. Aja rubjaštje d trg Jeruzalem, a možda posebno d Hramu, karje Rimljani p amiždoj auništît šaptjezăč (70). aj majdată d Krist. ☆ **13:35** Ps 118,26 * **14:3** Vjez fusnota ăn 6,7.

Atunča osă fi zaista blagoslovit, k Dimizov osă c ăntuarkă zajamu, la zuvă karje vinje s uskrisnjaskă toc pravedni lumje dăla morc.”

*Isusu rubjaštje d gozbă ăn cara alu Dimizov
(Mt 22,1–14)*

¹⁵ Kănd unu dăla alcă gostjamje karje afost la astal ku Isusu auzăt kum Isusu asta arubit, jel azăs: “Blago alu tot ăla karje osă mălăncj la gozbă ăn cara alu Dimizov!”

¹⁶ Isusu ja zăs: “Njeki om afukut marje gozbă š akimat p mulc lumje. ¹⁷ Kănd vičera afost sprimită, atrimjes p argatu aluj s zăcă alu gostjamje p karje akimat: ‘Tot je gata. Vinjic!’ ¹⁸ Ali tot ăla ančiput s zăcă k nu puatje s vije. Unu azăs alu argatuluj: ‘Amkumprat njeka njivă š mora s pljek jar s m ujt. Mărog d tinje, oprostjaštjem.’ ¹⁹ Altu azăs alu argatuluj: ‘Amkumprat činč (5) parurj d volurj š pljek s vjed kum orjaštje. Mărog d tinje, oprostjaštjem.’ ²⁰ Aldă trje (3) azăs alu argatuluj: ‘Akuma ma surat, š daja nu pot s viuv.’

²¹ Argatu sa tors š arubit alu gospodaru aluj aja će jej azăs. Gospodaru p aja sa nikăžăt š azăs alu argatuluj: ‘Fuđ odma p lardj š p uskje ulic ăn tot trgu š duj aiča p sărači š p invalidj, p lumja vuarbă, š p ălja karje nu puatje s umblje.’

²² Kănd aša afukut, argatu azăs: ‘Gospodarulje, amfukut aja će zapovjedit tu š jaštje još lok.’ ²³ Azăs gospodaru alu argatu aluj: ‘Fuđ afar dăn trg š kată p drumurj š p stazje š natirjaštije s vije s m napunjaskă kasa. ²⁴ Istina je ničunu d ălja prvi p karje akimat nusă mălănk nimika d gozba amja!’ ”

*Isusu upozorjaštje k nu s fije ušurje s fije učeniku aluj
(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)*

²⁵ Pănd Isusu anastavit drumu aluj ăn Jeruzalem, la sljedit jako multă lumje. Isusu sa okrinut š azăs alor: ²⁶ “Akă njeko vrja s m sljedjaskă, nu puatje s fije učeniku alu mjov akă vrja bilo p činje maj mult njego p minje. Ăn usporerbă ku ljubavu aluj kătri minje, jel mora s mrzaskă š p tatusov, p mumusa, p mujarja, p kupi, š p fracă, p surorilje, čak š p životu aluj. ²⁷ Činje nu ja kruča aluj š nu pljakă dăpă minje, nu puatje s fije učeniku alu mjov.†

²⁸ Akă njeko dăla voj vrja s sagradještj kulă, nusă šăz prvo š s procinještj kăt kuštjaštje s vjadă arje dăstul banj s u završaskă? ²⁹ Inače možda osă c nistanjaskă banj dăpă aja će završăštj samo temelju, a atunča toc karje aja vjadje osă rădă d tinje. ³⁰ Osă zăcă: ‘Ăsta om ančiput s gradjaskă, a na putut s završaskă!’

³¹ Isto aša, dal vrja bilo karje car s krinjaskă ăn rat ku altu car, akă na găndit dal puatje s pobidjaskă? Dal prvo nusă s sastajaskă ku savjetnici aluj š s rubjaskă ku jel dal puatje ku aluj zjače mij (10.000) d vuastje s savladjaskă p ăla karje p jel vinje ku duavăzăč mij (20.000) d vuastje? ³² A akă shvatjaštje k nusă puată s pobidjaskă p altu car, osă trimjată p poslanikurlje la dușmanu aluj pănd je još maj dăpartje. Osă ăntrjabje p altu car će vrja dăla jel s puată s fije miru ăntră jej.

³³ Isto aša, găndic d cjenă s m sljedic. Nimilja dăla voj nu puatje s fije učeniku alu mjov, akă nu lasă tot će arje. ³⁴ Ălja karje je uistinu učenikurlje alji mjej je kašă sarja. Sarja je bună, ali akă apurdut okusu, će osă fač jar s fije bună?

³⁵ Sarja karje apurdut okusu aluj s izbacaštje. Aja nuje bun d pămănt, a nuje bun čak š d hrpă d biljigarj. Toc činje arje urjekj s audă, trjebje s puje urjajke š s razumjaskă!”

† 14:27 Vjez fusnota ăn 9,23.

15

Isusu rubjaštje vorbă d vuaje karje sa purdut (Mt 18,12–14)

¹ Zuviljaštja mulc carinikurj š alcă grešnikurj vinje la Isusu kum apunja ur-jajke la ănvăcala aluj. ² Daja farizeji š učitelji d zakonu alu Mojsije prigovorja: “Isusu s družastje ku grešnikurlje! Čak š mălănkă ku jej!”

³ Isusu d aja arubit asta vorbă: ⁴ “Akă njeko dăla voj arje usută (100) d voj š pjardje una dăla vuaje, če osă fakă? Dal nu lasă nuavăzăč š nuavă (99) p pijană š s pljače s ukatje š p aja una karje apurduto pând nu ugăsaštje? ⁵ Sigurno! Š kând ugăsaštje, upunje p umirje tot vjasă! ⁶ š aduč akas. Atunča kjamă p ortači š p komšiji š lji začē: ‘Veseljčavă ku minje! Angăsăt p vuaja karje sa purdut!’ ⁷ Istina je k p čerj isto s fije maj mult radost d unu grešnik karje s okrinjaštje dăla grešală njego d nuavăzăč š nuavă (99) lumje karje je pravedni š već sa okrinut la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbă d banj karje sa purdut

⁸ Atunča Isusu azăs: “Također, akă njeka mujarje arje zjače (10) kovanic d arđint* š una pjardje, če osă fakă? Dal nu prindje lampa, s mătără kasa š s ukatje binje? ⁹ Sigurno! Š kând ugăsaštje, kjamă p prijateljicilje š p komšinicilje š začē: ‘Veseljčavă ku minje! Angăsăt banj karje apurdut!’ ¹⁰ Istina je, isto aša, Dimizov š anđelurlje aluj s radujaštje d unu grešnik karje s okrinjaštje la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbă d bijat karje sa purdut

¹¹ Atunča Isusu arubit asta vorbă: “Afost unu om karje avut doj (2) fičorj. ¹² Fičoru alu tănăr azăs alu tatusov: ‘Tato, vrjauv talu alu mjov d imanja ata akuma majdată če osă morj.’ Aša tata apodjelit imanja, a alu maj tănăr fičor adat talu aluj.

¹³ Kând atrikut duavă trje zălje fičoru alu tănăr avindut tot, apljikat dăn kasă, š apljikat dăpartje ăn alta državă š ănklo atrijit frzdă minc š rasipja tuatje banji p jel. ¹⁴ Kând apotrošăt tuatje banji aluj, ăn pămăntula karje irja afost marje fuamje š na vut če s mălăncje. ¹⁵ Aša apljikat š sa zaposlit la unu om karje afost stanovniku alu pămăntula p karje atrimjes ăn pijană s păzaskă porči.† ¹⁶ Jel afost atăta flământ k avrut čak s mălăncje mănkarja ku karje s rănjaštje porči, ali nimilja nu ja dat.

¹⁷ Kând fičoru alu tănăr napokon ashvatit ča fukut, agândit: Toc radniči karje lukrjază d tatimjov arje mănkarje maj mult njego čije dosta d mănkat, a jo aiča mor d fuamje! ¹⁸ Măduk da iča, pljek la tatimjov š osă ji zăk: ‘Tato, ampogrešăt pântruv Dimizov š pântruv tinje. ¹⁹ Nu sânt vișe vrjedan s mikjem bijatu alu tov. Mărog d tinje, primjaštima s lukrjez la tinje ka radniku alu tov.’

²⁰ Apljikat d lokula š sa dus la tatusov. Kând joș irja d partje, tatusov la vizut sa žalostit, adat fuga la jel, la zagrlit š la surutat. ²¹ Azăs bijatu: ‘Tato, ampogrešăt pântruv Dimizov š pântruv tinje! Nu sânt vișe vrjedan s mikjem bijatu alu tov.’

²² Ali tata azăs alu argacă aluj: ‘Majdată dučec aljina,‡ aja karje maj mândră, š l brkăcălej! Punjec aluj injelu p mănă š sandaljilje p pičuarje! ²³ Š dučec maj bun mjel. Tăjecălăj s priredim gozbă š s nji veselim. ²⁴ Daja če ăsta bijatu alu

* **15:8** zjače (10) kovanic d arđint – ăn grčki original: “zjače (10) drahmi”. Drahma irja kovanica d arđint karje vridja una dnevnică. † **15:15** D židovj porči irja nečisti pa na putut s mălăncje karnja d pork (vjez ZakPon 14,8). Židovi na putut s zamisljaskă maj marje rušanje s ranjaskă p porči. ‡ **15:22** aljina – Asta afost lung ogrtač karje s duča pisti altje cualje ăn važne događajurj.

mjov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je găsăt!’ Š ančiput s s veseljaskă.

²⁵ D vrijamaja fičoru maj bătărñ alukrizat ăñ polje. Kănd sa tors dăñ polje š avinjit aupruapje la kasă, auzăt k nontru kăntă š žuakă. ²⁶ Akimat la jel p unu d argat s ăñtrjabje če s dogodjaštje aja. ²⁷ Argatu ja zăs: ‘C sa tors fratutov. Tatutov adat s tijem maj bun mjel s proslavjaskă če nuavă sa tors bijatu viuv š zdravăñ.’

²⁸ Ali maj bătărñ fičor sa nikăžăt š aodbit s untrje ăñ kasă. Aša tatusov aišăt afar s s ruadje mult d jel s utră ăñ kasă. ²⁹ A fičoru ja zăs: ‘Jakă, jo atăta aj c služăsk š nikad na odbit s fak aja če maj zăs, ali mije nikad nu madat čak š krapă d gozba amikă ku ortači alji mjej. ³⁰ Ali kănd sa tors ăsta bijatu alu tov karje ku prostitutkilje arasipit imanja ata, a tu adat s taje maj bun mjel š apriridit gozba d jel!’

³¹ Tatusov ja zăs: ‘Fičoru alu mjov, tu ješt stalno ku minje. Tot če am pripadnjaštje cije. ³² Ali trjebje s proslavim š s nji radujim daja če ăsta fratutov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je găsăt!’ ”

16

Isusu rubjaštje vorbă d upravitelju karje je nepošten

¹ Isusu arubit alu učenikolor asta vorbă: “Afost unu om karje irja bugat š avut om karje upravlja ku bugucija aluj. Una zuvă njeko azăs alu bogatašuluj kum upravitelju rasipjaštje imanja aluj. ² Bogatašu akimat la jel p omula karje upravljaštje ku imanja aluj š ja zăs: ‘Kum aputut aja s mi fač? Nu poc više s upravlještj ku bugacija amja. Pripremjaštje papirulje ăñ karje skrij tuată imanja amja š činje če dugujaštje.’

³ Upravitelju p aja azăs săngur aluj: ‘Gospodaru osă m lasă. Kum akuma osă priživjesk? Nu sănt capăñ s surp, š m rušănje s prosăsk.’ ⁴ Štiuv če osă fak kănd gospodaru m lăsa, osă fak aša k lumja osă m primjaskă ăñ kasă alor š s pobrinjaskă d minje.

⁵ Atunča akimat unu kăti unu p dužnikurlje alu gospodaruluj. P prvi antribat: ‘Kăt ješt datorj alu gospodaru alu mjov?’ ⁶ Dužniku ja zăs: ‘Usută (100) d bătojurj d ulje.’ Upravitelju ja zăs: ‘Jakă računu p karje skrije k ajzăs k osă platještj usută (100). Šăz š majdată skrije još unu račun. Prominjaštje iznosu karje duguještj p činzăč (50).’*

⁷ Atunča upravitelju p altu antribat: ‘Kăt ješt tu datorj?’ Dužniku ja zăs: ‘Usută (100) d košarje d gruv.’ Upravitelju ja zăs: ‘Jakă računu p karje skrije k ajzăs k osă platještj usută (100). Šăz š majdată skrije još unu račun. Prominjaštje iznosu karje duguještj p optzăč (80).’† ⁸ Kănd gospodaru auzăt aja ča fukut nepoštenu upravitelju, la pohvalit ča fost aša d snalažljiv.

Istina je k lumja p pămăntusta jaštje mult snalažljivi pănd s pripremjaštje d životu alor ăñ pămăntusta. Jej jaštje maj mult snalažljivi dăla lumje karje trijaštje ăñ lumină pănd s pripremjaštje d životu alor p pămănt karje vinje.‡ ⁹ Aša

* **16:6** Usută (100) d bătojurj ... činzăč (50) – Asta je njeđe 3.000 d litjarje š njeđe 1.500 d litjarje. † **16:7**

Usută (100) d košarje ... optzăč (80) – Asta je njeđe 20.000 d kilje š njeđe 16.000 d kilje. ‡ **16:8** Istina je k lumja p pămăntusta jaštje mult snalažljivi pănd s pripremjaštje d životu alor ăñ pămăntusta. Jej jaštje maj mult snalažljivi dăla lumje karje trijaštje ăñ lumină pănd s pripremjaštje d životu alor p pămănt karje vinje – Ăñ grčki original skrije: “k kupi d vrijamjasta maj mudri kătri naraštaju alor njego kupi d lumină.” “Kupi d vrijamjasta” rubjaštje d lumje karje nu krjadje. Maj mult je mudri d lumje karje krjadje (“kupi d lumină”) k păzaštje p jej ăñtră narodu alor. Lumja karje krjadje trjebje s ăñvacă dăla jej k trjebje s s pripremjaskă d budučnost alor p čerj. Mulc inš aja fače akă мудро koristjaštje bugucija karje arje ăñ životu alor p pămănt.

punjec binje urjajke: Koristic bugacija alu pământusta s ažutac alu alcilor ș steknic ortačj ăn čerj. Atunča kănd osă fic morc ș lăsăc bugacija alu pământusta, osă primjaskă p voj ăn vječna kasă. ¹⁰ Činje god je vjeran ăn mič stvarurj, osă fije vjeran ș ăn maj marj stvarurj, a činje god je nepošten ăn mič stvarurj, osă fije nepošten ș ăn maj marj stvarurj. ¹¹ Akă nu ištjec vjerni ăn bugacija alu pământusta, činje osă vu dja bugacije p čerj? ¹² Š akă vuavă nu puatje s povirjaskă aja če pripadnjaštje alu njeko altuluj, činje osă vu dja aja če vuavă osă pripadnjaskă? ¹³ Ničunu argat nu puatje s služaskă p doj (2) gospodarurj. P unu osă mrzaskă, a p altu osă vrja, ili alu unu osă fije vjeran, a p altu osă prezirjaskă. Nu putjec s služac ș alu Dimizov ș alu bugacije.”

¹⁴ Farizeji, karje avrut banji, la tot asta apus urjajke ș sa ljugat d Isusu. ¹⁵ Atunča Isusu lja zăs: “Voj la intja alu lumjej fičec k ištjec pravedni, ali Dimizov kunaštje inimilje alji vuaštje. Aja če lumja smatrjaštje k je bun, aja Dimizov smatrjaštje k nu vridjaštje nimika.”

*Zakonu ș cara alu Dimizov
(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)*

¹⁶ “Pănla vrijamjaja kănd avinjit Ivan karje bătjază, Dimizov arătat planu aluj pisti Zakonu alu Mojsije ș knjigilje karje prorokurlje askris. Da tunča noj rubim Bună vorbă d cara alu Dimizov ș nagovorim tuată lumje s untrje ăn jel. ¹⁷ Tot čije skris ăn Zakon osă s ispunjaskă. Maj ušurje osă nistanjaskă čerju ș pământu njego s nu s ispunjaskă ș maj mikă slovă d Zakon. ¹⁸ Na primjer: činje god s rastavjaštje d mujarje ș s suară dăpă alta fače preljub, ș činje god s suară dăpă mujarje karje irja rastavită fače preljub.”

Isusu rubjaštje vorbă d bogataș ș d sarak

¹⁹ Isusu arubit asta vorbă: “Afost unu bogataș karje s ănbrka ăn skumpje cualje, ș tuată zuva amănkat maj bună mănkarje. ²⁰ A pănglă uša aluj azukut saraku karje sa kimat Lazar, karje afost pljin d čirurj. ²¹ Lazar afost atăta flământ k avrut s mălăncje čak ș puškăji karje kădja dăpă astal alu bogatašuluj. Još maj rov, vinja kănji ș lindja čirurlje aluj. ²² Una zuvă amurit saraku ș anđeli la dus pănla lok d čast pănglă Abraham.Š Maj ănklo amurit ș bogatašu ș la ăngrupat. ²³ Š bogatašu apljikat ănklo undje loku d kaznit.* Pănd s muča, sa ujtat ăn sus, ș avizut d dăpartje p Lazar ku Abraham.

²⁴ Bogatašu astrigat: ‘Tato Abrahame, smilujaštje mitje ș trimjatje p Lazar s umučaskă vrhu alu đajštiluj ăn apă ș s vije aiča s m ričaskă ljimba daja če mult patjesk ăn fokusta!’

²⁵ A Abraham ja zăs: ‘Bijatu alu mjov, dătje d gănd k tu ajdobidit bunje stvarurj pănd atriit p pământ, a Lazar rov. Akuma jel aiča utješăt, a tu t mučeštj. ²⁶ Osim d aja, ăntră noj jaštje marje provalije. Ālja karje avrja da iča s trjakă la voj nu puatje s fakă aja, a nič d partja avuastră karje avrja s vije la noj nu puatje s trjakă aiča.’

²⁷⁻²⁸ Bogatašu ja zăs p aja: ‘Tato Abrahame, am činč (5) frac. Mărog d tinje, trimjatălăj atunča p Lazar ăn kasa alu tatimjov s lji opominjaskă s nu vije jej ăn lokusta undje trpjesk marje mukă.’

Š **16:22** pănla lok d čast pănglă Abraham – Ān grčki original skrije: “P tjeptu alu Abraham”. Grčka ljimbă koristjaštje izrazusta karje značaštje k Lazar s naslonaštje p tjeptu alu Abraham. Aja arată k Lazar afost bliski ăn zajedništvo ku Abraham, ku sāmānca amarje alu tot narodu alu Dimizov ș la lok la marje čast. Lumja karje auzăt asta vorbă vjerovatno arazumit k je Lazar pănglă Abraham la marje gozbă p čerj, kănd tot narodu osă slavjaskă vinjala alu cara alu Dimizov (vjez 13,28–29). * **16:23** ănklo undje loku d kaznit – Ān grčki original skrije: “Had”. Vjez rječniku, “loku d kaznit, Had, Šeol”.

²⁹ Ali azās Abraham alu bogatašuluj: ‘Nu vrjauv. Fracā alji tej arje p zakonu alu Mojsije š knjigilje karje prorokurlje d mult askris s lji opominjaskā. Trjebje alor s krjadā š s okrinjaskā dāla rov!’

³⁰ A bogatašu ja zās: ‘Nu vrja, tato Abrahame! Ali akā lji vinja njeko dāla morc, osā okrinjaštje dāla rov.’

³¹ Ali Abraham azās alu bogatašuluj: ‘Akā nu krjadje alu Mojsije š alu prorokurj, nusā s uvirjaskā čak š akā njeko s skualā dāla morc.’ ”

17

Isusu ānvacā p učenikurlje aluj s nu navadjaskā p alcā s grešaskā š s oprost-jaskā alu alcilor karje grešaštje pāntruv jej

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

¹ Atunča Isusu azās alu učenikurlje aluj: “Lumja sigurno osā fakā stvarurj d karje p alcā navadjaštje p grešalā. Ali grjev alu toc karje natirjaštje p njeko altu s grešaskā. ² Alu omula arfi majbinje njeko s la runče ān apā ku marje buluvan* pānglā gāt, njego s navadjaskā p grešalā p una dāla maj mik om. ³ Pa pāzācāvā če fičec. Akā grešaštje još unu dāla učeniku alu mjov, zi k aja ča fukut k nuje binje š jartāj akā s okrinja dāla grešalā aluj. ⁴ Čak š akā d šaptje (7) vorj p zuvā grešaštje pāntruv tinje š šaptje (7) vorj s āntuarče š priznajaštje aja ča fukut k nuje binje, jartāj!”

Isusu ānvacā p učenikurlje aluj d snagā alu vjerej š jej trjebje s ji služaskā ponizno

⁵ Atunča apostoli azās alu Domnuluj Isusuluj: “Ažutānje s kridjem maj mult!”

⁶ A Domnu Isusu lja zās: “Akā avjec vjerā atāta pucān kašā sāmānca alu gorušcicā, aputja s začec alu dudusta: ‘Skuatitje ku korijenu d pāmānt š posadjaštje ān apā’, š apunja urjajke la voj.

⁷ Zāčem k njeko dāla voj arje argat karje lukrjazā ān polje ili s brinjaštje d voj. Kānd argatu s āntuarče d polje, dali gospodaru iziča: ‘Vinā akuma, šāz š mālānkā’? Nu ji začel! ⁸ Umjesto aja, osā zākā gospodaru aša: ‘Priredjaštjem vičera! Džbrakitje š poslužaštje p minje ku mānkarja š ku bjarja! A kānd jo završa, poc tu s mālānc š s bjaj.’ ⁹ Dali gospodaru dugujaštje alu argatuluj s ji zahvaljaskā daja ča fukut aja če irja azapovjedit aluj? Nu! ¹⁰ Aša š voj, kānd fičec aja tot če vuavā Dimizov azapovjedit, začec: ‘Noj ištjem samo argac š nu zaslužām pohvalje k samo fičem dužnost alu nostru.’ ”

Isusu likujaštje p zjače (10) lumje karje arje bualā p pjalje

¹¹ Pānd Isusu još uvijek pljika katri Jeruzalem š putuja pānglā granicā alu regije Samarije š alu regije Galileje, ¹² avinjit pānla njeki sat. Pānd untra ān sat, la vizut zjače (10) lumje karje avja gubā, zarazna bualā p pjalje.† Jej astat majdāpartje ¹³ š ančiput s stridje dān tot glas: “Isusulje, gospodarulje, smilujaštje p noj!”

¹⁴ Kānd Isusu lja vizut, lja zās: “Fuđic š pokazācāvā la popje s puatje jej s vu pregledjaskā!”‡ Pānd apljikat katri popje, sa likujit d gubā.

* **17:2** marje buluvan – Ān grčki original skrije: “mlinski buluvan”, karje afost d sus dāla doj (2) marje ravne buluvanjan karje māčinja gruvu ān pjelm. Buluvanu d sus afost obično okrugli ku rupā ān mižlok ān karje s turna gruvu. † **17:12** gubā, zarazna bualā p pjalje – Vjez fusnota ān 4,27. ‡ **17:14** Zapovjedu alu Isusuluj afost kašā obečala k osā s likujaskā, a aja ča skultat, apokazāt k akrizut alu Isusuluj. Popilje lji prigljdja s potvridjaskā k jej više narje gubā, pa lja zapovjedit s fakā aja če zakonu alu Mojsije ačirut (Lev 14,1–32; Lk 5,12–14).

¹⁵ Känd unu d jej avizut k je likujit, sa tors š aslavit p Dimizov p tot glasu. ¹⁶ Akăzut la intja alu Isusuluj ku fălci kătri pămănt š ja zahvaljit. Afost omula d Samarija.Š

¹⁷ P aja Isusu antribat p älja karje afost ku jel: “Dali Dimizov na likujit p zjače (10) lumje? Undje älja alanc nuavă (9)? ¹⁸ Kum puatje s fije k omusta karje nuje Židov jedini karje sa tors mije š azahvaljit alu Dimizov?” ¹⁹ A alu omula atunča Isusu azăs: “Skual š fuđ. Tu taj likujit daja čaj krizut.”

Isusu začē alu učenikurlje aluj k cara alu Dimizov osă vije kănd jej nu očekuja (Mt 24,23–51)

²⁰ Ăn una zuvă farizeji antribat p Isusu: “Kănd vinje cara alu Dimizov?” Isusu lja zăs: “Omu nu puatje s predvidjaskă kănd vinja cara Ăn znakurj karje promatřaštje. ²¹ Lumja nusă puată s zăkă: ‘Jakălăj aiča je!’, ili: ‘Jatălăj Ănklo je!’ Jakă cara alu Dimizov akuma Ăntră voj.”

²² Atunča alu učenikurlje aluj azăs: “Vinje vrijamja kănd s fic žaljnič s vidjec zuva kănd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk,* ali nusă putjec. ²³ A lumja s vu zăkă: ‘Jatălăj Ănklo je’, š: ‘Jakălăj aiča je!’, ali nu dăc fuga dăpă jej s m kătăc. ²⁴ K kum š toc vjadje munja kănd s pojavjaštje aša s fije Ăn zuvaja kănd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk. ²⁵ Ali majdată trjebje mult s trpjesk š lumja Ăn asta vrijamje trjebje s m odbacaskă.”

²⁶ Š isto aša, kum afost Ăn zuvilje kănd Noa afost viuv š aša osă fije Ăn zuvilje majdată kănd jo, Bijatu alu Omuluj, osă m pojavjesk: ²⁷ Kašă uvjek nastavja s mălănce š s bja, s s Ănsuarje š s miritje, tot pănla zuvă kănd Noa auntrat Ăn marje brod.✧ A atunča avinjit potopu š p toc lja uništiti karje na fost Ăn marje brod.

²⁸ Š isto aša kum afost Ăn zuvilje kănd Lot afost viuv:✧ lumja Ăn asta regija kašă uvjek nastavja s mălănce š s bja, s kumprije š s vindă, s obradjaskă pămăntu š s gradjaskă. ²⁹ Ali Ăn zuvaja kănd Lot aišăt dăn trg Sodoma Ăn karje atriĳit, atunča dăn čerj foku ku buluvanji karje ardje akăzut ka pluaja p jej š aumurăt p tuată lumja Ăn aja regija. ³⁰ Isto aša osă fije š Ăn zuvă kănd osă m pojavjesk jo, Bijatu alu Omuluj. ³¹ Činje god Ăn zuvaja p krovu alu kasăj,† a stvarulje alor je Ăn nontru, s nu s dja Ăn zos Ăn kasă la stvarurj aluj! Činje god s găsaštje Ăn pijană, s nu s Ăntuarkă Ăndrăt s ja stvarulje aluj! ³² Dăcăvă d gănd če sa dogoditi kănd mujarja alu Lot sa uĳtat Ăndrăt Ăn Sodoma š apoginjit!†✧ ³³ Činje god pokušaštje s păzaskă životu aluj, osă l pjargă, a činje god spreman s lasă životu aluj, osă l păzaskă. ³⁴ Istina je, Ăn nuaptaja kănd osă m pojavjesk, doj (2) lumje karje s skulkă Ăn isti pat, p unu osă ja, a p altu osă l lasă. ³⁵ Dăla duavă (2) mujerj karje zajedno Ăn mlin mačină, p una osă ja, a p alta osă l lasă.

³⁶⁻³⁷ ŠUčenikurlje aluj l Ăntrjabă: “Domnulje, undje asta osă fije?”

Isusu lji začē: “Undje začē lumja muartă, Ănklo s sakupjaštje lešinari.”*†✧

Š **17:16** Samarija – Židovi mrza p lumja d Samarija. D maj mult informacije, vjez “Samarija” Ăn rječnik.

* **17:22** s vidjec zuva kănd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk – Ăn grčki original skrije: “s vidjec š una zuvă p Bijatu alu Omuluj”. ✧ **17:27** Post 7,6–24 ✧ **17:28** Post 19,1–29 † **17:31** Lumja Ăn dobaja često s odmurja š s druža p krov karje je ravan, a posebno nuaptja kănd irja maj ričălă. ‡ **17:32** Ja sa uĳtat Ăndrăt kătri Sodomă š Dimizov akaznito una ku lumja d Sodomă. ✧ **17:32** Post 19,16

Š **17:36-37** Njeki grčki rukopisurj arje Ăsta odlomaku kašă Ăn 36. stih “Doj (2) inš osă fije Ăn polje, p unu osă ja, a p altu osă l lasă.” * **17:36-37** lešinari je marj puji karje mălănkă karnja d životinj karje amurit. Puatje s vjadă kum kružaštje p čerj undje god jaštje muartje životinje. † **17:36-37** Kănd lumja vjadje p lešinari kum s s străndē, štije k Ănklo tjela muartă. Isto aša, kănd s dogudja aštja stvarurj, toc osă štije k avinjit kraju. ✧ **17:36-37** Job 39,30

18

Vorba d udovică karje irja uporna ăn molitvă

¹ Isusu rubja alu učenikurlje aluj asta vorbă s lji ănvacă kum trjebje uvijek s s ruagă ș nikad s nu odustanjaskă: ² “Irja ăn njekei trg unu sudac. Nič k irja aluj frikă d Dimizov nič ka marit d lumje. ³ A ăn trgula irja ș njeke udovică karje stalno vinja la jel ș s ruga d jel: ‘Adăm pravdă păntruv dușmanu alu mjov!’ ⁴ Sudacu d mult na marit d aja, ali napokon agăndit: ‘Ș akă numi frikă d Dimizov ș nu marjesk d lumje, ⁵ osă dauv pravdă alu asta udovică daja će m stalno zmitjaštje, s nu vije stalno s m dosadjaskă!’ ”

⁶ Zăče Domnu Isusu: “Ăsta sudac irja nepravedan, ali obratic pažnja p aja će jel ipak aodlučit! ⁷ Dali nusă dja Dimizov pravdă alu lumja aluj karje akuljes ș karje zuva ș nuaptja plănde la jel? Dali Dimizov osă odgodjaskă s lja žută? ⁸ Istina je, ănpripă Dimizov osă lji dja pravdă. Ali kănd jo, Bijatu alu Omuluj, mătork p pămănt, dal osă găsăsk p lumje karje aša krjadje ăn Dimizov?”

Vorba d farizej ș d poreznik

⁹ Isusu rubja asta vorbă alu lumje karje s uzdja ăn jej k je pravedni, ș găndja k je maj bunj d alcă: ¹⁰ “Doj (2) lumje avinjit ăn Hram s s ruađe. Unu afost farizej karje lumja l poștuja, a altu om irja carinik karje lumja l mrăza. ¹¹ Farizeju astat ș sa rugat d jel: ‘Dimizovulje, fala cije će nu sânt kașă alcă lumje: lopovj, ăștja karje nuje pravedni kătri lumje, preljubnikurj ili kașă carinikusta. ¹² Dadavorj ăn duminikă pustjesk ș d tot će stiknjesk zdauv cije unu tal.’*

¹³ A cariniku astat maj d partje ș nu sa osudit s s ujtje ăn čerj. Jel tuguja ș s bătja ăn tjept ș rubja: ‘Dimizovulje, smilujaštje mije karje sânt om rov!’

¹⁴ Istina je, Dimizov afost zadovoljan ku rugala alu poreznikuluj ș da tunča Dimizov la smatrit k je bun om. Ali p farizeju, Dimizov la smatrit k nuje bun om. K činje p jel săngur adrikă, Dimizov osă l ponizaskă, a činje p jel săngur ponizaštje, Dimizov osă l adrikă.”

Isusu blagoslovjaštje p kupi

(Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ Jej duča alu Isusuluj ș maj mič kupi s puje măna p jej ș sa rugat s lji blagoslovjaskă Dimizov. Kănd učenikurlje aja opazăt, jej lja zabranit s adukă kupi. ¹⁶ Ali Isusu avrut s vije kupi ș zăče: “Lăsăc kupi s vije la minje ș nu lji putiric k cara alu Dimizovuluj pripadnjaštje alu ălja karje kașă kupiștja! ¹⁷ Istina je zăk vuavă, akă njeko vrja s primjaskă cara alu Dimizovuluj jel mora s postanjaskă kașă kupilu. Inače nikad nusă untrje ăn jel!”†

Grjev alu bogatașuluj s utrje ăn cara alu Dimizovuluj

(Mt 19,16–30; Mk 10,17–31)

¹⁸ Njekei poglavar ăntrjabă p Isusu: “Učiteljulje alu bun, će mora s fakă s primjesk vječni život ku Dimizov?”

¹⁹ Isusu l ăntrjabă: “Dăče m kjem k sânt bun?‡ Bun je samo Dimizov. ²⁰ Zakonu alu Mojsije šti: ‘Nu fiča preljub’, ‘Nu umura’, ‘Nu fura’, ‘Nu optužuja ku minčunurlje’, ș ‘Poștujaštje p tatutov ș p mumuta!’ ”☆

* **18:12** unu tal – Ăn grčki original skrije: “desetina” (vjez Lev 27,30–32). † **18:17** Dimizov kată dăla lumje s prihvatjaskă vlastu aluj p jej ku pouzđjala ș ku ponizala. Ku altje vorbje: “Činje god vrja s utrje ăn cara alu Dimizovuluj mora s l primjaskă ku pouzđjala ș ku ponizala kașă kupilu.” ‡ **18:19** bun – Isusu postavljăštje pitanje s vjadă dali omu binje razumjaštje k Isusu je Dimizov. Ș akă omu p Isusu prihvatjaštje k je Dimizov, jel atunča prihvatjaštje pozivu alu Isusuluj ș vindă tot će arje ș s l sljedjaskă. ☆ **18:20** Iș 20,12–16; ZakPon 5,16–20

²¹ Omu azās: “Poštujesk tuatje aštja zapovjedi alu Mojsije još känd irjam tănăr.”

²² Isusu zăče alu omuluj: “Još nješto c faljaštje. Fuđ š vindje tot če aj, a banji podiljaštje alu lumje karje sărač š osă aj blago p čerj. A atunča vină š pratjaštīmă!” ²³ Āla om irja mult bogat š mult sa žalostit känd auzăt aja če ja zăs Isusu.

²⁴ Känd Isusu la vizut kăt je žalostit, jel azās: “Kum je grjev alu bogatašilor s untră ăn cara alu Dimizov! ²⁵ Maj ušurje arfi alu devăj s s provučaskă p rupă alu akuluj njego alu bogatašuluj s untră ăn cara alu Dimizov!”

²⁶ Ālja karje aja auzăt antribat: “Pa činje atunča puatje s spasaskă?”Š

²⁷ Isusu lja zăs: “Aja če lumje nu puatje s fakă, Dimizov puatje.”

²⁸ Petar zăče: “Jakă, noj tot alu nostru alăsat š t sljedim.”

²⁹ A Isusu lja zăs: “Istina je zăk vuavă, tot āla karje alăsat kasa aluj, ili p mujarja, ili p fracă, ili p roditelji, ili p kupi d cara alu Dimizov ³⁰ već akuma p āsta pămănt osă primjaskă maj mult njego ča lăsat, a p āla pămănt karje vinje osă primjaskă vječni život.”

Isusu jar rubjaštje d muartja aluj š d uskrisnjălă

(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)

³¹ Isusu astrăns p duavăsprjače (12) apostolurj š lja zăs: “Jakă untrăm ăn trg Jeruzalem. Ānklo osă s ispunjaskă tot če prorokurlje askris ăn Svăntă pismă d minje, d Bijatu alu Omuluj. ³² Osă m predajaskă alu lumjej karje narje frikă d Dimizov,* osă sprdujaskă d minje, osă m zlostavljaskă š osă škupje p minje. ³³ Š jej osă m bată ku biču š osă m umuară, ali d trje (3) zălje jo osă m skuală dăla morc.”

³⁴ Ali učenikurlje na štijut d čaja Isusu rubjaštje. Na aputut s razumjaskă k aštja stvarurj osă ispunjaskă vorbilje alu prorokuluj. Daja jej na putut s shvatjaskă če Isusu alor azăs.

Isusu āntuarče vidu alu omuluj karje nu vidja

(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)

³⁵ Känd Isusu avinjtit la uprapje d trg Jerihon, pānglă drum šadje njeki om karje nu vidja š prusa. ³⁶ Känd vorbu auzăt p mulc lumje karje vinja kătri jel, ăntriba činje aja. ³⁷ Jej ja zăs: “Jakă vinje Isusu dăn Nazaret.” ³⁸ Jel p aja astrigat: “Isusulje, Bijatu alu David,† smilujaštittje mije!” ³⁹ Lumja karje afost la intje ja zăs s takă, ali jel samo još maj tarje strigă: “Bijatu alu David, smilujaštittje mije!”

⁴⁰ Känd Isusu auzăt, astat š zapovjedit alu lumjej s dukă omu la jel. Känd vorbu avinjtit maj uprapje, Isusu la tribat: ⁴¹ “Če vrjaj s fak d tinje?” Omu karje je vorb ja zăs: “Vrjauv s m torč vidu, Domnulje!”

⁴² A Isusu ja zăs: “Vjez! Tu ta likujit daja ča krizut.”

⁴³ Omu karje nu vidja dăturdată avizut š apljikat p drum dăpă Isusu š slavja p Dimizov. Š tot narodu karje avizut aja zahvaljit alu Dimizovuluj.

Š **18:26** Ān vrijamjaja mulc Židovj găndja akă je omu bugat, aja značaštje k je Dimizov zadovoljan ku jel d aja čije āla om posebno bun. Pa känd āštja lumje auzăt p Isusu kum zăče k je alu om bugat nemoguće s utrje ăn cara alu Dimizov, agăndit k aja značaštje k nimilja nu puatje s s nadjaskă s utrje ăn vara alu Dimizov. * **18:32** alu lumjej karje narje frikă d Dimizov – Ān grčki original skrije: “Lumja karje nuje Židovj”. Njekad asta s koristjaštje d lumja rovă karje na vut frikă d Dimizov. Aiča Isusu rubja d Rimljanulor. † **18:38** Isusu irja Bijatu alu David. David afost maj preči caru ăn Izrael. Ān vrijamjaja lumja koristja “Bijatu alu David” känd rubja d Mesija.

19

Isusu š Zakej

¹ Isusu auntrat ăn Jerihon. Pănd jel atrikut p trgula, ² afost ănklo unu om karje sa kimat Zakej. Jel irja glavni porezniku ăn aja regija d Rim š mult bogat om. ³ Apokušăt s vjadă p Isusu činje je jel, ali afost mik š nu putja s l vjadă pisti multă lumje. ⁴ Jel daja adat fuga la intje s s urče p smokvă pănglă karje atribja Isusu s trjače s puată p ja s l vjadă.

⁵ Kănd Isusu ažuns pănla smokvă, sa ujtat ăn sus š ja zăs aluj: “Zakeju, majdată dătje ăn zos! Astăz mora s viuv la tinje ăn gostjamje.”

⁶ Zakej majdată sa dat ăn zos š la primit p Isusu ăn gostjamje, tot bukurat. ⁷ Ali tuată lumja karje avizut aja ančiput s čakaljaskă: “Nu trjebje s pljače ăn gostjamje la omu rov!”*

⁸ A maj ănklo Zakej saskulat š začē alu Domnuluj Isusuluj: “Jakă pola d imanja amja dau alu lumjej karje je sarakă, a p tot ăla p karje la šălat s ji tork d patru (4) vorj kăta amlat dăla jel.”

⁹ Isusu azăs p aja: “Astăz ăn kasasta avinjit spasjala† k š omusta je prava sămănce alu Abraham!‡ ¹⁰ Jo, Bijatu alu Omuluj, amvinjit s kat š s spasăsk p lumja karje je purdută.”§

Caru š argacă aluj
(Mt 25,14–30)

¹¹ Pănd lumje apus urjajke la Isusu, daja če irja la upruapje d Jeruzalem š jej agăndit k s cara alu Dimizov akuma s pojavjaštje,* Isusu lja spus asta vorbă: ¹² “Njeki om dăn familjije bună sa sprimit s putujaskă p dăpartje pămănt. Jel atribut s pljače ănklo s dobijdjaskă vlastu dăla caru marje. Atunča s ăntuarče ăn pămăntu aluj s puată s vladjaskă ka caru.† ¹³ Majdată njego ča pljikat akimat p zjače (10) argac aluj, adat alu tot usută (100) kovanic d arđint‡ š lja zăs: ‘Trgujic pănă god jo nu vinja.’ ¹⁴ Ali lumja d pămăntula aluj l mrza š atrimjes la caru alu marje p poslanikurlje s zăkă: ‘Nu vrjem jel s carujaskă p noj.’

¹⁵ Ali jel adobidit vlastu s fije car. Š kănd sa tors akasă, azapovidit s kjamje p argacă alu karje jel adat banji. Avrut s štije kăt tot ăla zaradit d jel. ¹⁶ Prvi argat avinjit š začē: ‘Gospodarulje amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradă d zjače (10) vorj maj mult.’ ¹⁷ Zăče caru: ‘Bun lukru! Bun ješt argat. Daja ča fost vjeran ăn maj mikă, c dau s vladješt p zjače (10) trguj.’

* **19:7** ăn ăsta pămănt poreznikurlje irja Židovj karje lukriza d vlada alu rimuluj. Njeki poreznikurlj alat maj mult porez njego ča tribut, a viška d porez cănja d jej. D aja lumja lji mrza š lji smatnja k je izdajice d vjera š d narod alor. † **19:9** ăn kasasta avinjit spasjala – Ku altje vorbje: “Dimizov aspasăt p lumja karje trijaštje ăn kasasta” ‡ **19:9** omusta je prava sămănce alu Abraham – Zakej irja Židov š daja irja potomaku alu Abraham. Ali Isusu aiča avrut s zăkă k Zakej irja bun Židov kašă Abraham. Abraham irja predak amarje alu Židovilor, karje afost konuskut p vjera aluj ăn Dimizov š daja če trija kum azăs Dimizov. § **19:10** lumja karje je purdută – Asta značastje lumja karje nu kridja ăn Dimizov š na vurut s puje urjajke alu vorbilje aluj. Aša lumje maj mult lji opisjaštje kašă ălja karje odlutit š više nuje p bun drum. Tot ăla karje narje odnos ku Dimizov ku vjera ăn Isusu Kristu purdut je (Iv 14,6).

* **19:11** cara alu Dimizov akuma s pojavjaštje – Židovi kridja k Mesija una zuvă osă vije š osă fakă cara alu Dimizov p pămăntusta kum jel aputja s vladjaskă p pămăntusta d trg Jeruzalem. Multă lumje agăndit k Isusu kašă Mesija akuma pljakă ăn Jeruzalem s fakă upravo aja. † **19:12** ăn vrijamaja afost doj trje Židovj d različită familjije karje je bogată karje pljika ăn Rim s kată pravo s vladjaskă narodu aluj ăn pămăntu aluj. Caru alu Rimuluj lja dat pravo, ali atribut s rāmaje vjerni š snaga alor afost ograničitje. Daja situacije karje Isusu opisaštje ăn asta vorbă binje irja konuskută alu Židovilor. ‡ **19:13** usută (100) kovanic d arđint – ăn grčki original skrije: “mina” (š ăn ăstja stihurj: 16, 18, 20, 24, 25). Una mină ăn vrijamaja afost isto če omu aputut s zaradjaskă akă lukrjază usută (100) d zălje.

¹⁸ Altu argat avinjit š začē: ‘Gospodarulje, amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradā d još činč (5) vorj maj mult.’ ¹⁹ Š p aja caru začē: ‘Tu osā vladjaštje p činč (5) trgurj.’

²⁰ Ali aldā trje (3) argat avinjit frzdā zaradā š ji začē: ‘Gospodarulje, jakāc arđintu. Lam cānut skuns ān maramicā. ²¹ Ma fost frikā d tinje daja če ješt strog om. Jaj tuatā zaradā dāla āla če alcā uložāt d tinje š cāj tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d tinje.’Š

²² Caru ja zās: ‘Argatulje alu rov! C sudjesk p aja ča zās tu. Tu zač k sāt strog. Tu zač jo jav tuatā zarada dāla āla če alcā auložāt d minje š jo cāv tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d minje!’* ²³ Dāče atunča na pus banji alji mje p bankā?† Aša barem adobidja kamatje.’ ²⁴ Atunča caru začē alu lumje karje afost aiča upruapje: ‘Lācāj dāla jel usutā (100) kovanic d arđint š dācāj alu āla karje zaradit zjače (10) vorj maj mult!’

²⁵ Jej azās: ‘Ali, gospodarulje, jel arje mij (1.000) kovanic d arđint!’

²⁶ Caru azās, ‘Istina je tot āla karje koristjaštje binilje aja ča dobidit, osā dobidjaskā još maj mult, a toc karje nu koristjaštje binilje aja ča dobidit, osā s s ja š aja če arje. ²⁷ Ali ālja dušmani alji mjej, karje na vurut s lji fiuv caru, dučecālje aiča š lji umurāc la intja amja.’ ”

*Isusu untrā ān Jeruzalem ka caru
(Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Iv 12,12–19)*

²⁸ Dāpā aja če Isusu azās, nastavit s pljače la intja alor kātri Jeruzalem. ²⁹ Kānd avinjit la upruapje d saturj Betfaga š Betanija maj upruapje p djal Maslina, atrimjes la intje p doj (2) učenikurj. ³⁰ Lja zās: “Fuđic ān satula la intja avuastrā.‡ Š čim untrāc, osā vidjec p magaracu alu tānār karje je ljigat karje nimilja nu la jahit.Š Dizljigācālāj š dučecālāj aiča. ³¹ Akā āntrijabā njeko p voj: ‘Dāče dizljigāc p magaracu alu tānār?’ Zāčec samo: ‘Trjebje alu Domnuluj.’ ”

³² Jej apljikat š angāsāt toto kum lja zās Isusu. ³³ Pānd jej adizljigat, lumja alu činje magaracu lja tribat: “Dāče dizljigāc p magaracu alu tānār?”

³⁴ Jej lja zās: “Alu Domnuluj āntrjabje.” ³⁵ Jej adus p magaracu alu tānār la Isusu š prebacāt pisti jel ogrtači alor š apus p Isusu p magarac s šagā.

³⁶ Pānd Isusu pljika mulc lumje raširit alor ogrtačurlje p drum la intja alu Isusuluj s ji pokazaskā častu. ³⁷ Kānd Isusu sa približāt undje drumu s slubadje dāpā djal Maslina, učenikurj š mulcā lumje karje kridja ān Isusu ančiput p tot glasu s s radujaskā š s slavjaskā p Dimizov d tuatā čuda karje avizut če Isusu majdatā afukut. ³⁸ Jej rubja:

“Blagoslovit p caru

p karje Domnu atrimjes!

Hvaljic p Dimizov karje dā miru!

Š **19:21** Jaj tuatā zaradā dāla āla če alcā uložāt d tinje š cāj tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d tinje – Ān grčki original skrije: “Jaj aja če naj ulužāt š pokupješt aja če na sadit.” Asta je poslovičā karje opisaštje p omu karje irja lakum š nu podiljaštje dobit aluj d ulaganja š d lukru aluj ku ālja karje lukrjazā d jej. Ān vorbasta āsta argat ja fost frikā d načinula p karje s ujta p car. Vjerovatno gāndja k akā pjardje banji, mora sāntuarkā banji alu carula, a akā zaradjaštje maj mult banj, caru osā l zadržaskā d jel. Daja če, na fukut nimika. * **19:22** jo cāv tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d minje – Ān grčki original

skrije: “jauv aja če nam ulužāt š pokupjesk aja če na sadit.” † **19:23** bankā – Ān grčki original rubjaštje d om karje alu alcilor posudjaštje banj. Ān aja dobā na vut bankje, ali lumjaja lukriza kašā bankilje.

‡ **19:30** satula la intja avuastrā – Vjerovatno Betfaga. Š **19:30** karje nimilja nu la jahit – Židovi smatrja k životinilje karje nikad na fost zajašātje ili koristitje d lukru majbinje d služalā alu Dimizov ili caru alu lor (na primjer, vidjec Br 19,2; ZakPon 21,3; 1. Sam 6,7).

Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj!”*☆

³⁹ Ali neki farizeji karje irja ānklo azās: “Učiteljulje, zapovidjaštje alu učenikurlje alji tej s takā!”

⁴⁰ Isusu zāče: “Akā jej osā takā, istina je, š buluvanji p tot glasu osā s radujaskā!”

Isusu plānde p Jeruzalem

⁴¹ Kānd Isusu avinjit la upruapje la Jeruzalem š avizut trgu, plāndja dāpā lumjaja ān trgula ⁴² š azās: “Kānd barem samo s štijec če vuavā osā adukā miru!† Ali akuma je vuavā skuns. ⁴³ K vinje vrijamja kānd dušmani alji voštri s gradjaskā kulje pānglā zidu alu trguluj s vu napadjaskā d tuatje pārcā, vuastja alor osā vu okuljaskā š nu putjec s fuđic. ⁴⁴ Nusā s lasā ān trgu alu vostru nič unu buluvan p buluvan. Jej osā uništjaskā tot trgu alu vostru š tot čije ān jel voj daja če na prepoznajit asta vrijamje kānd Dimizov p voj avinjit s vu spasaskā.”‡

Isusu putirjaštje p lumja karje vindje ān Hram

(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Iv 2,13–22)

⁴⁵ Kānd auntrat ān dvorištja alu Hramuluj, Isusu ančiput dān jel s putirjaskā p tuatā lumja karje ānklo vindje.Š ⁴⁶ Isusu lja zās: “Skris je ān Svāntā pismā: ‘Alu mjov Hramu s fije loku d rugalā’,☆ a voj pretvorit ān lok undje s strānde lopovi!”☆

⁴⁷ Dāpā aja Isusu tuatā zuva ānvāca ān dvorištja alu Hramuluj. Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije š alcā vođe alu židovilor s ujta kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskā p muartje. ⁴⁸ Ali jej nu ja putut nimika s ji fakā daja če tot narodu upija tuatā vorba karje Isusu rubja.

20

Vođilje alu židovilor izazivjaštje p Isusu činje aluj ja dat vlast

(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ Ān una zuvā kānd Isusu ānvāca ān dvorištja alu Hramuluj š rubja alu lumjej Bunā vorbā d Dimizov avinjit upruapje la jel glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije š vođilje. ² Š jej la antribat: “Zi nuavā, dundjec pravo s fač aštja stvarurj? Činje ca dat vlast d asta?”

³ A Isusu lja zās alor: “Š jo osā āntrijeb p voj. Zāčec mije ⁴ činje adat vlast alu Ivan karje bāťjazā s rubjaskā š s fakā aja ča fukut, Dimizov ili lumja?”

⁵ Jej raspravlja āntrā jej če s zākā alu Isusuluj. Jej azās: “Akā zāčem: ‘Dimizov’, osā nji āntrjabā: ‘Dāče atunča nu ja krizut?’ ⁶ A akā zāčem: ‘Lumja’,

* **19:38** Hvaljic p Dimizov karje dā miru! Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Ān grčki original skrije: “Miru p čerj š slava p visina!” ☆ **19:38** Ps 118,25–26; Ps 148,1 † **19:42** Isusu aratā tuga, daja narodu d Jeruzalem maj ānklo osā l odbacaskā kašā caru karje Dimizov akuljes š daja jej osā najbje mir ku Dimizov, već sudu. ‡ **19:44** Aštja stihurj (43–44) opisjaštje p opsada, undje vuastje okružjaštje trgu karje arje zidurj pānglā jel. A fače kulje kum aputja s piznjaskā pisti zidurj š kulje kum aputja s s urče pisti zidurj. Kānd vuastja opkuljaštje trgu, lumja nu puatje s jašā d jel š nimilja nu lji puatje s lja žutje. Isusu avizut k osā dogodjaskā ān Jeruzalem ān budučnosti, š sa dogodit. Ān 70 d aj. maj ānklo d Kristu, vuastja alu rimuluj okolit Jeruzalem š ānklo amurāt multā lumje. Š **19:45** lumja karje ānklo vindje – Aja s odnosaštje p Židovj karje vindja živutinj š altje stvarurj karje lumja atribja s poštujim p Dimizov s ji prinsaskā žrtvā. Lumja vindje iskorištja p lumja š ji naplatja mult banji d stvaruštja. Majdāpartje, lumja karje vindā afar p dvorištja alu Hramuluj, karje irja jedini lok p karje alu lumjej karje nuje židovj afost dopustic s utrije, a aja lji spričja s s ruadje š s poštujaskā p Dimizov. ☆ **19:46** Iz 56,7 ☆ **19:46** Jr 7,11

tuată lumja osă arunče buluvanji š osă nji muară daja če je uvjeric k je Ivan proroku.”⁷ Atunča jej začē alu Isusuluj k jej nu štije činje adat vlast alu Ivan.

⁸ A Isusu lja zās: “Kum voj mije nu začec činje alu Ivan adat vlast, š jo nu zāk vuavā činje mije adat vlast!”

*Vorba d om karje aiznajmit vinogradu aluj alu lumje rovj
(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)*

⁹ Atunča Isusu lji spunje asta vorbā alu lumjej: “Njeki om asadit vinograd š adat ān zajam alu omuluj karje lukrjazā ku vinogradu. Atunča omula apljikat š na vinjit mult lunj. ¹⁰ Kānd avinjit vrijamja d strugurj s lja dunā, atrimjes gazda alu vinograduluj p argatu aluj s ja talu aluj d berbā. Ali lumja karje lukrjazā ān vinograd je la butut p argatu š la trimjes āndrāt ku mānilje gualje. ¹¹ Atrimjes omu p altu argat, ali š p jel la butut š la dat d rušunje š la trimjes āndrāt ku mānilje gualje. ¹² Gazda alu vinograduluj atrimjes aldā trje (3) argat, ali jej p jel la ranit š la putirit.

¹³ Atunča gazda alu vinograduluj začē: ‘Če s fakā? Osā trimjet p bijatu mjov karje jo vrjauv. Vjerovatno p jel osā l poštujaskā.’

¹⁴ Ali kānd lumja dān vinograd avizut p bijatu, sa dogovorit š azās: ‘Āsta osā nasljedjaskā imanja. L umurām š atunča imanja osā fije nostru!’ ¹⁵ La putirit dān vinograd š la umurāt.

Če gāndic k osā fakā gazda alu vinograduluj kānd osā audā ča fost? ¹⁶ Osā vije š osā umuarā p lumja dān vinograd, a vinogradu osā dja ān najam alu alcilor.”

Lumja karje punje urjajke la Isusu, ja zās: “Nikad nu fičem nješto aša rov!”

¹⁷ Atunča Isusu binje s ujtā p jej š začē: “A če značaštje atunča aja čije skrisā ān Svāntā pismā:

‘Buluvan karje graditelj arunkat
postanit glavni buluvan alu zgradej’?✧

¹⁸ Toc karje kadje p buluvanula osā spardje kašā gāvanu d glinā, š akā kadje āla buluvan p njeko osā fije māčinat.”

¹⁹ Učitelj d zakonu alu Mojsije š glavni popurlje avrut odma s la puče p Isusu d aja k jej binje aštijut k Isusu rubjaštje aja vorbā d jej. Ali na fukut aja k lji irja frikā k lumja osā okrunjaskā pāntruv jej.

*Popurlje pokušaštje s ānšalā p Isusu s zākā nješto če nuje binje
(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)*

²⁰ Učitelj d zakon alu Mojsije š glavni popurlje la sljedit p Isusu š atrimjes dāpā jel špijunurj karje sa fukut k je iskreni. Avrut s apuče p Isusu k azās nješto rov kum s l predajaskā alu upravitelj alu rimuluj ān asta regija kum aputja s kaznjaskā p Isusu. ²¹ Špijunurlje azās alu Isusuluj, “Učiteljulje, štijem k rubješt š ānvāc istinā š k nu ješt naklon alu unu om maj mult d altu, već ispravno ānvāc p lumja s trijaskā aša kum Dimizov vrja s jej trijaskā. ²² Spunje nuavā dali je dopustit s platim porezu alu caru alu Rimuluj ili nuje.”*

²³ Ali Isusu avizut k pokuša s l puče ān zamkā š lja zās: ²⁴ “Rātācām kovanica d arđint† ku karje s platjaštje porezu. Alu činje je slikaja š alu činje lumje p ja?”

✧ **20:17** Ps 118,22 * **20:22** Jej sa nadit k Isusu osā zākā ili “da” ili “nu”. Akā začē “da”, atunča židovi arfi nikāžac p jel če lja rubit k mora s platjaskā porezu alu altā vlast. Akā začē “nu”, atunča vođilje aputja s zākā alu Rimljanilor k Isusu ānvācā p lumja s prekršaskā zakonu alu rimuluj. † **20:24** kovanica d arđint – Ān grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji d arđint alu rimulor. Vridja kašā dnevica d obični radnik.

Jej aodgovorit: “Alu caruluj.”

²⁵ Isusu lji zăča: “Atunča dăc alu caru čije alu caruluj, ali alu Dimizov dăc čije alu Dimizovuluj.” ²⁶ Daja na putut p Isusu pānglă toc s l optužaskă k azăs nješto če nuje binje, već atikut š sa mirat la vorbaja.

Saduceji pokušaštje s ānšală p Isusu s zăkă nješto če nuje binje
(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

²⁷ Atunča avinjit la Isusu njeiki saduceji.† Saduceji nu kridja k lumja s skuală dăla morc, daja jej azăs alu Isusu: ²⁸ “Učiteljulje, Mojsije askris ān zakonu alu nostru k akă njeiki om amurit š alăsat dăpă jel mujarja ali na vut kupi, fratilje aluj mora s ānsuarje p mujarja alu fratusov kum ja aputja s fakă bijat. Āla bijat osă fije nasljedniku alu pāmāntuluj alu omula karje amurit š s adukă lumje aluj.Š✧ ²⁹ Udată afost šaptje (7) frac. Prvi fratje sa ānsurat š amurit frzdă kupi. ³⁰ Atunča altu fratje sa ānsurat ku mujarja alu fratusov karje amurit, ali š jel amurit. ³¹ Isto aša aldă trje (3) fratje sa ānsurat š amurit. Š toc fracă karje arămas sa ānsurat ku ja š toc d šaptje (7) frac amurit frzdă kupi. ³² Maj ānklo amurit š mujarja. ³³ Akă una zuvă toc morcă osă skualje, alu činje ja osă fije mujarja ān zuvaja kănd irja mărtată dăpă toc šaptje (7) frac?”

³⁴ Isusu lja zăs: “Lumja p pāmāntusta s suară š s mărită. ³⁵ Ali lumja karje s skuală dăla morc trijaštje p pāmāntu alu nov. Š p ālja karje Dimizov smatraštje k je dostojni s trijaskă p pāmāntula, nusă ānsuară nič s miritje. ³⁶ Osă fije kašă anđeli daja če nikad nusă muară. Jej jaštje kupi alu Dimizov daja če Dimizov lja tors dăla morc. ³⁷ Ali akuma, dal morcă osă skualje dăla muartje? Čak š Mojsije apokazăt k morcă osă skualje. Mojsije aja apokazăt ān odlomaku d grmu karje ardje undje Mojsije azăs k Domnu jaštje ‘Dimizov alu Abraham š alu Izak š alu Jakov.’✧* A jej amurit mult aj majdată Mojsije azăs aja. ³⁸ A Dimizov nuje Dimizov alu ālja karje rāmānje morc, već Dimizov alu lumje karje vije! Dimizov p tuată lumja smatraštje k jej vij.”†

³⁹ Atunča azăs njeiki učitelji d zakonu alu Mojsije: “Učiteljulje, binje ajzăs!”‡
⁴⁰ Dăpă aja nu sa osudit s āntrijabă p Isusu aša pitanja.

Mesija je bijatu alu David
(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

⁴¹ Atunča Isusu lja tribat p lumja: “Dăče učitelji zăče k je Kristu bijatu alu Caru David? ⁴² K David sāngur zăče ān knjigă alu Psalam undje askris:

‘Domnu azăs alu Domnuluj alu mjov:

Šăz p dirjaptă amja, s vladješt ku minje

⁴³ pănd nu puj p dušmanji alji tej kašă klupa dusu pičuarje alji tijalje.’✧

† **20:27** saduceji – Saduceji afost važne grupă alu židovilor ān bătărn pāmānt Palestina. D razlikă d farizeji, jej nu prihvatja usmena vāncală, već samo čije skris ān knjige alu Mojsije. Također nu kridja ān uskrisnjălă (vjez “Saduceji” ān rječnik). Š **20:28** kum ja aputja s fakă bijat. Āla bijat osă fije nasljedniku alu pāmāntuluj alu omula karje amurit š s adukă lumje aluj – Ān grčki original skrije: “adrikă porodu alu fratusov.” ✧ **20:28** ZakPon 25,5 ✧ **20:37** Iš 3,6 * **20:37** Ān rječnik, vjez “Abraham”, “Izak” š “Jakov”. † **20:38** Abraham, Izak š Jakov amurit, ali na prestanit s postojaskă. Još afost vij š aštiptat zuva kănd Dimizov osă lji dja nuavă tjela karje trijaštje frzdă muartje. ‡ **20:39** Večina učiteljurj d zakon alu Mojsije afost farizeji. D razlikă dăla saduceji karje nu kridja k Dimizov una zuvă osă uskrisnjaskă p morcă, farizeji ān aja akrizut pa sa složăt ku odgovoru alu Isusuluj. ✧ **20:43** Ps 110,1

⁴⁴ Jasno je k David p Mesija akimat ‘Domnu alu mjov’. Kum atunča Mesija puatje s fije samo potomaku alu David?”Š

Isusu upozorjaštje p učenikurlje aluj s s pžaskā d učiteljurj d zakonu alu Mojsije (Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Pänd narodu apus urjajke, Isusu azās alu učenikurlje aluj: ⁴⁶ “Pžacāvā d učitelji d zakonu alu Mojsije! Jej vrja s umblje okolo ku aljinilje alji marj š lumja s lji pozdravjaskā ku marje poštujaļā p ulic. Jej vrja s šagā p počasne lokurj ān sinagogje š la nutje. ⁴⁷ P prjevarā ja imanja alu udovicilor, a s ruagā mult s puatā lumja s lji vjadā. Jej osā fije kaznic maj rov d alcā lumje.”

21

Udovica dā alu Dimizov tot če arje (Mk 12,41–44)

¹ Isusu ān Hram avizut p bogataši kum ubacāt banji ān blagajnā alu hramuluj. ² Atunča avizut š p njeka udovicā kum arunkā samo duavā (2) maj mič kovanic. ³ Isusu azās alu učenikolor: “Punjec urjajke, k istina je, asta sarakā udovicā apus maj mult njego jej toc zajedno! ⁴ K toc jej adat ča vut viška, a ja, aša d sarakā, adat tot če arje.”

Isusu rubjaštje d uništjala alu Hramuluj š d altje rovurj karje osā vije (Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Kānd njeķi učenikurlje alu Isusuluj arubit kum je Hramu sagradit d maj māndru buluvan š ukraśāt ku maj māndri darurj karje lumja adat alu Dimizov, Isusu začē: ⁶ “Osā vije vrijamja kānd nusā rāmije nič unu buluvan p buluvan d Hramusta če vu ujtac. Tot s fije duburāt.”

⁷ Š daja jej la antribat: “Učiteljulje, kānd tot aja osā dogodjaštje? D karje znak osā najavljaśkā d tot aja če vinje?”

⁸ Ja zās Isusu: “Pžacāvā s nu vu ānšalje! Mulc osā vije š osā zākā: ‘Jo sānt Mesija’* š osā zākā avinjit kraju! Nu lji kridjec. ⁹ Kānd audjec d raturj š d pobunā, na vjec frikā. Tot aja mora s dogodjaskā, ali kraju alu pāmāntuluj nusā vije još.” ¹⁰ Zāče još: “Narodu osā zaratjaskā pāntruv narod š cara pāntruv carā. ¹¹ Osā fije marj potresurj. Osā fije fuamja š kuga p altje lokurj. Osā fije događajurj d karje lumja osā fije frikā š znakurj p čerj k vinje nješto rov.

¹² Ali majdatā d aja če s fije, osā vu apukā š osā vu maltetirjaskā. Osā vu dja ān sinagogā la sud š p voj osā trimjatā ān kisuarje. Osā vu dukā la intja alu carurj š la upraviteljurj daja če sljadic p minje. ¹³ Osā vu zadisaskā p voj s putjec s rubic svjedočala avuastrā d minje. ¹⁴ Nu vu brinic akuma če s zāčec d minje ān obranā ¹⁵ k jo osā vu dav vorbilje š mudrost karje ničunu alu voštri protivnikurj nusā puatā s odoljaskā nič s āntuarkā vorba. ¹⁶ Čak š roditelji, fracā, familija, š ortači osā vu predajaskā. Osā vu umuarā p njeko d voj. ¹⁷ Toc osā vu zamrzaskā daja če sljadic p minje. ¹⁸ Ali ničuna d āštja

Š **20:44** Ān zavjetu alu Bātārn arje proročanstva d sāmānca alu caru David karje una zuvā osā spasaskā p narodu Izrael dāla duśmanji aluj š uspustavjaštje pravdā p pāmānt zauvjek (na primjer, vjez Iz 9,6–7; 11,1–5; 42,1–4; Jr 23,5–6). Maj ānklo Židovi āla izbavitelj karje obečit akimat “Mesija” š “bijatu alu David”. Pänd pāmāntu alor afost alu rimuluj, mulc inš Židovi agāndit k Mesija osā fije vladaru p pāmāntusta karje osā lji oslobodjaskā patjalā dāla abandī š dān jej jar osā stvorjaskā capān narod d karje afost ān vrijamje alu caru David š alu bijatu alu Salomon. Isusu ispravljaštje aja če jej pogreśno ashvatit d Mesija. Dokazaštje k je Mesija njeko maj marje dāla David, maj marje dān bilo karje vladar p pāmāntusta. Aja lumja još na razumit. * **21:8** Mulc osā vije š osā zākā: ‘Jo sānt Mesija’ – Ān grčki original skrije: “Mulc osā vije ān lumilje alu mjov š osā zākā: ‘Jo sānt.’ ” Aja puatje s značaskā k jej tvrdjaštje k je sāngurj Isusu ili k arje autoritetu alu Isusuluj.

stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu naštitjaskä.[†] ¹⁹ Osä dobidic život akä mije rāminjec vjerni.”

Isusu rubjaštje d uništijala alu Jeruzalem

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

²⁰ “Känd vidjec k vuastja opkoljaštje Jeruzalemu, osä štić k avinjit vřijamja d uništijala alu Jeruzalem. ²¹ Ąlja karje sa trefit ān Judeja atunča s fugā ān djal. Ćinje je ān trg atunča s fugā dān jel, a ālja karje s gāsaštje ān okolicā atunča s nu untrā ān trg. ²² K aja osā fije zāljlje alu Dimizovuluj d kaznjala ku karje osā ispunjaskā tot će skrije ān Svāntā pismā d asta vřijamje. ²³ Grjev alu trudnicilor š alu muřerj karje dā s sugā ān vřijamjaja daja će osā vije marje rovu ān pāmāntusta š marje gnjev osā kadā p narodusta. ²⁴ Vuastja osā umuarje p njeka lumja š p alci osā lja dukā kašā p ratne zarobljenikurlje ān tot pāmāntu. Nežidovi osā gazaskā p Jeruzalemu pānā god nu triča vřijamja alor.”

Isusu rubjaštje d āntručala aluj p pāmānt

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ “Osā pojavjaskā čudne znakurj p suarje, p lunā š p stjalje. A p pāmānt osā fije marje zbunjalā, ka valurlje alu apāj āntrā marje oluje. Pāntruv aja tot narodu osā fije mult zabrinic š ispunic ku frikā. ²⁶ Čak š stjaljlje p čerj osā skutirje. Lumja osā muarje d frikā š d marje užas karje osā vije p pāmānt. ²⁷ Atunča tuatā lumja osā vjadā p minje, Bijatu alu Omuluj, kum viuv p oblak† ān marje moć š ān slavā. ²⁸ Känd aja tot ānčapje s dogodjaskā, avjec inimā š fic pljinj d nadā k Dimizov osā vu oslobodjaskā āndatā.”

Isusu rubjaštje d smokvā

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Atunča Isusu lja rubit asta vorbā: “Ujtacāvā la smokvā ili bilo d karje ljemn. ³⁰ Känd vidjec pupu alu smokvāj atunča š sāngurj štićec k je vara apruapje. ³¹ Isto aša känd vidjec k vinje aja d čaja amrubit, atunča putjec s fic sigurni k je cara alu Dimizovuluj apruapje. ³² Istina je zāk vuavā, asta generacija nusā trjakā pānd tot asta nu s dogudja.Š ³³ Čerju š pāmāntu osā trjakā, ali vorba amja s rāmāje zauvjek!”

Isusu ānvacā p učenikurlje aluj s fije uvijek spremic d vinjala aluj

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ Isusu azās: “Pāzācāvā š nu fic kašā lumja karje je tupavj d mamurluk š d bjarje ili briga alu životusta. Inače, aja zuvā ruavā p voj osā iznenadjaskā ³⁵ kašā zamka. K osā vije p tuatā lumje karje stanujaštje p pāmānt. ³⁶ Ąn tuatā

† **21:18** Ali ničuna d āštja stvarurj vuavā stvarno nu puatje s vu naštitjaskā – Ąn grčki original skrije: “Ali nusā kadā nič fir dān kapu alu vostru”. Isusu rubjaštje d unu maj mik dio dān tjelā alu omuluj. P načinula naglašāštje k nu lji trjebje s lji brinjaskā sigurnost alor. Š akā njeko dāla jej osā muarje daja će sljedbenikurlje aluj, tjela alor sigurno osā uskrisnjaskā ān vječni život p altu pāmānt. Daja će sljedbenikurlje aluj čak š muartja nuje nješto d čaja trjebje s arje frikā. ‡ **21:27** viuv p oblak – Vjez Dn 7,13. § **21:32** Jaštje altje načinurj s s razumjaskā āsta stih: 1. “asta generacija” rubjaštje d ālja karje afost vij ān vřijamjaja pānd Isusu arubit, a aja značaštje k uništijala alu Jeruzalem š altje znakurj karje osā fije pānla vinjala alu Kristuluj osā ānčapje s fije aja pānd jej d vij; 2. “asta generacija” rubjaštje d alta lumje karje je rov š s protivijaštje alu Isusuluj, a aja značaštje k uvijek osā vije lumja karje nu krjadje š s suprostavjaštje alu Isusuluj tot pānla vřijamje känd jel s ānturčja p pāmānt; 3. “asta generacija” značaštje “asta rasā” š rubjaštje d Židovj, a aja značaštje k rasa alu Židovilor osā trijaskā š känd Isusu osā āntuarkā p pāmānt; ili 4. “asta generacija” rubjaštje d lumja karje osā trijaskā ān vřijamje känd vinja kraju, š aja značaštje k osā s dogodjaskā događajurlje karje s spominjaštje ān stihurj 25–26, a aja značaštje k Isusu osā āntuarkā p pāmānt d život alu aja generacije.

vrijamja pžacävã s rugacävã s putjec s avjec snagã s izdržic aštja stvarurj če vinje š fic spremic s stãc la intja amja, la intja alu Bijatu alu Omuluj.”

³⁷ Isusu tuatã zuvã ânãvãcã ân Hram, š sara pljika š provodja nuaptja p djal Masline. ³⁸ A tot narodu s skula dãnãzãrja š pljika ân Hram s puje urjajke la Isusu.

22

Juda pristanjaštje s izdajaskã p Isusu

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Iv 11,45–53)

¹ S približa Prazniku d mälaj frzdã germã. Åsta praznik s kima š Pasha.*

² Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije kãta kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskã p muartje, ali lja fost frikã d lumje s nusã bunjaskã.

³ Ân vrijamaja Sotona auntrat ân Juda Iškariot karje je unu dãn jej du-avãsprjače (12) apostolurj. ⁴ Jel apljikat š sa dogovorit ku glavni popurlje š ku zapovidnikurlje alu stražãj d Hram kum s lja ažutje s apuče p Isusu. ⁵ Jej s raduja š ja obečit k ji dã banj. ⁶ Juda apristanit. Aša jel kãta bunã vrijamja s lji dja p Isusu kãnd lumje nusã fije upruapje.

Isusu trimjatje p doj (2) učenikurj s pripremjackã vičera alu Pasha

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Avinjit zuva s ânčapje Prazniku d mälaj frzdã germã, kãnd s žrtvujaštje vuaje d vičerã alu Pasha. ⁸ Isusu atrimjes p Petar š p Ivan: “Fuđic š pripremic vičera alu Pasha s mãnããm una.”

⁹ Učenikurlje antribat p Isusu: “Undje vrjaj s mãnããm?”

¹⁰ Lji začẽ aša: “Čim untrãc ân trg Jeruzalem, osã vu sretnjaskã unu om karje aduče apã ân bukal. Fuđic dãpã jel ân kasã karje untrã ¹¹ š začec alu domačinuluj: ‘Učitelju ântrijabã ân karje sobã puatje s mälãnce vičera alu Pasha ku učenikurlje aluj.’ ¹² Jel osã vu ratje marje sobã p kat, karje spremitã. Ačija pripremic vičera.” ¹³ Petar š Ivan sa dus ân trg š jej angãsãt tot kum Isusu lja zãs š ačija apriprimit vičera alu Pasha.

Isusu š učenikurlje mälãnkã vičera alu Pasha

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Iv 13,21–30; 1 Kor 11,23–25)

¹⁴ Kãnd avinjit vrijamja d vičerã alu Pasha, Isusu alat loku la astal ku apostoli.† ¹⁵ Jel azãs: “Amčeznit ku tot sufljetu s mälãnk ku voj asta vičera alu Pasha majdatã d muka amja. ¹⁶ Vu zãk k nu maj mälãnk vičera alu Pasha pãnd nu vinja zuva s s mälãnce ân cara alu Dimizov.”‡

¹⁷ Atunča alat paru ku vinu, azahvaljit alu Dimizov š začẽ: “Lãc š podjeljic vinu ântrã voj. ¹⁸ Vu zãk d akuša nu maj bjav vin pãnd nu vinje cara alu Dimizovuluj.”

¹⁹ Atunča alat mälaju š zahvaljit alu Dimizov, la frãnt š la dat alu učenikolor, š azãs: “Asta je tjela amja karje s predajaštje d voj. Mãnãcã asta mije d spomen.”

²⁰ Dãpã vičerã, aša alat š paru ku vinu š azãs: “Asta je sãndilje alu mjov karje s

* **22:1** Pasha je prazniku karje Židovi slavja ân tot anu p zuvã majdatã s ânčapje prazniku d mälajurj frzdã germje. Vorba Pasha maj mult s koristja d označalã d tuatje opt (8) zãlje karje uključuã š zuva d Pasha š šaptje (7) zãlje d praznik d mälajurj frzdã germje. † **22:14** apostoli – Åštja je duavãsprjače (12) d apostolurj maj upruapje d učenikurj karje Isusu akuljes (Vjez Lk 6,13). ‡ **22:16** pãnd nu vinja zuva s s mälãnce ân cara alu Dimizov – Ân grčki original skrije: “pãnd god nusã ispunjaštje ân cara alu Dimizovuluj”. Pasha lji da d gãnd p narodu alu Izrael p aja kum Dimizov lja izbavit d Egipt undje afost roburj kãnd žrtvujit mjelu š apus sãndilje aluj p ušilje alu kãšilje alor. Isto aša, Isusu je mjelu alu Dimizovuluj š sãndilje alu Isusuluj oslobodjaštje p narodu aluj d grešalã. Isusu jar osã vije š s vladjaskã kašã caru, a atunča lumja karje krjadje osã fakã nuntã š s slavjaskã k Dimizov lja izbavit.

varsă kašă žrtva d voj. Ku sândilje alu mjov Dimizov fače novi savez ku narodu aluj.

²¹ Pānglă tot jakă, izdajniku alu mjov šadje ku minje la astal. ²² Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s mor kum je odredit, ali grjev alu āla karje izdajaštje p minje!”

²³ Učenikurlje ānčapje āntră jej s āntrjabă činje dān jej putja s fakă aša rov.

Činje maj marje ān cara alu Dimizov

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ Učenikurlje ančiput s s prepirjaskă d aja činje dān jej arfi maj marje.

²⁵ Isusu azās: “Carulje alu pāmāntusta vladjaštje p narodu alor š provodjaštje vlastu p jej. Š ālja carurj vrja s lji faljaskă narodu k je maj bunj. ²⁶ Ali voj nu fičec kašă jej! Naprotiv, maj marje āntră voj s fije kašă āla maj mik, a vođa kašă argatu. ²⁷ Mi zăčec, činje je maj marje, āla karje šadje la astal ili āla karje l služaštje? Āla la astal, dānă? Ali nu āntră voj, k, jakă, jo sânt āntră voj kašă argatu.

²⁸ Voj afost pānglă minje ān kušnjilje alji mjalje. ²⁹ Vu dauv s vladic ān cara alu Dimizov, kašă Tatimjov ān čerj če ma dat mije. ³⁰ Voj osă mănăc s osă bijec la astalu mjov ān cara amja. Osă šidjec p prijestolje š osă vladic p duavăsprjače (12) sāmāncje alu Izrael.”

Isusu zăče alu apostolurj osă lji vije kušnje š problemurj

(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Iv 13,36–38)

³¹ Isusu azās: “Šimune, Šimune, Sotona ačirut s puată s iskušaskă vjera avuastră kašă omu karje prosijaštje gruvu.Š ³² Ali mam rugat d tinje vjera ata s c nu nistanjaskă. Aša, kând t torč mije, učvrstjaštje vjera alu alc učenikurlje!”

³³ Petar azās: “Domnulje, jo sânt spremi s pljek ku tinje ān tamnică š ān muartje!”

³⁴ Isusu azās: “C zăk, Petre, majdată če kukošu mănje diminjacă kântă, d trje (3) vorj osă t odriknještj k uopće m kunoštj.”

³⁵ Isusu lji āntrjabă: “Kând p voj atrimjes p drum frzdă banj, frzdă tašnă š sandalje, dali vuavă čiva afaljit?”

Jej odgovorit: “Na faljit.”

³⁶ Isusu azās: “Ali akuša, činje arje banj, sāla dukă! Tašna isto! Činje narje mač, s vindă cualjilje š s kumpră d jel.* ³⁷ Kvu zăk, mora s ispunjaskă aja če d minje skrije ān Svântă pismă: ‘L smatnja k je zločinac.’✧ Tot če prorokurlje askris d minje uskoro osă s ispunjaskă.”

³⁸ Jej azās: “Domnulje, avjem ačija doj (2) mačurj!”

Isusu azās: “Dăstul je! Nu maj rubic d aja.”

Isusu s ruagă ān Getsemanija

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Atunča Isusu sa dus dān trg š apljikat, kašă obično, p Maslinskă goră. Učenikurlje sa dus dăpă jel. ⁴⁰ Kând ažuns, lji zăče: “Rugăcăvă s nu kidjec ān kušnje!”

Š **22:31** Gruvu s razdvaja ān čur kum bobu s odvaja dăla pljavă karje afost mistikată ku jel. Daja če, asta metaforă rubjaštje d ispitujală vjera alu učenikolor kum s pokaza dal š majdăpartje kridja ān Kristu ili osă s udaljaskă dăla jel. * **22:36** Kând učenikurlje majdată ančiput s pripovidjaskă, na tribut nimika s adukă dăpă jej, k aputut s očekujaskă k njeka lumje dočekujaštje š s lji oskrbljaskă. Stvarulje sa prominjit učenikurlje nu trjebje s očekujaskă binje s lji primjaskă. Osă fije kašă omu karje pljakă p drum rov obično ku jel aduče banj, tašna š maču. Isusu d aja rubja figurativno kum zăča k š jel š učenikurlje aluj osă trjakă vrijamja d testiranje. Ali učenikurlje na razumit k Isusu rubjaštje figurativno s afost spremic d borbă (vjez22,38, 49–51). ✧ **22:37** Iz 53,12

⁴¹ Sa udaljiti dala jej otprilike kat puatje buluvanu s s arunče. A kleknit š sa rugat: ⁴² “Tato, aka tu vrjaj, uklonjaštje asta dala minje s nu bjav dan parusta d patjala! Ipak, s fije kum vrjaj tu, a nu kum vrjauv jo.” ⁴³ Š atunča ji sa pokazat anđelu š la fukut maj capan. ⁴⁴ Tot će maj tarije sa rugat, an marje munkă, a znoju ji postanjaštje kaša kaplja dan sände ča kăzut p pămănt.† ⁴⁵ Kănd azavršat ku rugala sa skulat, sa tors la učenikurj š lja găsăt kum s kulkă, iscrpic d žalost. ⁴⁶ Isusu lji antrjaba: “Dăče vu kulkăc? Skulăc š rugăcăvă s nu kidjec an kušnje!”

Juda izdajaštje p Isusu š vođilje alu židovilor l pukă
(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Iv 18,3–11)

⁴⁷ Pănd Isusu arubit, sa pojaviti mult lumje, karje lja dus Juda, unu dan jej duavăsprjače (12) apostolurj. S približa la Isusu š la pozdraviti ku poljubacu an falkă. ⁴⁸ Isusu aluj azăs: “Juda, dali ku poljubacu izdaještj p minje, p Bijatu alu Omuluj?”

⁴⁹ Kănd učenikurle avizut će s spremjaštje, jej azăs: “Domnulje, s lji napadnim ku mačurlje?” ⁵⁰ Š unu dan jej aluviti p argatu alu marje popăj š ja tijat dirjapta urjajke.

⁵¹ Ali Isusu azăs: “Lji dopustiti! Nu vu odupirici više!” A diriti alu argatuluj urjajka š la iscjeliti. ⁵² Atunča azăs alu lumje karje avinjit s la puče, alu glavni popilor, stražari alu hramuluj š vođilje alu židovilor: “Aspljikati p minje ku mačurlje š ku toljagurlje ka p pobunjeniki! ⁵³ Dăče nu mas pukati an Hram? Tuată zuva irjam anklo ku voj. Ali asta je trenutku alu vostru vrijamja kănd vladjaštje sála alu nuaptje.”‡

Petar s odriknjaštje d Isusu
(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Iv 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ P Isusu la apukati čuvari š la dus an kasă alu marje popăj. A Petar lji pratja. ⁵⁵ An mižlokuluj d bătutură stražari aprins fok š jej karje irja aiča sa ankłăzăt pănglă ja. Petar ašăžuti ku jej. ⁵⁶ Njeka argata s ujtă kum jel šadje pănglă fok, l sljedjaštje š začeti: “Š ašta irja ku omusta karje pukati!”

⁵⁷ A Petar sa odrikniti: “Pa jo nič k l kunoskă, mjarjo!”

⁵⁸ Nješta maj anklo, njeko altu la vizuti š azăs: “Š tu ješt unu dan jej!”
Petar aodgovoriti: “Nu sânt, omulje!”

⁵⁹ Dăpă otprilike unu sat, njeko altu tvrdja: “Ăsta om zaista irja ku jel k jel je d regija Galileja, kaša š Isusu p karje la pukati!”

⁶⁰ Petar azăs: “Nu štiv d čaja rubještj, omulje!” An trenula, pănd još arubit, akăntati kukošu. ⁶¹ Atunča Domnu Isusu s okrinjaštje š s ujtă p Petar, a Petar sa dat d gănd kum ja zăs Isusu: “An diminjacă, majdată će kukošu kăntă, d trje (3) vorj osă t odriknještj k uopće m kunoštj.” ⁶² Aišăt Petar dan bătutură š aplăns amară.

⁶³ Čuvari ančiputi s s ljađe d Isusu š s l bată. ⁶⁴ Jej ja anviljiti vojki š ja zăs: “Tu ješt proroku. Spunje činje ta bututi!” ⁶⁵ L vridja još maj mult ku altje vorbje urătje.

Isusu je la intja alu vođilje alu židovilor
(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Iv 18,19–24)

† 22:44 Njeki grčki rukopisurj narje 43 š 44 redu. ‡ 22:53 vladjaštje sála alu nuaptje značăštje: “vrijamja s djelujaskă Sotona”.

⁶⁶ Känd sa spart zuva, sa sträns Vječa amarje alu Židovilor. Aja afost vođilje alji bătärnj karje afost glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije. Čuvari adus p Isusu la jej ⁶⁷ š ja zäs: “Spunje nuavä dali tu ješt Kristu.”

Isusu začec: “Akä vu zäk k sänt, nusä mi kridjec, ⁶⁸ akä vu äntrijeb nješta, osä nu mi začec.” ⁶⁹ Ipak jo, Bijatu alu Omuluj, ändatä osä šäg p lok d čast š d moć pänglä Dimizov.”[☆]

⁷⁰ Känd auzät aja, toc jej astrigat: “Dal tvrdješt k ješt Bijatu alu Dimizovuluj?”

Lja zäs: “Aša je kum voj aja začec.”

⁷¹ P aja jej azäs: “Če maj fičem ku još dokazurj? Aja sängurj noj auzät dän gura aluj!”

23

Pilat, upravitelju alu rimuluj p regija Judeje, ispitujaštje p Isusu

(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Iv 18,28–37)

¹ Atunča tuatä Vječa amarje sa skulat š jej adus p Isusu la Pilat karje je upravitelju alu rimuluj.* ² Ačija jej ančiput s l optužaskä: “Noj apukat p omusta kum vrja s striče p lumja anuasträ. Rubjaštje nuavä s nu platim porezu alu caruluj alu Rimuluj, a d jel tvrdjaštje k je Kristu, caru.”

³ Pilat antribat p Isusu: “Ješt tu caru alu Židovilor?”

Isusu azäs: “Aša je kum tu aja zäch.”

⁴ Pilat atunča začec alu glavni popilor š alu naroduluj: “Jo nam gäsät k omusta na fukut nimika rov.”

⁵ Ali jej änčapje još maj mult s navaljaskä: “Jel änvacä p lumja än tot pämäntu alu nostru† š lji navadjaštje p pobunä! Ančiput än Galileja š avinjit tot pänla aiča än Jeruzalem!”

⁶ Känd Pilat auzät aja, antribat: “Pa dali je jel d regija Galileja?” ⁷ Känd jej azäs: “Da”, Pilat atrimjes p Isusu la Herod, karje vladjaštje p Galileja.‡ Herod baš atunča sa gäsät än Jeruzalem.

Herod, vladaru p regija Galileja, ispitujaštje p Isusu

⁸ Känd Herod avizut p Isusu, mult sa bukurat d aja k d jel mult auzät. D multä vrijamje Herod avrut s l vjadä d aja če s nadja k pänglä jel osä fakä čudä. ⁹ Jel antribat p Isusu pitanje dăpă pitanje, ali Isusu p ničunu pitanje na odgovorit. ¹⁰ Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije astat ačija š ku nikižala la optužät. ¹¹ Herod š vuastja aluj s ljiga d Isusu š rădja d jel. L änbrakä än cualje d carurj š l trimjatje ändrät la Pilat. ¹² Herod š Pilat, karje irja dušmanj, än zuvaja apostanit ortač.

Pilat p Isusu l osudjaštje p muartje

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Iv 18,39–19,16)

¹³ Pilat akimat la jel p glavni popurlje, p vođilje alu židovilor š p lumja ¹⁴ š lja azäs: “Mas dus p omusta p optužbä k adrikat pobunä änträ lumja. Lam ispitujiť pänglä voj, ali nam vizut divina d karje las optužät. ¹⁵ Nič Herod na gäsät divina aluj š aša la trimjes ändrät la noj. Ästa om na fukut nimika s zaslužaskä kaznä d muartje. ¹⁶ Atunča osä lji zäk s l batä ku biču, š atunča l las.”

☆ 22:68 Lk 20,1–8 ☆ 22:69 Ps 110,1 * 23:1 Vođilje alu židovilor na vut vlast d muartje, pa adus p Isusu la upravitelju alu rimuluj, Pilat, karje avut vlast s umuarje p Isusu. † 23:5 p lumja än tot pämäntu alu nostru – Än grčki original skrije: “än tuatä Judeja”. Vjez fusnota än 4,44. ‡ 23:7 Herod, karje vladjaštje p Galileja – Vjez fusnota än 3,1.

17-18 Š Ali toc ăn unu glas astrigat: “P jel umuară, a lasinje p Baraba!”
 19 Baraba irja ăn kisuarje daja ăe irja umješăt ăn pobună ăn Jeruzalem š daja ăa murăt. 20 Pilat jar sa obratit alu toc k avrut s oslobodjaskă p Isusu. 21 Ali jej astat s stridje: “Razapnjaštălăj! Razapnjaštălăj!”

22 Pilat sa obratit š d trje (3) vorj: “Ali d karje rov afukut? Nam utvrdit k afukut nimika ăe zaradjaštje kaznă d muartje. Zăk s l bată ku biču, š atunča l las.”

23 Ali, jej š maj dăpartje astrigat š akătat s l razapnjaskă. Jej napokon adobidit aja ăe jej avrut. 24 Pilat aodlučit s fakă p voja alor. 25 Oslobodit p ăla karje afost ăn kisuarje dăn pobună š daja ăa murăt, k jel irja omu p karje avrut Pilat s l oslobodjaskă. A p Isusu la predajit la vuastja aluj s l umuarje kum toc avrut.

P Isusu l razapnjaštje

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Iv 19,17–27)

26 Vuastja aduče p Isusu ku kruča p umirje aluj. Pănd jej pljika, apukat p njeiki om dăn Cirena karje s kima Šimun karje sa tors d sat š ja pus p umirje kruča s la dukă dăpă Isusu. 27 Dăpă Isusu apljikat multă lumje š multă mujerj karje aplăns š tuguja. 28 Ali Isusu s okrinjaštje kătri jej š lja zăs: “Mujeri d Jeruzalem, nu plăndec d minje, njego d voj š d kupi alji voštri. 29 K vinje zăljlje* kănd osă s rubjaskă: ‘Blago alu mujerilor karje narje kupi. Blago alu mujerilor karje na fukut, š alu amižduavje tjepturj karje na supt!’† 30 ăn aja vrijamje lumja osă zăkă alu planinălor: ‘Kădijec p noj’ š alu djalulor: ‘Ăviljicănjel’☆ 31 Akă ăn fok ardje ljemnu vjardje, kăt osă argă još ljemnu auskat?’‡

32 A vuastja aduče š p doj (2) kriminalcurj s lji razapnjaskă ku Isusu. 33 Kănd avinjit la lok karje s kjamă Lubanja, la razapinjit, a š ku jel š p doj (2) kriminalcurj, p unu p dirjaptă alu Isusuluj, a p altu p stăngă.

34 Isusu sa rugat: “Tato, oprostjaštălje k nu štije ăe fačel!”Š Vuastja atunča arunkat kockă š aša podjeljaštje cualjlje alu Isusuluj ăntră jej.☆

35 Lumja astat š toc s ujta, pănd poglavari alor sa ljigat d Isusu š lja zăs: “P alci jel aspasăt. Akuša s spasaskă săngur p jel akă je stvarno Kristu, izabraniku alu Dimizovuluj!” 36 Sa străbat š vuastja d jel. Avinjit la jel š ji nudja akru vin.* 37 Jej azăs alu Isusuluj: “Spasaštje p tinje akă ješt caru alu Židovilor!”

38 Dăpă jel astat natpisu: “ĂSTA JE CARU ALU ŽIDOVILOR.”

39 Unu dăn kriminalcurj karje visja p kruče l uvridja ku vorbilje: “Tu ješt Kristu, dănă? Spasaštje atunča š p tinje š p noj!”

Š 23:17-18 Doj trje grčki rukopisurj dodajaštje aštja vorbje la ăncipjală kašă stihu 17: 17 “Avut običaj k p praznikusta upravitelju afost datorj s lasă p unu d kisuarje p slobodă.” (Vjez Mt 27,15; Mk 15,6.)

* 23:29 Aša vrijamje avinjit šaptjezăč (70) d aj dăpă Kristu. Vuastja alu Rimuluj okolit š uništiti p Jeruzalem š amurăt mult židovurj (21,20–24). † 23:29 ăn aja vrijamje kupi ăn Jeruzalem osă trpjaskă marje patnje. Atunča narodu osă pomisljaskă k majbinje d lumje karje narje kupi. Narje tugă kănd vjadje kum kupi alor patjaštje š tugujaštje. ☆ 23:30 Hoš 10,8 ‡ 23:31 Akă ăn fok ardje ljemnu vjardje, kăt osă argă još ljemnu auskat – ăn grčki original skrije: “K akă s fače aša d ljemn vjardje, ăe s fije d ljemnu auskat?” Ljemnu auskat ardje majdată njego alu vjerz. “Ardjala” s ja kašă metafora d patjală ili kaznă. Isusu afost kašă ljemnu alu vjardje karje na fost spremna. Isusu na zaslužăt s l kaznjaskă Dimizov k afost frzdă grešală. Lumja karje odbacăt p Isusu afost kašă ljemnu auskat karje afost spremit s argă. Jej azaslužăt s lji kaznjaskă Dimizov d grešala alor. Š 23:34 Tato, oprostjaštălje k nu štije ăe fače – ăn njeiki grčki rukopisurj nu s nalazaštje aštja vorbje. ☆ 23:34 Ps 22,18 * 23:36 Ji nudja akru vin, ali vuastja s ljiga d Isusu. S pretvarja k s ponašaštje kătri jel jel kašă kătri caru, ali ji da vinu karje nuje bun d car. ☆ 23:36 Ps 69,21

⁴⁰ Ali altu kriminalc la ukurit: “Dali nu c frikă d Dimizov? Trpještj ista kazna kašă jel. ⁴¹ Ali p pravdă je noj s trpim k noj zaslužăm kaznă d djela alu nostru. Ali omusta na fukut numik rov.” ⁴² Azăs atunča: “Isusulje, kând ânčipja s vladješt ka caru, smilujaštjitje p minje.”

⁴³ Isusu ja zăs: “Istină c zăk: astăz osă fi ân raj ku minje.”

Muartja alu Isusuluj

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Iv 19,28–30)

⁴⁴ Kând afost njeđe duavăsprjače (12) satje, suarilje aprestanit s sajaskă š nuaptja prekrijit tot pămăntu pănla trje (3) satje posljepodne. ⁴⁵ Lumina alu suarilje anistanit, š dăturdată firjanga alu Hramuluj† sa rupt p mižlok. ⁴⁶ Atunča Isusu ântarje strigă: “Tato, predajesk sufljetu alu mjov ân mănile alji tjalje!” Ćim azăs aja, aslubuzăt sufljetu.

⁴⁷ Kând kapetanu alu rimuluj avizut ča fost, ančiput s slavjaskă p Dimizov š zăča: “Omusta sigurno irja pravedan!” ⁴⁸ Maj ânklo, lumja karje afost ačija š avizut ča sa dogodit sa razilazăt š s bătja ân tjept d marje žalost. ⁴⁹ A toc karje aštijut p Isusu š mujerilje karje avinjit dăpă jel dăn Galileja astat maj dăpartje š s ujta la tot ča sa dogodit.

Isusu je ângrupat

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Iv 19,38–42)

⁵⁰⁻⁵² Š jakă njeki om, karje s kima Josip d Arimateja, trgu ân Judeja, apljikat la Pilat š akătat s ji dja tjela alu Isusuluj. Jel afost članu d Vječa amarje alu Židovilor, ali nu sa slažăt ku jej daja ča pukat š osudit p Isusu p muartje. Jel afost bun š pravedan om karje štipta cara alu Dimizov. ⁵³ Š Josip askinit tjela alu Isusuluj dăpă kruče, š l umotjaštje ân skumpă albă plahtă š l punje ân grupă isklesătă ân stijenă, ân karje još nimilja nuje ângrupat. ⁵⁴ Suarilje kădja, š sâmbăta samo ča na vinjit.†

⁵⁵ Mujerilje karje avinjit ku Isusu dăn Galileja, apljikat dăpă Josip š avizut undje grupa š ča fukut ku tjela alu Isusuluj. ⁵⁶ Atunča sa tors akasă s pripremjackă jarbilje š ulje karje miruasă d tjela. Sâmbătă sa udinit, d aja k poštujă zakonu alu Mojsije.

24

Isusu s skuală dăla morc

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Iv 20,1–9)

¹ Dănzorja ân duminikă mujeri apljikat la grupă ku jarbilje š ku unturilje karje miruasă ča lja pripremi. ² Kând jalje ažuns, avizut k je buluvanu karje âvilja ulazu la grupă runkat ân partje.* ³ Auntrat ânontru, ali na găsăt tjela alu Domnuluj Isusuluj. ⁴ Pănd jalje aša astat zbunjitje pântruv aja ča sa dogodit, dăturdată pănglă jej sa pojavit doj (2) omurj ân cualje karje blistjaštje. ⁵ Mujerilje sa spirjat š sa poklonit ku lica kătri pămănt. Doj (2) omurj lja tribat: “Dăče kătăc p viuv ântră morc? ⁶ Nuje aiča. Auskrăsnit! Dali nu vu găndic ča vam zăs još ân Galileja: ⁷ ‘Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s fiuv predajit ân mănj alu grešnikulor š jej p minje osă m razapnjaskă, ali jo aldă trje (3) zălje osă m skol dăla morc.’”☆

† 23:45 firjanga alu Hramuluj – Āsta firjangă afost pisti 25 mitjarje d marje š odvaja loku karje irja maj svânt d altu lokurj ân Hram. † 23:54 D Židovurj, zuva završaštje kând suarilje kadje. Židovurle nu kutiza s lukrjazje sâmbătă š daja Josip s pripja s završaskă lukru majdată d zuvă d odmor, karje ânčipja ân vinjerj kând kidja suarilje. * 24:2 buluvanu karje âvilja ulazu la grupă – Asta irja marje okrugli buluvan atăta d marje s zaklunjaskă skroz ulazu ân grupă. Afost potrebno doj trje omurj s l kotrljaskă. ☆ 24:7 Lk 9,22

⁸ Jalje sa dat d gänd k Isusu aja azäs. ⁹ Š sa tors dälä grupä s javjaskä alu unsprjače (11) apostolurj š alu toc alcilor. ¹⁰ Irja alja Marija d trg Magdala, Ivana š Marija, mama alu Jakov, š još njeke mujerj. Arubit tot alu apostolilor če sa dogodit, ¹¹ ali alu apostolilor sa spurut k tot aja mujerj aizmislit. Š nu lja krizut alu mujerilor. ¹² Ipak, Petar dā fuga pānla grupä. Känd ažuns, s ujtā ānontru ali na vizut nimika osim skumpā albā plahtā ān karje irja Isusu. Apljikat dälä grupä š s āntriba če sa dogodit.

Isusu s ukazaštje alu učenikolor p drum ān Emaus

¹³ Ān zuvaja doj (2) učenikurj alu Isusuluj pljakā ān sat Emaus, dāpartje d Jeruzalem njeđe unsprjače (11) kilomjatrje.† ¹⁴ P drum arubit d tot ča fost. ¹⁵ Pänd jej aša arubit š raspravlja āntrā jej, avinjit Isusu š pljakā ku jej. ¹⁶ Ali alu vojki alor irja skuns s l kunaskā.

¹⁷ Isusu lja antribat: “D čaja aja raspravljic pänd putujic?”

Jej astat pljinj d tugā. ¹⁸ Unu dān jej, karje s kjamā Kleofa, ja odgovorit: “Tu ješt jedini om karje avinjit d praznik ān Jeruzalem karje nu štije ča fost ān zuviljaštja.”

¹⁹ Isusu āntrijabā: “Če afost?”

Azäs: “Pa aja ča fost ku Isusu dān Nazaret. Jel irja proroku š tuatā lumja aputut s vjadā ku vorbilje š ku djela aluj k la trimjes Dimizov. ²⁰ Pānglā aja glavni popurlje š alji noštri altje članurlje alu vječe Amarje la predajit s fije osudit p muartje š la dat s l razapnjaskā. ²¹ A noj njam nadit k jel āla karje osā spasaskā p narodu alu Izrael dälä dušmanu aluj, već atrikut trje (3) zālje d känd je mort. ²² Ali aja nuje tot k š njeke mujeri karje l pratja ku toc noj, nja zbunjit p noj: čim asvanit zuva jalje apljikat la grupä, ²³ ali ačija na gāsāt tjela aluj. Avinjit š azäs k lji sa pokazāt anđelurlje š lja zās k Isusu viuv. ²⁴ Njeki dān noj adat fuga la grupä š angāsāt k je grupa gualā baš kum azäs mujerilje, ali na vizut p Isusu k je viuv.”

²⁵ P aja Isusu lja zās: “O kum ištjec nerazumni! Dāče vuavā grjev s kridjec ān aja ča zās prorokurlje? ²⁶ Dali nu tribja Kristu s trpjaskā tot majdatā njego če s ānčapje s vladjaskā p toc?” ²⁷ Aša Isusu lja objasnit tot če Mojsije š toc prorokurlje azäs ān Svāntā pismā d jel.

²⁸ Känd avinjit upruapje d sat undje pljakā, Isusu sa fukut k vrja s pljače maj dāpartje. ²⁹ Ali jej la nagovorit: “Rāmāj ku noj! Već je sara. Vinje nuaptja!” Aša auntrat ān kasā s rāmāje ku jej. ³⁰ Pänd afost ku jej la astal, Isusu alat mālaju, zahvaljit alu Dimizovuluj, la frānt š la dat alor. ³¹ Atunča alor sa diškis vojki š jej la kunuskut. Ali jel la vojki alor anistanit.

³² A jej azäs unu alu altuluj: “Kum nja fost pljinje inimilje känd p drum rubja ku noj š nji objasnja Svānta pisma!” ³³ Sa skulat š sa tors ān Jeruzalem. Apljikat la lok undje sa strāns unsprjače (11) apostolurj š p alcā sljedbenikurj alu Isusuluj. ³⁴ Jej začē: “Istina je, Domnu Isusu auskrisnit. Sa ukazāt alu Šimunuluj!” ³⁵ Atunča š āštja alji doj (2) rubja če sa dogodit p drum š kum akunuskut p Isusu pänd jel afrānt mālaju.

Isusu s pojavjaštje pāngl učenikurj

(Iv 20,19–23)

³⁶ Pänd jej doj (2) rubja, Isusu dāturdatā astat āntrā jej toc. Lji začē: “Mir vuavā!” ³⁷ Ali lja afost frikā daja če gāndit k vjadje māroj. ³⁸ Š Isusu lji začē: “Dāče vu frikā? Dāče ān voj s fače sumnje ān inimā?” ³⁹⁻⁴⁰ Atunča lja arātāt

† **24:13** njeđe unsprjače (11) kilomjatrje – Ān grčki original skrije: “šajzāč (60) stadia”.

mănjilje ș pičuarilje ș azăs: “Ujtacăvă la rănj! Jo sănt aja! Punjec mănilje p minje ș osă vidjec! Măroji narje karnje ș vuasă kașă če lji am jo!”

⁴¹ A jej d radost na putut s krjadă alu vojki alor, njego sa mirat. Jel ăntrijabă: “Avjec čiva d mănkat?” ⁴² Ja dat krod d pjaštje pržăt, ⁴³ a jel l ja ș mālănk pānglă jej.†

⁴⁴ Atunča zăče: “Asta če sa dogodit upravo aja če vam zăs k osă dogodjaskă. Pănd majdată amfost ku voj, vam zăs: atribut s s ispunjaskă tot če skrije d minje ăn zakonu alu Mojsije, ăn knjige d prorokurj ș ăn Psalmi.” ⁴⁵ Atunča lja žutat s razumjaskă čije skris ăn Svântă pismă. ⁴⁶ Kănd azavrșăt jel azăs: “Kașă kum vidjec, așă skrije ăn Svântă pismă k jo, Kristu, trjebje s trpjesk ș s mor ș aldă trje (3) zălje s m skol dăla morc ⁴⁷ ș ku autoritetu alu mjov s rubjaskă alu tuată lumja k trjebje s s okrinjaskă dăla greșală ș Dimizov osă lji oprostjaskă greșala. Osă ănčipjec ăn Jeruzalem ⁴⁸ s zăčec alu alcilor aja če voj auzăt ș avizut dăla minje.

⁴⁹ A jo osă vu trimjet p Sufljetu alu Svântuluj, p karje Tatimjov ăn čerj aobečit k vuavă osă vije. Răminjec ăn trg Jeruzalem pănd Dimizov nu trimjatje p voj săla d sus!”§

Isusu s ăntuarče p čerj

(Mk 16,19–20; Ap 1,9–11)

⁵⁰ Isusu atunča askos p učenikurlje aluj d trg Jeruzalem pānla lok upruapje d sat Betanija. Ănklo adrikat mănilje ș sa rugat s lji blagoslovjaskă Dimizov.

⁵¹ Pănd lja blagoslovit, Isusu afost drikat p čerj tot pănd nu lja nistanit dăn vojk. ⁵² Učenikurlje sa poklonit la Isusu, a atunča jej sa tors ku marje radost ăn Jeruzalem. ⁵³ Atunča irja stalno ăn Hram ș slavja p Dimizov.

† **24:43** Aja afukut s lji pokazaskă k nuje sufljet, k sufljetu nu mālănkă. § **24:49** pănd Dimizov nu trimjatje p voj săla d sus – Ăn grčki original skrije: “pănd nu fic ănbrăkac ku săla dăpă sus”. Sufljetu alu Dimizovuluj osă vije p jej kașă cualjilje če viljaštje p omu. Ku altje vorbje, osă primjaskă snaga alu Sufljetu alu Svânt kum aputja s svedočaskă alu alcilor d Isusu.